

دهوله تا میدی

میهره بان بهرواری،
نهری راسته هه بوویه
و شعر نقیسینه؟

که له کا سیری
د نهر شیفی
روژنامه شانگی
فره نسی دا

رۆلی مه دره سیته دینی
د وه رار کرنا رهوشه نبیری
ل ده شهرا به هدینا

ناکوکیا سیسته می
شه ریژ و نارمانجیت سیاسی

شهر و هه قریکا ناخی و پیلانیته بی قه بر

شەر و ههفرکیا ئاخى و پیلانیىت بى قهبر

خالد دێرهشى

ئهو شەر و ههفرکییىت کوردستان تویش بوویى، نه تشته کى نوى و غهرييه، ب دريژيا پتر ژ سه د سالیىت چووى، ئەف وهلاته ل سەر دهستى وهلاتیىت ته ماعکار و داگیرکەر، دناف خوينا خودا دگه فزیت و بهره فانیى ژ هه بوونا خو دکهت، ئەف رهوشا نوکه ژى ل کوردستانى هاتیه خولقاندن، خه له که کا بچوکیه ژ وى زنجیرا دویر و دريژا فى ههفرکیى و شهري بهردهوام، ژ بهر فى چهندي ژى بوویه مروفتى فى وهلاتى، ب ههمى پیکهاتیت خوقه، چ جارا نه زانیه ئەو خه لکى فى وهلاتیه و چ جارا ژییاتی ژى بو نه بوویه و بو میناک ئە گەر جاره کى گوتیىت ئەز ئیراقى مه، به لى وى ددلى خو یى کویردا زانیه ئەفه وه سا نینه و ب ههمى قیانا خو وى نه قیایه وى چهندي بیژیت.

بیخس ل ناچه را شەر و خیرا بیافه ک هیه، پیشان ل سەر وى دهیته کرن، ئەو ژى قه بیل کرن و ههمییز کرنا یى دیتره و پیکه ژيانا گه له ک رهنگایه و دیموکراسی و پیشکه فتنه مله تا ژى ل سەر فى بنیاتی هاتیه چیکرن، به لى ئەفه ل دهف وهلاتیىت داگیرکهریىت کوردستانى ب دريژيا دیرۆکى نه هاتیه دیتن، وان ب تنى ئەزمانى بهوژاندن و نه هیلانى زانیه، ئەوا ل پشتی نه مانا داگیرکهریىت به عسى ژى چییوى، گه له ک ژ وى کیمتر نه بوویه یا کو وان دهره قه خه لکى کوردستانى کرى، گه فیت بهردهوام، بى به هرکرا کوردان دناف گه هیىت ده وله تیدا، پرینا قویتى خه لکى، فروتا شهري ب کوردستانى و ئەوا نوکه ل خورماتوو ژى چیدیت ئیکه ژ وان شه ر و ههفرکییىت هزرا وان ل سەر هاتى ئافاکرن و ئەفه دویمه یه ک شەر و لیکدان ژى نابیت و چاقرى دهیته کرن هندی کوردستان یا ب فى وهلاتى فه گریدایى بیت، ئەف شەر و مالویرانیه دى هه بن.

بیخس ئەف شه ره نه ل سەر چهن د کورسیک و چهن د که سه کانه، به لکو ئەفه شه رى ئاخى و مان و نه مانى یه، شه رى نه ته وى و سیاسى یه، دیسا شه رى ژ پیشقه یه، شه رى به رفره هکرن و سه پاندنا ده سته هلاتا شیعیه ، نه ب تنى ل کوردستانى، به لکو ل ههمى رۆژه هلاتا نافین، ئەو ژى ب سەر کیشى و ریبه ریا ئیرانا شیعیه، ئە وا نوکه ل ئیراقى دهیته دیتن دکراندنا فى دیتنا مه یه.

ئهو ئالوزى و گیله شوکیت دناف ئیراقیدا چیدبن، ژ قالاتى ناهین، ههمى ب سیسته ماتیک و میتود، دهیته کرن، نوکه به غدا هیدى هیدى یا ژ سونیا قالا دبیت، دیسان دیالا کو یا هه فته خوویه دگه ل ئیرانى، نیزیکه سونه تیدا نه مینن، سه لاهه دین ژى هه ر ب وى ده ستودانیه و سامرا کو دو مه زاریىت پیروزیت شیعا تیدانه، شیعه ب لیمشت یى قه سته کهنى و نوکه پلانا وان ئەوه خورماتوو ژى ب فى ده قهرى فه گریدهن و بهر ب که رکیکى فه بهین و ب ده هان بزاف پیخه مه تی فى چهندي هاتینه کرن و دیسان ئیراقا شیعی چافى وان ل سەر میسله و پشتی دهیته نازادکرن، چاقرى دهیته کرن، ئەو باژیرکى ته له عفر، کو پتریا وان شیعیىت تورکومان و عه ره بن، بکه ته پارێزگه ه دى مینیت شنگال، کو رهوشا وى دگه ل باژیریت دیتر یا جودایه ژ بهر پیکه اتا وى یا دینى، کو پتریا وى کوردیت ئیزدینه و ییت دیتر ژى کوردیت سونى نه، به لى بو فى ئاسته نگا دریکا خودا چاره یه ک دیتیه، ئەو ژى پ ک ک یه، کو نوکه کومه کا هیزیىت له شکه رى ب نافیت ژیکجودا پیک ئیناینه ب ههمى شیانا یى پشته فانیى لى دکهن داکو دپاشه رۆژیدا ئەف ده قهره ژى بکه فیته دده ستیىت واندا و ب فى ئیکى، تخویبى ئیراقا شیعی دى که فیته دگه ل سوریا عه له وى و هنگى ئیراقا شیعی و ئیران دى بنه خودانیىت ده قهره کا گه له ک مه زن درۆژه هلاتا نافیندا و ئەفا نوکه ئیراق ل خورماتوو دکهت شه رى ئاخى و ههفرکیا مه سه بیه و مخابن گه له ک هیز و ئالیىت سیاسى ل کوردستانى ژى که فیتینه بن کینجا سیاسه تا ئیراقا شیعی و ب رهنگه کى ژ رهنگا که فیتینه دخزمه تا واندا.

گولان
۲۰۱۶

هژمار
۱۰۶

سیلاف

کیسنگەر و
دیروک
و فلهسهفه

سه ره پورا

موخته بهر رهشید عیسی نهره دنی دمالباتا مه لیکي دا

هه لگري میداليا بارزانی
و دهنگیژ ئیبراهیمی
رشاقهیی ژیه کئی پر
خهبات و کانیه کا
هونهری

جانترین چیروکا قیانی

شیخ ئیسلامی
هه کاری دیره شی
(۱۰۱۸-۱۰۹۳ز)
و گوندی دیره شی
دژیده ریته میژوویی
دا

خودانی نیمتیازی
محمد محسن

سه رنقیسکار

خالد دیره شی

Tel: +9647504642107

xalidderesi63@yahoo.com

دهسته کا نقیسکاران:

د. ناشتی عهبدو لجه کیم

محمد عبداللہ نامیدی

یوسف محمد سعید

سه ردار هیتوتی

راسته کرن و قیداچوونا نه زمانی :

حه میدی بامه رنی

ده رنیخستنا هونه ری

(دی زاین)

عه لی حه فزوللاه

alirekany69@hotmail.com

Tel: +964 7504226413

نه دریس :

نامیدی - کانیا مالا

نقیسینگه ها دهوک/

ماسیکئی - نیزیکی دیرا نهرمه نا

سیلاف لسه ر تورا نینته رنیته:

www.amedye.com

www.kdp-leqa18.com

Tel: +9640627633369

چاپخانا خانی - دهوک

ناکوکیا سیستهمی قهریز و نارمانجیت سیاسی

مافهروهه: عسمه تێ غه زالی

بیچاره دکهت و دچارچووقی بهرتهنگن که سایه تین دا بهرتهنگافدکهت و ژ چارچووقی خو ده رناکهفن، چنکو زلهیز لیدیف بهرژهوه نندیت نه مازه یی یاریا ب چاره یی کوردا دکهن، نهقی پارچه کرنا وهلات و ملله تی دنای سیاستا داکه تیا هنده ک لایه نیت سیاسی دا ژێ چیدبیت. رهوشا نابوووری و سیاسیا تهفاهیا جفاکی، لیدیف سه ربووریت میژوووی ژێ، رولی دلسوژ و شههره زایا پیدیقی پشته قانیی به وهروه سا نهف چهنده ب چارچووقی تهفاهیه شه دهیته گریدان و سه رکیش و ریه ریت ملله تی کورد به رده وام د دیروکی دا به روفاژی قی سیره یی راوه ستاینه. لاییت سیاسی ناکوکیا سیستهمی دکهنه نارمانج دا هنده ک نارمانجیت خو هنگین، قیجا نارمانجیت نه ته وه یی و قهریزیت وان گیرووبن؛ میناکا قی چهندی، ل کوردستان لایه کی سیاسی دزانیت لیدیف سیستهمی سه روکی نه شین دهسته لاتن بگرن و خویکا قی چهندی ملله ت ددهت و به رده وام گوری نارمانجیت وان داینه بهر چافیت خو دییت. وهنده ک نالی ژێ هه نه هویر ل قی یه کی دتیرن و به روفاژی قان نیه تا دهرده کفن. زیده باری قی ناکوکیت ژێ ملله تی خودانی خه بات و بهر خودانا سه دا سالا، نیزیکا ملیون شه هیدا پیشکیشی خو سه ریا وه لاتی کرینه و به رده وام ل خو دزفریته شه، قیجا دسه ر یا بووری را ژێ، دهره فته چیدبن و ره وشه نبیر دگه ل بزافا شوهره شگیرا تیکه لدبن، لهوا هه می ناستهنگ ژ هولی هاتنه راکرن و بیهنا دهوله تبوونا کوردا هیدی هیدی بازا نافده وهله تی وهردگریت و بهر قی خه باتا شه هیدیت سه ر بلندی کوردستان بادلله وا ناچیت. هه ر چهنده ژده ست پیکا قوناغا خو سه ربوونی داکه تنای سیستهمی سیاسی کفشدبیت، نه خاسمه، ل

ناکوکیا سیستهمی دنای نالییت سیاسیدا هه تا بنه جه دبیت و بازیت خویتی قانونی وهردگریت تشته کی خووستی یه، چنکو سیستهم پرژه یه که هه تا دهیت به ره هفکرن پیدیقی چهنده پارچه ونامیریت ژیکجودا و پررهنگ دبیت و نهو چهنده نالییت سیاسی پیکشه گریدهت و به رده وام داخازی و مه ره میت نه مازه یی سیستهمی رهنگین دکهن، ص دا ناسوویت دهسته لاتن لیدیف هه زا خو به رفه هکه ن و پیکولییکه ن لیدیف دهنگی پیتریا ملله تی ب هژمار و ریزا قانونی به ره هفیا وه رگرتنا دهسته لاتن بکه ن. دا بو ریکخستنا دیروکیا ته فایا جفاکی ده ستویرین وه رگرن و بنه سه رکیش و لیدیف قی چهندی نه خشی نارمانجی پررهنگ دبیت و دهیته کیشان و ژ قهریزا هندی دهسته لاتداری دهیت چیکرن و ب پشته قانیا هنده ک شهنگسته و بنیاتییت دنایا سیستهمی دا هاتین داریتن دهسته لاتن وه رگرن. زیده باری کو دزانن ل چارچووقی تهفاهیا جفاکی، نافه ندی بریاری د میژووویا هه فچه رخ دا گریدای قی کریارا لسه ری هاتیه دیارکرن دبیت و لیدیف هندی تخوییت دهسته لاتن دهیتنه فه برین، نه خاسمه دیفای دیموکراتی دا، دا ژ بازا فالاهیی دویره کفن، ناکوکیا سیستهمی، نه خاسمه د لوکا نافخویدا. ژ بهر کو جفاک د چارچووقی تهفاهیدا بو چهنده کومیت بچیک هاتیه لیکه کفن، قیجا لاییت سیاسی نیه تیت ژیکجودا به رده وام لنک په یادبن هه نه و هه تا نه فرۆ دومدکه ن و قهریزا وان لسه ریک کومبوویه و نارمانجا قی چهندی نه گه ر لیدیف قانونی بو خزه تا ملله تی بیت، چ پینه قییت نه ف کاره گه هشتنا نارمانجیت نه ته وه یی نیزیک دکهن و دگه ل خو سه متیت دهره فیه یی و کریگری کفشدکهت و

کیسنگەر و

دیروک و فەلسەفە

نقیسینا: عەبدولحسین شەعبان

تەرجەمە کەرن ژ عەرەبی: حەمیدتی بامەرنی

بەراھیبی، دەمی سیستەمی پینجی پینجی (فیفتی فیفتی) و حەتا دگەھیتە ئەفرۆ کو دەمی ژیکگرتنی یە، و کیمیا رەوشەنبیریا سیاسی ل دەف ھندەک لاییت سیاسی و بەرتەنگافی لیدی بەرتەنگافی مللەتی بیزار دکەن و قەتلازیا (ازمە) ئابووری بوویەرا ناکوکیا سیاسی ل ئاڤەرا ئالییت سیاسی پەیدا دکەت و مەزن دکەن، ژبەر ھندی ژ ی پیدیە پەیدا کرنا داھات و مالی تەڤاھی ژیدەریت وی بەینە گۆھۆرین بەیتە پەرەنکەرن و پیداجوونیت باش بو بەینە کرن و ژڤەرژا ڤی چەندی ژیکگرتن (تەوافق) و پیکھاتن بخۆ دی ل ئاڤەرا وان پەیدا بیت. تڤا ئەڤا بووری بییتە تەکتیک و تەکتیک، دا سیستەمی خۆرەستەکی قانونی لی دیاربییت، چنکی دەستودانن لاییت سیاسی گەلەکی عەجیبە و پسیارەک ژ چیدییت؛ ئەری لاییت سیاسی چ ژ مللەتی و وەلاتی دخوازان؟ ھەیفانە بەزارا دولارا و مەھیانا ب سەدا زێرەڤانا ژ مالی تەڤاھی وەردگرن. ئەری وان چ زیدەتر ژ مللەتی دڤیت؟ نەخاسە پشتی دوماھیاننا ھەیامی سەرۆکی ھەرتما کوردستانن ئنیەتا ریزکرنا ناکوکیا ھیدی ھیدی روتینن سیستەمی تەراپەر دکەت و بو چەند مەرەمیت نەمازیی زیانا د ئاڤا ریکخستنا مالا کوردان دا پەیدا دکەت و ڤی رەوشن ئەڤ پسیارا بەیت ژ چیدییت: ئەری لاییت سیاسی ئارمانجا وان خزمەتکرنا مللەت و وەلاتیە، یانژی لاییت سیاسی بخزمەت و ئاڤریا مللەتی دیاردبن و دگەنە ئارمانجیت خۆ و مەرەم ژڤی چەندی چیە...؟؟؟ ما دی حەتا کەنگی د ڤالایی و نەزانینی دا ل دۆر خۆ زڤرن و ل ریزا دوماھیکی بنەجھبن! ئەری ئارمانج خۆکوشتنا سیاسی یە، یانژی ئارمانج سیاسی بەرھنکار بوون و خۆدانەپاشە، دا بەرانبەری مللەتی بشەبلن...؟؟؟ کەنگی دی ڤیری سیاسی قەبیلکرنی بین و لیدی داخازیا مللەتی دەست بو دەستی دستەلات بەیت ڤەگۆھازتن...؟؟؟ ل دویمایی ناییت سیستەم ل کوردستانن بەروڤاژی ھەمی سیستەمیت دنیایی بەیتە دیتن و بییتە روتینەکی ئارمانجیت تەک کەسی و حزبییا بەرتەنگ تیدا پشیکەڤن و مەرەمیت نەمازە ژ چیبین.

الحریبە) دکەت، دکر. تروستنی مەژیا، یا گەلەک ئەکادیمییت ئاڤدار وەرگرتین، ل ھەیامی سەرۆک جۆن کینییدی، یی ل ۲۲ چریا دوینی ۱۹۶۳ ھاتیە کوشتن، پویتەیکتی مەزن ھەبوو، چنکی گەلەک ژویری سەرکەتنە لوکییت دیپلۆماسی و تەناھیا مللەتی (الامن القومی) و گەلەک ژن و میریت وەکی کیسنگەری و بریجنسکی، ئۆلرایت و

دەمی ھینیری کیسنگەری بەری وەزیری کاروباریت دەرڤەیی ئەمریکا و شیورداری تەناھیا مللەتی، پشتی چل سالا ژڤەڤەتیانن زڤرەڤە زانینگەھا ھارڤارد، ل بەرسڤا شاگردەکی، ژ پرسی کا چ بخوینیت باشە دا شولەکی وەکی یی کیسنگەری دەستکەڤیت، گۆت: ((دیروک و فەلسەڤی))، ئەڤ ھەردو تشتە بو وی دو ئالاقیت تیکەھشتنا

کۆندۆلیزا رایس و ھندەکییت دی دە رچو و ییت ویری بوون. کیسنگەری ل دەمی سەرۆکی ئەمریکا ریچارد نیکسونی ژ ۲۰ کانوینا دوینی ۱۹۶۹ ھتا چریا دوینی ۱۹۷۵ بوویە شیورداری

ئالاقیت کیسنگەری پی دەستەلات و دیپلۆماسی رڤەبری ژ خەیاکی د بیباھر نەبوون و خەبات ژیکا کری دا وی خەیاکی بکەتە کەتوار و پی پلانا دەینیت و نەخشا بکیشیت، شولن ل سەر تیکەلییت چینی و ئەمریکا کری میناکەکا باشە ل سەر پشکداریا خەیاکی و کەتوارکرنا وی دەستەلات و دیپلۆماسییدا، ب وی چەندی شیا بەستی تیکەلییت پەکینی و واشینگتۆن بشکینیت، شکاندنا بەستی کەتیە سەر تیکەلییت ھەردو زڤرەڤیازا، وەکی دەر بازبوونی ل سەر شویرھا مەزنا چینی، کو تیکە ژ حەفت چریسەتیت دنیایی، یا درژییا وی ۲۴۰۰ کلم دینیت و ئارمانج ژ ئەو بوو گڤاشتنیت سەر تیکەتیا سوڤیەتی زیدەکەت

نۆکە و تیندانا پاشەرۆژینە، ئەڤە وەکی وییە دەمی سەرکیشی بەریتانی ونستۆن چیرچەلی گۆتی ((چەندی مەرۆڤ پیتر ھزرا خۆ دەمی بووری دا بکەت، ھند باشر دی ل پاشەرۆژی نیریت)). دیروک و فەلسەڤە

تەناھیا نەتەوہیی و پاشی د ھەیامی حوکمی سەرۆکی ئەمریکا گیرالڤ فۆردی دا بوویە وەزیری کاروباریت دەرڤە؛ دبیژیت - دەمی ژۆرکەتیمە نقیسینگەھا (بیرۆ) خۆ، بەری ھەمی من کتییت فەلسەڤی دگەل

شینستیت دو دیواریت کیسنگەری پشتا خۆ ددایی بوون، و سەرکیشیا ((کومگەھا مەژیا = مجمع العقول)) ئان یا دبیژنن ((تروست الادمغة))، ئەوا خلمەتکاریا ھەردو کەریت دەستکاری و دەستکاریا شەری (الصناعة

چېكرنه ډهيا وان هه بوون و ب هاريكاري او
كرياري و ريقه برنا گهه و وهرسه لیت و
و گینگشه و دانوستاندن ل نافه را تالییت
شوله ژي بهیته ډه کرن.

نالافیت کيسنگه ری پي دهسته لات و
ديپلوماسی ريقه بری ژ خه یالی د بیا هر
نه بوون و خه بات ژیکا کری دا وئ خه یالی
بکه ته که توار و پي پلانا ده نیت و نه خشا
بکیشیت، شولئ لسهر تیکه لییت چینی و
ئهمریکا کری میناکه کا باشه لسهر پشکداریا
خه یالی و که توار کرنا وئ د دهسته لات و
ديپلوماسییدا، ب وئ چهندي شیا به ستیا
تیکه لییت په کینی و واشینگونئ بشکینیت،
شکاندا به ستیا که تیه سهر

تیکه لییت ههر دو زرهیزا، وه کی
ده رباز بوونئ لسهر شورها
مه زنا چینی، کو تیکه ژ هفت
چریسه تیت دنیا یی، یا دریزیا
وئ ۲۴۰۰ کلم دینیت و نارمانج
ژئ نه و بوو گفاشته تیت سهر
تیکه تیا سوڤیه تی زیده که ت
و دگه ل گفاشته، پروگرامی
هه ډرکانا چه ککرنئ ژئ شاراند
دا ئورسی نه چارکه ت ده ست
ژ هنده ک چه کیت خوییت

ستراتیجی به رده ت و بزاره ییت نه مازه ییت
وه کی (سالت ۱ و سالت ۲) نیمزاکه ت.
شاراندنا هه ډرکیا چه ککرنئ گه هشته تخویبی
شهری ستیرا (Star Wars) یی وه لاتییت
تیکر تیت نه مریکا دو تریلیونی تیت دولارا بو
ډه برین و نه ډی کریاری سیاستا مؤسکوفایین
پنقه نه هات خو لبر بگریت و دگه ل بچیت.
نارمانج ژ دویچوونا سیاستا کيسنگه ری ب
(بناء الجسور - نافا کرنا پریا) نافکری بوو،

وییه، نه خاسمه ده مئ لناف دهسته لاتئ
و ريقه به ریی، ل ده مئ کرنئ و بجیکرنئ
نه به س لسهر کاریت سهره زری بتنی،
نه ډه نه ده لیڤنه ییت کيسنگه ری تیدا
پیکولکری بریکا لبر تیکیشانا ډه خاندنیت
دیروکی نیزیکی تیک بکه ت، نارمانجا وی ژ
کرنا وی شولی نه و نه بوو کوپیه کا میژووی
چیکه ت نان زه ريقه که ت نان ډه گوه ازتنا
گوئن بجاهی گوئنئ نان ډه گوه ازتنا ب
نامیره ی و بکه ت و کاودانیت بووری بسهر
رهوشا نوکه ډه بکیشیت، به لکی ب رییا
کاره کی ب خه مل و هاریکاریا شه هره زایا و
زانینئ نه ډ حنیره هه می لنک چییوون و

که له ک جارا کيسنگه ر ل دیروکئ دزډر يقه، به لپیا دیروک بو وی
(کتیبا زادلینانئ) یا رهنکیت ژیکجوداییت خارنی لبر چیکه ت و
وه کی راجیتیت به ری هینگی بو تامکرنئ چیکری پشکیشکه ت
نه بوو، به روډاژئ، کيسنگه ری تینددا یی دا بکیشان و پیقان مفای
ژئ بکه ت، شیره ت وهرگرتن نه بگوئنا گوئنتیت مه زنا یه، به لکی ب
سهر بوور و ده رسیت ده ننه وهرگرتن و کورتا هییت وانه، چیدبیت
نه ډانا سه خمه راتی ډه کولینا حالیت شدبنئ پیداجوون بو بهیته
کرن، و ههر ده وره کی بهیته تیا بخو بسهر تشتی بکیر وی
دهیته هه لیبیت و دگه ل یی به ری خو لبر تیکیشیت.

پشکداریا نافابوونا که سینیا وی کر و نه و ژ
ییت دی کفشر لیکر، نه خاسمه دیپلوماسیا
وی یا ل روژهلانئ نافه راست بنافئ
پهنکاف پهنکاف (Step by Step) به ریاس،
ههر نه ډ سیاسته ته بوو وه ل سهر وکی مری
مسری نه نوهر ساداتی کری نافئ (رویشئ
داډوژ) بگوهوریت و بکه ته ((الساحر
- سیحربنده))، چنکی وی پیچییوونیت
مه زنتیت ژیکر تیکرنا به رته نکافیا و جاره کا دی

خو برنه ژور، و دناف واندا من گرانی خو
داسه ر ډه کولینا میژووی، نیل فیرگستونی
کتیبا ریژیا نا کيسنگه ری ژ (۱۹۲۳ - ۱۹۶۸) ئی
نقیسی، ژ تیکي ژ هه فالیت کيسنگه ری کو
نافئ وی جون ستوسنگه ره ډه دگو هیزیت،
ده مئ کيسنگه ره یشتا ل سالا تیکي ژنوی
شاگردئ زانینگه ها هارډاردئ، ههر هینگی
گه له ک بهیز ته که ز لسهر پویته یی ب
دیروکیتفه نویسیان دکر.

کيسنگه ری به رده وام ناخفتنا دیروکفانئ
یونانیی که فن ئیوسیدیزی وه کی میناک
دینا؛ ده مئ دبیژیت ((دگه ل هندي کو
ده مئ نوکه بدروستاهی وه ختی بووری
نازډرینته ډه، به لپیا چینه ډیت تیا
نه و وه کی وی لیپیت، و لدویف فن
سه لیقئ پیدډیه پاشه روژ ژئ یا وه سا
ییت)).

کيسنگه ره وه سا هزرده که ت، کو نارمانج
ژ ډه کولینا دیروکئ دیتنا نه گه ری ت
سهر که تن و شکه ستنا مله ت و میرانه.
کيسنگه ر نایتینده ته گوئنا هیگلئ
فه یله سوډ ده مئ دبیژیت: دیروک
یا داډوژ و خاپینوکه، به لی ژبلی
وی کوژین تیرا ل خه له تیا دگه ریین
دا دو جاری نه که نه ډه، ژ فن چهندي
ده رکه ډیت دیروک خو دو جاری ناکه ته ډه.

هه روه کی مارکس دینیت، دیروک جارا
تیکي وه کی درامایه کی یه و جارا دوی دئ
وه کی سهر خو شکه ره یه کن بیت.
چیدبیت کتیبا ریژیا نا کيسنگه ری یا فیرگستونی
به ره ه ډکری، به رده ډکیا ده لیڤه کی ډه کولینا
سیاسه تا ده رډه یا نه مریکا و دیپلوماسیه تا
وئ ل هه یامئ کيسنگه ری بکه ت، نه و بخو
سهر راوه ستانه کا دیا دیروک و هنه ری ت

سەرھزرەك (تیوری) بوو و سەرۆك جۆنسۆن لاسەر گۆتسوو: ئەو پریئە ییت متا و پەرۆك و سەیرانی و ھزرن، ییت ئیکەتیا سوڤیەتی دەنەقدا دەلخین تیرا دەربازدین. ئەقە ھاتەکرن و لوکا قەتلازیا (الازمە) ئابووری وەسا بەرحەفکا مروفی سوڤیەتی دگرت، چ نە ماوو پی ب خەندقن و ئەقە زیدەباری ھندی کو ئازادی ل وەلاتیت ھەفیشکی دکیمبوون، و ھەر ئەقە بوو، بوویە ئەگەری ھەرفاندنا دیواری بەرلین و ئیخستنا رژیما ھەفیشکیا دنیا یی و ژیکەلوهاریانا ئیکەتیا سوڤیەتی پستی ھینگی ژێ چیبووی.

تشتی بۆ دەولەتیت دەقەری ھاتیە کرن ئەو بوو، ئەو دەولەت رەنگە ژیکدانەپاشەکا وەسالی چیکر، کو بهاریکاریا وی بشین بۆ ھەر (بیرەکا پیترولی میرگەھەکی ئافاکەن)، و گەھشتەتیکا سورین و ئیراقی ھاتە بەرەبەندکرن، و یەمەنا ژیری و رژیما وی یا باندورا مارکسیەتی لاسەر ھەی نەھیل، بەلی ئەقە ھینگی کر، پستی سەربوری ناصری فالاکری و د پاشتیخستنیدا کوشتی و خەتیرا وی ئازادی لئاف عەرەبا فەمراندی، نەخاسە پستی سیاسەتا دەرگەھیت فەکریت سادات لدویف چووی، یا ۹۹٪ ژ بادەکیت چارەکرنی بدەست

وەلاتیت ئیکگرتیت ئەمریکا فە بەرداین، قی سیاسەتی ئیکا ھند کر سادات بیژیتە کیسنگەری (ھەقالی خۆشتفی). گەلەک جارا کیسنگەر ل دیروکی دزقیشە، بەلپا دیروک بۆ وی (کتیا زادلتنانی) یا رەنگیت ژیکجودایت خاری ل بەر چیکەت و وەکی راجیتیت بەری ھینگی بۆ تامکرنی چیکری پشکیشکەت نەبوو، بەرۆقازی، کیسنگەری تیندایی دا بکیشان و پیفان مفای ژێ بکەت، شیرەت وەرگرتن نە بگوتنا گوتیت مەزنا، بەلکی ب سەربور و دەرسیت دەینە وەرگرتن و کورتاھیت وانە، چیدیت ئەفانا سەخمەراتی فەکولینا حالیت شەبنی پیداپوون بۆ بەیتە کرن، و ھەر دەورەکی بەیت تقیا بخۆ بسەر تشتی بکیر وی دەیت ھەلبییت و دگەل یی بەری خۆ ل بەرئیکبکیشیت.

و لدویف ھندی کیسنگەر لیفەدکولیت: کا بۆچی شارل دی گۆلی بەری خۆ ژ ئەمریکا وەرگتیرا و دا ئەوروپا، کیسنگەر لدویماھیا فەخاندنن شیا بیژیت، (شارل دی گۆلی)

دقیلا لاسەر رییا بسمارکی ئەمانی، یی پیکۆلکری جھتی پرۆسیا بستینیتەقە و ھەقسەنگین بپاریزیت بجیت، ژ فەریژا قی فەخاندنن ئەو گەھشتە وی باوہری، سەرا ھندی شارل دی گۆلی لاسەر بازا دنیا یی د بەری ئەمریکارا کر و ل سالا ۱۹۶۴ی چینا کۆمۆنیستی دەفکۆتکر، دەمی کیسنگەری دیروکا ھەقچەرخ خاندی ھزرا خۆ دەندیدا کر.

ب پراگماتیەکا مەزن کیسنگەری ژدل دۆژمنی کۆمۆنیستی پیکۆلکر و، ل سالا ۱۹۵۳ی، نقینک ل کریاریت سیناتورێ ئەمریکی جوزیف مەکارٹی دژی کۆمۆنیستی و تیکەھشتیا کرین، نەخاسە ل واری تۆرە و

دیروک و فەلسەفە شینستیت دو دیواریت کیسنگەری پشتا خۆ ددای بوون، و سەرکیشتیا ((کومگەھا مەژیا = مجمع العقول)) ئان یا دیژنی ((تروست الادمغة))، ئەوا خلمەتکاریا ھەردو کەریت دەستکاری و دەستکاریا شەری ((الصناعة الحربية) دکەت، دکر. تروستی مەژیا، یا گەلەک ئەکادیمییت نافدار وەرگرتین، ل ھەیامی سەرۆک جۆن کینیدی، یی ل ۲۲ چریا دووی ۱۹۶۳ ھاتیە کوشتن، پویتەھەکی مەزن ھەبوو، چکی گەلەک ژویری سەرکەتنە لوکیت دیپلۆماسین و تەناھیا مللەتی (الامن القومي) و گەلەک ژن و میریت وەکی کیسنگەری و بریجنسکی، ئۆلبرایت و کۆندولیزا رایس و ھندەکیت دی دەرچوویت ویری بوون.

ھنەر و راگەھاندنن و ژبلی وان ھندەکیت دی ژ، گرتن و ئەو کریار وەکی ییت ھیتلەر پستی شەش سالیت لاسەر دەستەھلاتن د ھەوہکا بەرفرەھدا ل دژی کۆمۆنیستا پیرابووی سەخەتکرن، دیارکر ژ ھیتلەری ئاگری شەرەکی دژوار ل دژی ھەمی دنیا یی ھەلکر و کریاریت وی (ھیتلەری) نەبەس بەرامبەری کەسانیت دی بوون، ھەرەسا خۆ ل دژی خەلکی وی بخۆ ژ بوون.

د واری پەیدا کرنا ھەقسەنگیتا و ل ھەیامی شەری ساری سالا ۱۹۴۷ دەستپیکری، کیسنگەری ل سالیت شینستا پیکۆلکر ب ریکا شەری سار ھەقسەنگین لئافەرا ھەردو لەشکەرگەھا (معسكر) پەیدا کەت، ئەف دەرسە کیسنگەری ژ وی ھەقسەنگیا پستی کۆنفرانسا ۱۸۱۵ی ل قیەنای ھاتیە کرن چیبووی وەرگرتوو، قیجا لدویف دیتا کیسنگەری ناشتی ئەو مروفی پیفەبیت ل بەر چامەکا (کاریسەکی) چنەماییت بییت فەبریت و وەنەکەت بقەومیت. قیجا ھەکە واشینگتونی ھزر د پاشەھاتییت پستی گرتنا

لدویفکا ئەفغانستان و ئیراقی (ل سالیت ۲۰۰۱، ۲۰۰۳ی) دا کرنا، چیدبوو ئەو ھەردو ھاتوبات (مغامرە) نەکرنا.

جۆرج دبلو بۆشی بخۆ گۆتوو پیزانییت گەھشتینە وی دەخەلت و شاش بوون، و ھەکە ھندەک پیزانییت دی گەھشتبەنە وی چیدبوو خۆ ل ئیراقی نەدابا و نەگرتبا، کیسنگەری د بەری ئاخفتنا ویرا کر بوو و بژارە ییت سیاسەتا کۆچکا سپی ب پیس سەخەتکر بوون.

لدویف دیتا کیسنگەری ئەقرو ژێ تقیا تشتەکی وەسا بەیتە کرن و لاسەر راوہستی و ھزرا خۆ کویر د وان کریاریت نوکە ل سورین دقەومندا بکەن، زیدەباری ھندی باش ھزر د بوویەرا ناقتی وی (سەھما نافدەولەتی - الرهاب الدولی) دا بکەن، نەخاسە ئیحتیمالا ترسا ھندی دەولەتا ئیسلامی و ھەرەسا ریکخستنا قاعیدە و خویشکیت وی چەکی پشکەتی، ھەتا خۆ دگەھیتە چەکی نافکی ژ، دەستبەقیت. قیجا گەلەکا پیدقیە ھەمی پچیبوون بەریف ھندی بەینە ستیرەکرن، ئەف ریکخستە ژبەر دەست نەدەرکەفن و د دەستیت جفاکی نافدەولەتیدا نەروین و چ چارە لئەبن، پاشی تیریشەکا وەکی یا ۱۱ی

ئیلونا بسەھم یا ل سال ۲۰۰۱ی ل وەلاتیت ئیکگرتیت ئەمریکا قەومی، بقەومیتەقە. دیتا کیسنگەری فەدگەریتە بەرلین و کۆبای و شەرەنخا قیتنامی و رۆسیا سوڤیەتی، خۆ ئەو مروفەکی ئەکادیمی ژێ بیت، بەلی پراگماتیەک و میکافیلیەکی گەلەکی باشە، لئک چینە، سەخمەراتی نارمانج ھنگانتی پیستین و کیمترین ئالافی کاربینیت.

نە بەس ژبەر تشتی بووی دیروکا پیدقی یە، بەلی دا بزانیت کا دی ل پاشەرۆژی چ قەومیت، ب دیروکی و فەلسەفی چیدبیت خۆ چەککەین و بەرھنگاری نوکە بین، ئەقە ئالیەکی موکومی سەرھزرا کیسنگەری بوو و پیکۆلکر بۆ بەرژەوہندییت ستراتيجیت وەلاتی خۆ بکاربینیت، دروستە کابرای نارمانجیت خۆقەدانن (توسع) و ئیمپریالیزمی و نەمروفایینیی ھەبوون، بەلی ژ دەرسیت دیروکی و کویر بناف فەلسەفیقە چوون، چیدبیت بنیاتی نوکە ھەمی سیاسەت و سیرەیی پاشەرۆژ تیرا بیتەدیتن بدەن. ژیدەر: ئەلجەزیرە

دیروکا نه ورۆزی و هندهک دیتیت جودا

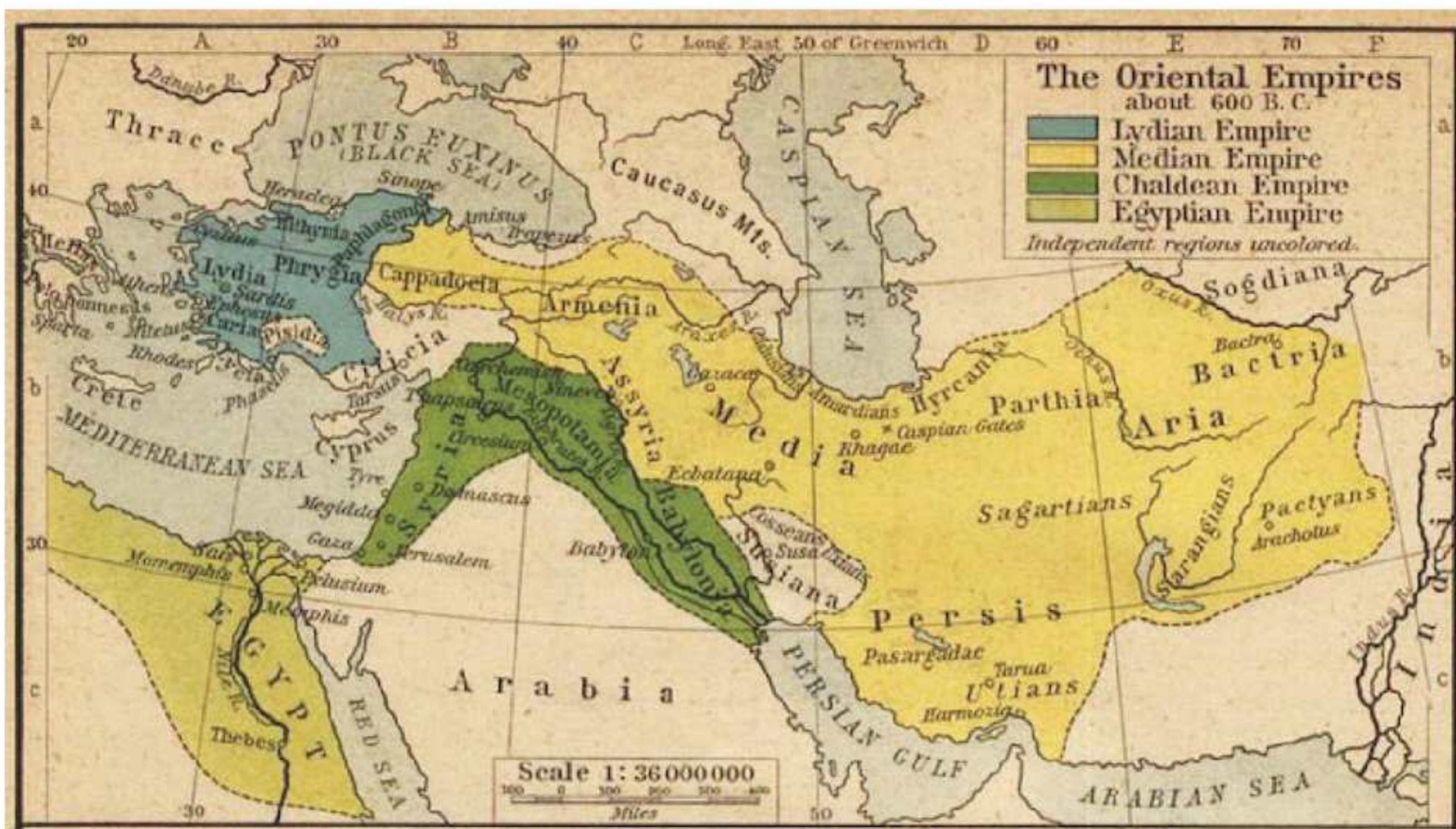
دلخاز جه میل

دگۆتنی (مههرهگان) و دهستیپکا هافینی
ژی جهژنهک دکر دگۆتنی (نه ورۆز)، ئانکو
مللهتیت ئاری بهری
ژ ئیک جودا ببن نهوان
ئهف جهژنه دگیپان،
دیسان ژ لایئ زانستی
قه نه ورۆز جهژنهکا
خۆرستی یه، جهژنا
ئهردی یه، رۆژا ۲۱ی
ئاداری دیتته رۆژا
ئیکئ یا بهاری ل
نیقا سهری یا ئهردی،
ئانکو قئ جهژنی
تیکههلی ب نیقا بنی
یا ئهردی قه نینه،
ژ لایئ ئەزمانی قه
نه ورۆز په یقهکا
لێکداییه، (نهو)
ئانکویا (نوی) دهیت،
(رۆز) ب ئانکویا (رۆز)

هافین ژ هه ر ژ قئ (هامای)ی هاتیت،
ل دهستیپکا زفستانئ ئهقان جهژنهک دکر

پشتی مللهتیت ئاری ژ نه ورۆپا مشهخت
بووین، پشکهک بهر ب رۆژهلاتی و
پشکهک بهر ب رۆژئاڤایی
قه چوون، نهو مللهتیت
هند و نه ورۆپی ییت
هاتینه رۆژهلاتی هاتنه
ناقهراستا ئاسیا و ژیریا
ئاسیا و ژیریا رۆژئاڤا
ئاسیا و ل قان دهقهران
خۆجهبوون، دبیژنه قان
مللهتا (ئاری) ئهف
مشهخت بوونه دزفریت
بو بهری نیزیکی ۳۰۰
سالان بهری زاینی، سالا
وان یا پارقه کری بوو
بو دو پشکا پشکا تیکئ
(زفستان) دگۆتنی زامیانا
(سار)، پشکا دوئ (هافین)
دگۆتنی هامما(هافین)، کو
نه دویره بنه کوکا په یقا

و دبیژیت من گوھ ل دهنگی ستران و ئاواز و ناهنگ گپرانئ بوو، دیاردبیت ل سهردهمن عهباسیا جهژنا نهوروزی دهاته گپران، دیسان ل دهمن ئه یوبیا، ل سهد سالیبا ۱۲ زاینی ئه یوبیان جهژنا نهوروزی گپرایه، بو میناک:

(کورپی سینا مولک) کهسهکی مسریه شعرهک نقیسیه وهکو پیروزباھی بو برایی سهلاحه ددین (شاهن دادپهروهه) و جهژنا نهوروزی لی پیروز دکهت.

دژندهریت فارسی دا هاتیه دیارکرن جهژنا نهوروزی شاههکن چیفانوکی یی دانای نافئ وی (جهمشیده) ههروهسا نافئ نهوروزی ددیروکا ئه خمینی دا نههاتیه و ل سهردهمنی ئهشکانی یا ژنی نههاتیه، ههروهسان نافئ نهوروز د (نافیستا) یا دینئ زهردهشتیان دا نههاتیه، بتنی نافئ (ئهژدههاک-زوحاک) هاتیه لی نهوروز بهری زهردهشتی هه بوو. ل دوماهیئ دیاردبیت ههه ژ دهسپینکا دهولهتا ماد نهوروز وهکی بیرهاتهکا نهتهوهیی دهاته کرن، د فئ روژنی دا ناگر ل سهریت چیا دهیته هه لکرن کو نیشانا سهرکهفتنی یه ب سهر دؤژمن و نه یاران و ژ براندنا دؤژمنان، د فئ روژندا ملهتی کورد ب چلکیت کوردی دچنه سهیرانا بو شه هیانا و دهواتا پیروزباهی ل تیکدو دکهن و دلخوشیا خو دیاردکهن.

ل دهمنی (ئینگلیز) هاتین و دهستههلات تیخستیه دهستئ خو میژوو یا دهسپینکرن شه هیاتیت ئه فرۆزی یه، دیاردکهن ژنی کو ل دهمنی هوزانفان (بیره میرد) ل سلیمانین گری سه یوان جهژنا نهوروزی گپرای ئه وه دهسپینکا کرنا جهژتیت نهوروزی، بهلی ئهغه هزرهکا شاشه و بهری پتر ژ ۴۰۰ سالایه ههلههستفانئ مهزن ئه حمه دی خانی دشا کاریت خودا ب دریزی به حسن گپرانا جهژنا نهوروزی کریه و کانئ چاوا خه لکی جزیرا بوتان ل هه می بهارا و نهوروزا قهستا چول و به یارا دکر و جهژنا نهوروزی دگیرا.

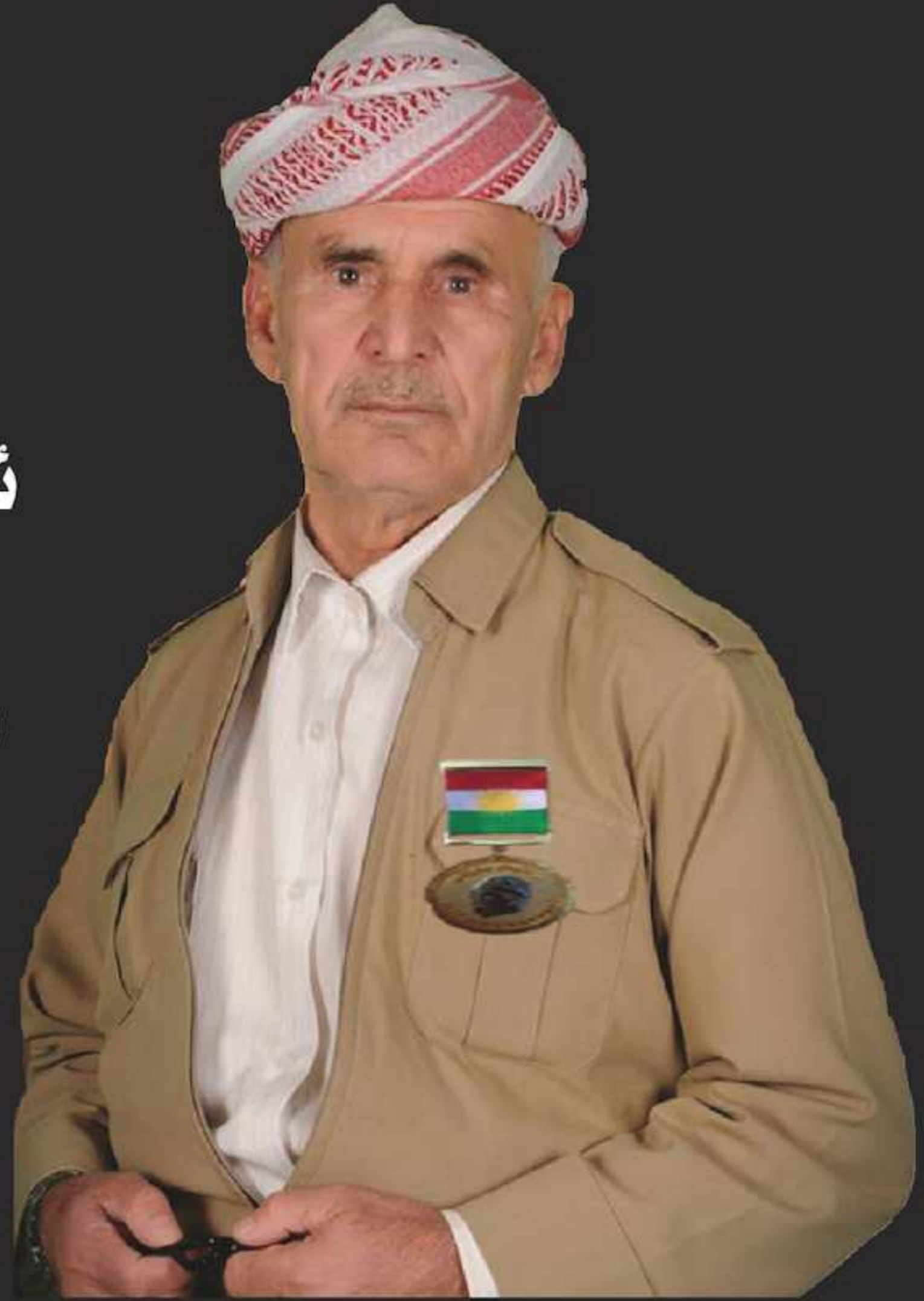
دیسان ل سهه دهمنی عهباسیا دا و د سهد سالانه هئ دا (حسین کورپی مه نسور علاجی) دچپته (نههاوه نند) و دیاردکهن

دهیته، نانکو (روژا نوی)، لهوا ب روژهاک نوی یا نافداره، ژ لایئ دیروکئ فه نهوروز دزقریته سهردهمنی دهولهتا (ماد) ۷۰۰ سالان بهری زاینی، یا لدویف دیتنا هندهک دیروکفانا دبیته دهولهتا تیکئ یا کوردی، بهلی هزریت جودا بو فئ دیتن هه نه و هندهک ژنی دگهل وی هزری نین و دبیزن کورد نه میدی نه و میدیا چ تیکهلی ب نقش کوردا فه نینه و نه کوردبوون. نافئ نهوروزی د پرتوک و شوینه واریت میدیا دا نههاتیه، لی دیار دبیت ژ نافیت ئاوازیته موزیکئ نافیت هندهک باژپرت میدی ییت تیدا کو دهولهتا میدی ل سهه دهستئ (دیاکوی) هاتیه ئافاکرن و سهه سال کوردی ب ئافاکرنا دهولهتا میدی فه هاتیه گریدان، نانکو سال کوردی ژ سال ۷۰۰ بهری زاینی دهسپیندکته، ل قیره دیار دبیت ملهتی کورد ل سهردهمنی میدیان جهژنا نهوروزی یا کری و میدیا ئاواز داناینه بو شه هیاتیت نهوروزی، دیسان نهوروز نه بتنی جهژنا ملهتی کورده، بهلکو جهژنا هه می ملهتیت ئاری یه (ئیرانی، پاکستانی، ئهفغانی، تازی، ملهتیت ل پشت دوو رویبارا، رویبارئ سیحون و جیحون، منغال..هتد).

سهه سالیانه هئ دهیته دانان بو دهسپینکا جهژنا نهوروزی، لی هندهک ژندهر ل سهه وی چهندی و هزری نه سهه دی ۱۹

هه لگري میدالیا بارزانی و دهنگیتر ئبراهیمی رشافی ژیهکی پر خهبات و کانیهکا هونهری

سامی بنیامین ریکانی

PDK دا، پشتی شوپهشا ئیلولا مهزن ب سهرکیشیا بارزانی نهمر دهستیگری ل سالا ۱۹۶۱ ئی دیتته پیشمهگره و چهکی شهرفنی هه لگريتن و تهنهگهکی ب (۱۲۸) دیناران لسهر کیستی خو دکريتن. دهمنی بارزانی نهمر گههه شتیه گوندی (ماین)، ل ناف بهرواریا، ل ویری بارزانی دبیتت. پاشی ل سالا ۱۹۶۲ لسهر فرمانا شههید (مهلا شنی بارزانی) هاته فهگوهازتن بو سهری ئاکری پشتی کومهلا شنی شههیدبووی (عارس خال بیدارونی) هاته جهی وی. ل سالا ۱۹۶۳ دگه ل بارزانی بهرهف دهفهره سورا ل قه لادزی فه دچتن ل (۱۹۶۴) دهیتته فهگوهازتن بو دهفهره گلاله ی و بو وهگرنتا چهکی سهر مهجهبیت شوپهشی وههردقی سالی دا پلا ئامر بهتالیون وهردگریتن. ل ۱۹۶۵ هاته فهگوهازتن بو مهقهری (قه سرو ماکوسا). ژبهه هه لگريتن سندوقیت گرائیت فیشهکا و گوله توپا هه فپویشی نهساخیهکی دبیتن و رهوانه ی ئیرانی دهیتته کرن، و بو چارهسهری ل باژیری (رزایی) دهیتته نهشتهرکرن. ل ۱۹۶۶ چارهکا دی دزفريته دناف شوپهشی و ژبهه بارزانی پی دهات، کره بهرپرستی مهجهبا چهکی ههمی شوپهشی. پشتی ل ۱۹۶۹ دهیتته فهگوهازتن بو سهر مهجهبیت (مهمی خهلا). ل ۱۹۷۵ پشتی کو

یا دیاره، دنافا مللهتن کورد دا گهلهک کهس هه نه ههر ژ جهتیلینیا خو ههمی ژیی خو تهرخان دکهن پیخه مهت سهرتیخستنا دوزا گهلی خو ئبراهیمی رهشافی ژی ئیک ژ وان بوویه، ییت د ههر دو بیافیت خهباتا چهکداری و کهله پوریدا خزمهتا وهلاتی خو کری تا دلکووتکا دویمهین ژ ژيانا خو. ههروهسا دنافا گوندی و عهشیرهتا خودا کهسهکی خودان باندور بوو و ل دهفهری ژی یی بهرنیاس بوو خودانقه درهکی نهمازه یی بوو.

بو پتر دانه نیاسینا وی مه ریژینا وی بکورتی بو خواندهفانیت گوشارا سیلاف بهرهه فکریه.

ئبراهیم محمه د عهزیز یی بهرنیاس ب (ئبراهیمی رهشافی ل سالا ۱۹۲۸) ل گوندی رهشافی یی سهر ب دهفهره نهیلی فه ژ بنه مالهکا کوردپهروهه هاتیه سهردونیا یی و ههر ژ زاروکینیا خو چوویه بهر خواندن و ل نک مهلا ییت گوندی هی خواندن و نفیسینی بوویه.

ژيانا شوپهشگری: ههر ژ جهتیلینیا هشا مللهتینیی ل نک پهیدابوو ژبهه کو رهشافی ژ وان گوندا بوو، ییت ههرو پیشمهگره لی فه دحهویان. نهو بوو ل سالا ۱۹۵۹ چوو د ناف ریکخستنی

دگونگری (۱۳) یی پارتیا دیموکراتا کوردستانن دا ب مه‌دالیا بارزانیی نهر ژلایئ سهرۆک (مه‌سعود بارزانی) قه هاتبوو خه‌لاتکرن . ژيانا هونه‌ری: ههر ژ زارۆکینیا خو ل داوه‌ت و گوڤه‌ندا دا پشکداربوو وبشئ ریکئ فی‌ری سترانا ببوو هه‌روه‌سا بو گوڤتا به‌یتا ژیگه‌له‌کی شه‌هره‌زابوو، ب سه‌عه‌تا دایژیتن و بیه‌نا خو‌نه‌ددا وه‌کی به‌یتا)

دم دمی یاخانا و هه‌سپئ ره‌ش و گه‌له‌ک به‌یتت دی . سترانیتت وی ژی پتیا وان ییت شه‌را بوون ههر شه‌ره‌کئ چیببا دا ب سه‌رقۆل و پيشمه‌رگا بیژیتن و که‌ته ستران و ل کوچک و دیوانا بیژیتن. ده‌مئ شه‌ر که‌فتیه سه‌ر بارزان ستران پئ گوڤت و په‌سنا بارزانیی نهر تیدا کربوو و ئهو ستران ب (بابئ لوقمان) یا به‌رنیاس بوو. ده‌مئ نه‌وی ئه‌ف سترانه دگوڤت موراله‌کی ب هیز بو پيشمه‌رگا چیدکر و پتر هشا ملله‌تینی لنگ وان و گه‌نجیت کوردستانن په‌یدا دکر. ئیبراهیمی ره‌شاقه‌یی و هه‌فکیفی خو خودئ ژئ رازی (مه‌مه‌د عه‌لی ره‌شاقه‌یی) ده‌مئ دچوونه ده‌واتا ئیکی دگوڤت و یی دی فه‌دگی‌را و پتر داوه‌ت دشارانن و گوندیت ده‌وروبه‌را ژئ قه‌ستا وی گوندی دکر ژبه‌ر هه‌ردو ده‌نگیژا ده‌نگه‌کی خوش و زه‌لال و باندور هه‌بوو . ناڤبری پتری

(۱۰) سیدییت سترانیتت تومارکری هه‌نه و ژلایئ مالباتا وی قه‌ دپاراستینه و نه‌ندامئ کارا یی سه‌ندیکا هونه‌رمه‌ندیت کوردستانن ژئ بوو. ل ده‌قه‌را نه‌پلئ ب نه‌مازه‌یی و یا ئامیدی ب ته‌فاهی که‌سه‌کئ به‌رنیاسه‌ د وارئ هونه‌ری دا. ده‌مئ په‌رتوکا (پیره‌ش) (الحرکه القومیه الکوردیه) هاتیه‌ دروست کرن گه‌له‌ک پرس ب وی هاتبوو کرن و هژماره‌کا مه‌زنا پیژانینا لسه‌ر شوپه‌شیت کوردی دابوونه نفیسه‌فانئ په‌رتوکئ. وه‌غه‌رکرنای: هندی هه‌ژ بارزانیی نهر دکر، هیشتا ئیبراهیمی ساخ هیفیا وی نه‌و بوو مرنا وی ژئ بکه‌فیته روژا وه‌غه‌رکرنای بارزانیی نه‌و بوو هیفیا وی ب جهه‌ات و پشتی ژخافله‌تی قه‌ ئیشا دلی تئالیای و چه‌ندرۆژها لژیر چاڤدی‌ریا نوژدارا مای، ل روژا ۲۰۱۶/۲/۱، ل خه‌سته‌خانا ئازادی ل ده‌وکئ دچیته به‌ردلوڤانیا خودئ و ل روژا پاشتر درئ وره‌سمه‌کئ ژ هه‌ژئ دا ل گوڤستانا هاریکا ئاغا ده‌یته فه‌شارتن .

موله‌تی وه‌ردگریتن و ده‌یتنه ناف مالا خو جاره‌کا دی دزڤرته ناف شوپه‌شئ و فه‌رکارئ وی بجیدکه‌ت وب قاچاخی دناف ده‌قه‌را ریکانیا و دوسکیا و ئاخا تورکیا را ده‌ربازی ئیرانئ دبیتن و دچیته ئوردیگایئ (زبوه) . ل باژیرئ (نه‌غه‌ده) دچیته نک (بارزانیی نهر) و دبیته زبوه‌فانئ خیفه‌تا وی . پشتی سئ مه‌ها ده‌یتنه فه‌گوهازتن بو

ئوردگایئ (جه‌روم کرم). ل ۱۹۷۶ ده‌یتنه فه‌گوهازتن بو باژیرئ (ئابدان) ده‌ینی سال دا ل سه‌ر بریارا (ئیدریس بارزانی) ب قاچاخی خودگه‌هینیته ته‌هرانئ و دگه‌هیته وی. پشتی (۱۸) روژا ژ مانا وی یا فه‌شارتی ل ته‌هرانئ فه‌دگه‌رپته که‌ره‌ج و پاشی دچیته ژوویری کوردستانن و پاشی ده‌یتنه (دولا بی‌رمان) دناف شوپه‌شئ دا.

ل ۱۹۷۷ ب مالباتا خو قه‌ مشه‌ختی ئیرانئ دبیتن . ۱۹۸۱ دزڤرته کوردستانن و لسه‌ر شوپه‌شا چه‌کداری به‌رده‌وامدبیتن و ل ۱۹۸۷ ل سه‌رۆک (مه‌سعود بارزانی) دبیته میه‌فان. ل مالا وی ل گوندئ (ئه‌له) ل ده‌قه‌را ئیروه. ل ئه‌نفالا ۱۹۸۸ مشه‌ختی تورکیا و ئیرانئ دبیتن . ل ۱۹۹۲ پشتی کوردستان ده‌یتنه ئازادکرن فه‌دگه‌رپته وه‌لاتئ خو، ل سه‌نته‌رئ ناحیا دزبوه‌لوکئ ئاکنجی دبیتن .

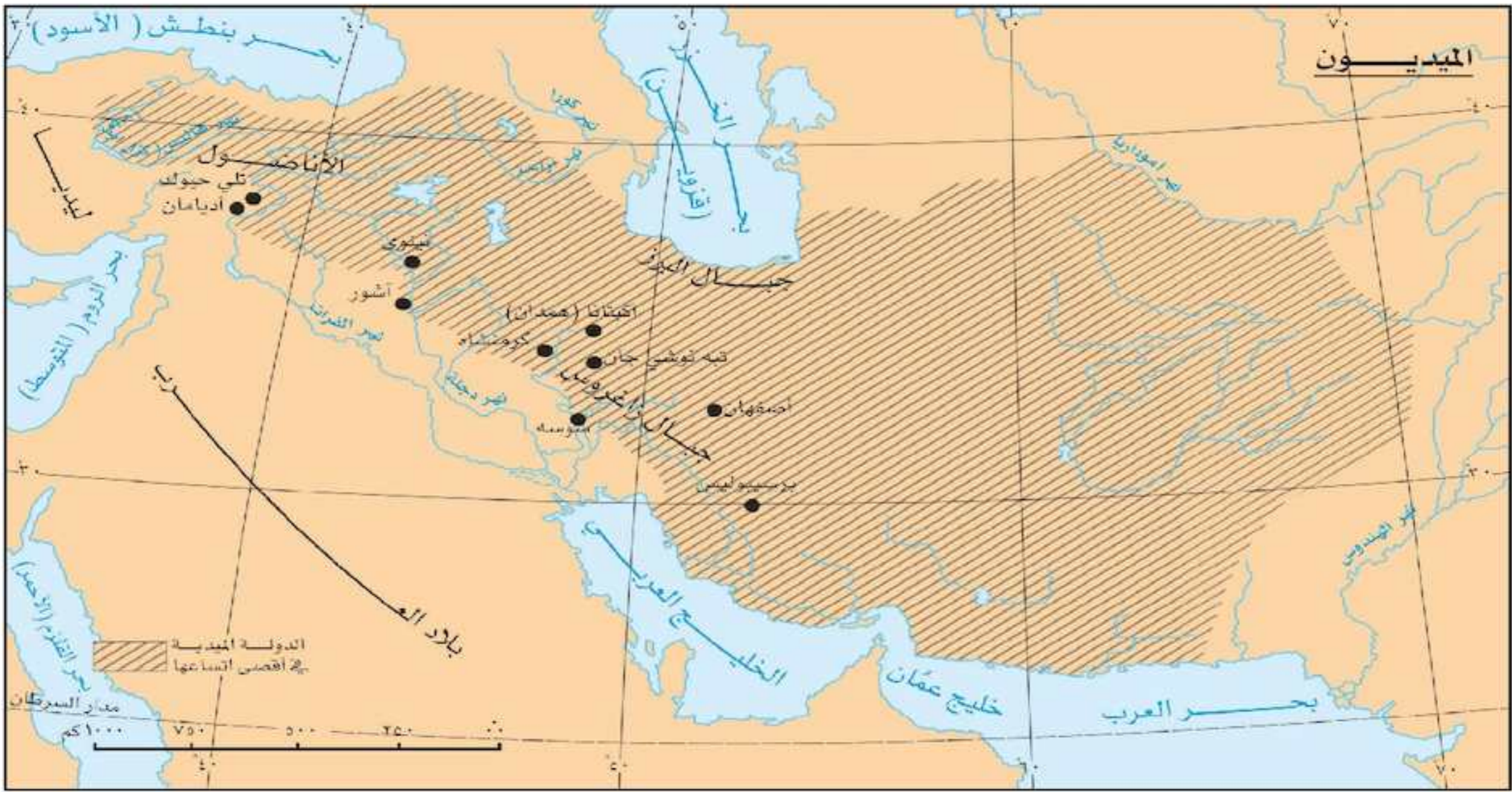
پشکداریکرن دشه‌را دا: یاخویایه ناڤهاتی ب میرخاسی چه‌کئ شه‌ره‌فئ هه‌لگرتبوو ل هه‌رجه‌ه‌کی با دگه‌ل پيشمه‌رگیت قه‌هره‌مان پشکداری دگه‌له‌ک شه‌را دا کربوو. سه‌خمه‌راتی رزگارکرنای ئاخا وه‌لاتی ل

ژیر ده‌ستیت دۆژمنی. ل شوپه‌شا ئه‌یلولا مه‌زن پشکداری د گه‌له‌ک شه‌رپت به‌رکه‌تیدا کربوو و هژمارا وان پتر ژ (۳۰) شه‌را بوو ژ وان شه‌را (سه‌رئ ئاکرئ و قشلا ئامیدی و شه‌رئ پیرسی کو دقئ شه‌ری دا) (مه‌لا شنی بارزانی) هاتبوو شه‌هیدکرن و شه‌رئ ل سه‌ر گوندئ بارزان و وی بخو سترانه‌ک لسه‌ر گوڤوو، شه‌رئ پرا چومان کوتیدا برینداربوو هتد. د شوپه‌شا گولانا پيشکه‌فتنخوژا پشکداری د گه‌له‌ک شه‌رپت گراندای کره‌ ژ وانا) شه‌رئ گه‌لی ره‌شاقا ل ۱۹۸۷ کو (۸۶) که‌له‌خیت له‌شکه‌رئ دۆژمنی ژ رویارئ وی ئینابوونه ده‌رئ و ئه‌فه‌و گه‌له‌ک شه‌رپت دیتر پشکداری تیدا کربوو.

وه‌رگرتنا مه‌دالیا بارزانی :

ژبه‌ر رولئ وی یی به‌رچاف د نافا هه‌ردو شوپه‌شیت مه‌زنا ئه‌یلولئ و گولانا پيشکه‌فتنخوژا دا و دلسۆزیا وی بو دۆزا شه‌رعی یا گه‌لئ کوردستانن و خه‌بات و ماندیبوونا وی ل روژا (کانوینا ئیکئ سال ۲۰۱۰

چاڤیکه‌ته‌ک دگه‌ل کورئ وی تاهرئ ره‌شاقه‌یی

دهوله تا میدی

ژ کتیا (روژهه لاتا نافه راست لاندکا نافه دانیا)

تهرجه مه کرن ژ ئنگلیزی: لیوا جه میل محمه د

میدیا نه و بازرگانیت هاتنوچوون د وی ریکی پرا دکر، د پاراستن، بهرامبهری قتی خلمه تی خویک ژئی وهردگرت. ناشوریا د نیقا دویئی یا چهرخی نه هیئ بهری زاینئی دا مایی خو د چیاپی زاگروسی کر، نه خاسمه پشتی دهوله تا ئورارتی ل نه نادولئی هاتیه دانان، نه و ده قهرا دهوار بو دهوله تا ناشوری به رهه ف دکر، ژ ناشوریا فه ده رکر، کو ناشوری بو له شکرئی خو گله ک د پیدئی بوون. پشتی هینگئی ژیدهرئی سهرپشکی ب ده سته ئینانا دهوارا روژئافایی ئیرانی بوو. دیسان سه ده مئی سهرپشکی پشکداریا مله تیت زاگروسی د بازرگانئی دا، ژ وان ژئی دهوله تکیت میدیا، هه بوونا دهوارا بوو. نه ف تیکه لیه گله ک بهیز کت ده مئی دو ده قهریت ناشوریا ل سالا (۷۴۴ ب.ز) هاتینه دیتن، پاشی ل سالا (۷۱۶ ب.ز) دو ده قهریت دی هاتنه دیتن. دیاره کو میدی دناف خه لکی باژپریت ناشوریا دا هه بوونه، دیسان دناف هیئزا پاراستنا مالباتا مه لکی ژئی دا هه بوونه. ل ره خودوریت چهرخی هفتی بهری زاینئی، ده سته لاتا ناشوریا ل

رهنگه کی میراتگری ل باژپریت خو حکم دکر. فان حاکما رهو پریشالیت کویر دناف جفاکی دا هه بوون، هه تا ده مئی ده قهریت ناشوریا هاتینه چیکرن، چ کینج ل سهر مانا وان نه بوو. ئو ب پشته فانی دیتنا ناشوریا، میدیا دهوله ته ک نه بوو وه کی ئیمپراتوریا حکمی بکته، به لکی چهند باژپریت خو سهر هه بوون، به لی چ گریدان دناقه ینا وان دا نه بوو، هه ر تیک ژ وان دهوله تکا مسلحه تیت بازرگانی ییت نه مازه پی هه بوون، قتی چندی هزرکر د تیک بوونئی دا پیدا کر، هه ر چاواپیئ ناشوریا نه و ژ مله تیت دی ییت چیاپی زاگروسی مینا (مانی و سینکیپوتین) اقه ده ر دکر. نه ری ئه زمان یان دیانه ت ئالافی بهرچاقئی میدیا بوو، به لی مخابن ژیدهریت ناشوریا ل سهر قتی باده کی د بی دهنگن. ئاسیگه هیت میدیا دکه فتنه سهر تیقه ریئزا ریکیت بازرگانی، نه خاسمه ریکا سهرپشکا بازرگانی کو جهی پویته پیکرنی بوو، نه و پشتی هینگئی د گوتی (ریکا خوړاسانا مه زن)، کو میژوپوتامیا ب نافه راستا ئیرانیقه گریددا.

به راهی: ل سالا (۶۱۴ ب.ز) له شکرئی میدیا ب سهرکیشیا (سیاخارس) ی ب سهر باژپرئی ناشور دا گرت، ل سالیئ پاشتر، له شکره کی هه قشک یئ بابل و میدیا ب سهرکیشیا (نبوبلاسه ری) حکمی دهوله تا ناشوری ب دویماهی ئینا. ژنده ریت ناشوریا ب رهنگه کی به رفره هه به حسن میدیا دکه ن، نه خاسمه ل چهرخی نه هیئ بهری زاینئی و سهرده میت پاشتر، ب رهنگه کی به رفره هه تر ژ مله تیت دی ئه ویت ل چیاپیئ زاگروسی فه هویاین، به حسن وان هاتیه کرن. یا ره هن و ئاشکرا نینه کا چ تشق میدی کرینه میدیا نه ری سه ده مئی قتی چندی ئه زمان یان دین بوو یان ژئی تشته کی دی بوو؟ بوچوونا ناشوریا ل سهر میدیا ناشوریا ددیت، هه می نه و مله تیت ل دؤل و چیاپیئ زاگروسی دژین، د گله ک تشتا دا نه خاسمه ژ لایئ جفاکی و نابووری و سیاسیقه ده قشک بوون. هه میا ته رش وته وال و دهوار ب خودان دکر، حاکمیت باژپرا حکم لی دکر، حاکمیت وان ژئی ب

Photo: FX Lovat

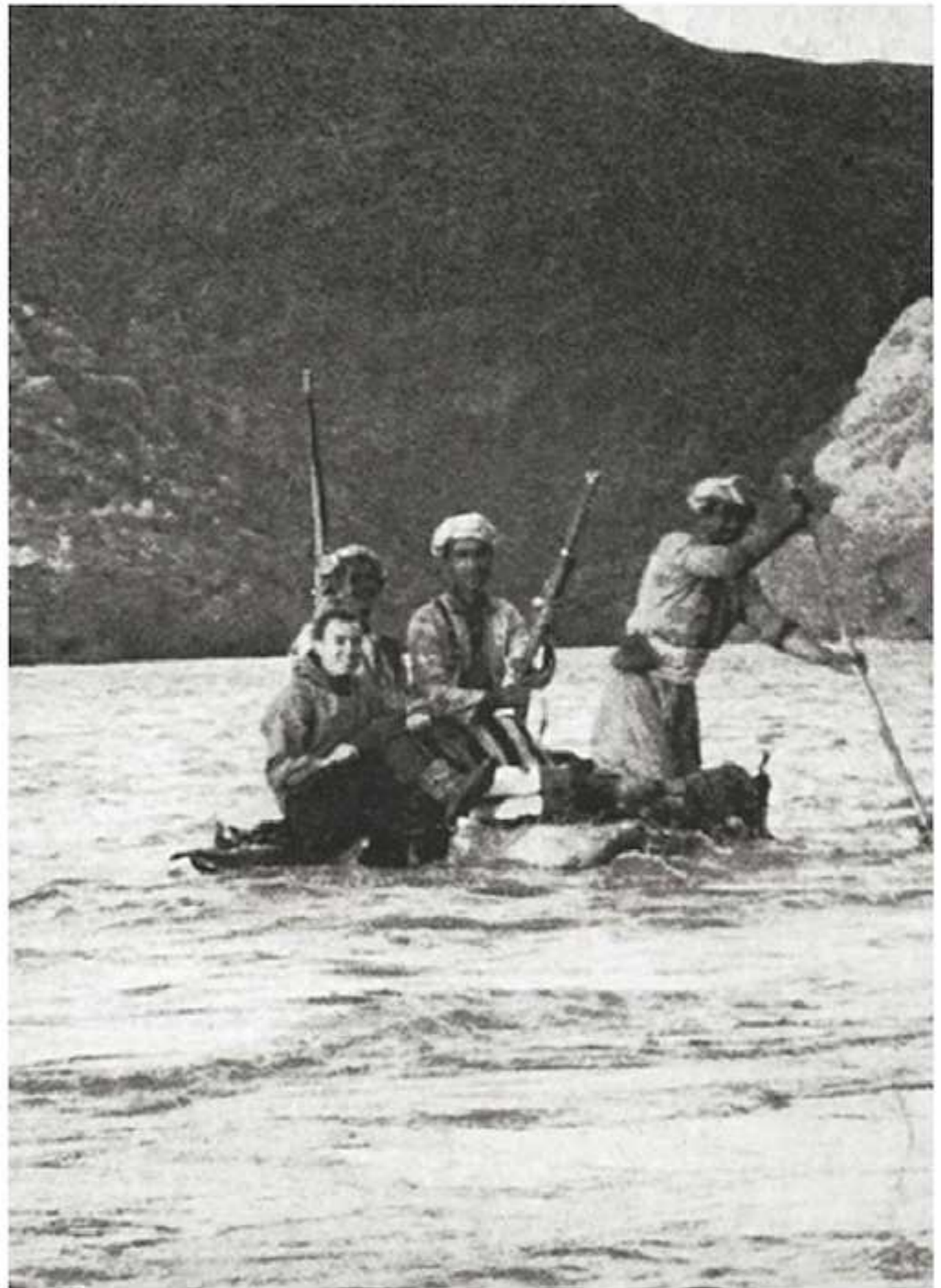
فرانسوا گزاقیئی لوقا

یا خویایه گه لئی کورد ههر ژ که فندا سنعه تکار بوویه، هه می کاروباریت خو ب ده ستیت خو بریقه دبرن و هاریکاریا خه لکی ژی دکر (که له کا سیریا) ژی تیک ژ وان کاران بوو، بیست خه لکی گوندی ب ده ستیت خو ب تشتیت خو رستی چیکری و رزقی روژی بوخو بخو پی په یادکر و ژلایه کی دیشه خلمه تا شو ره شی و ریقینگا ژی دکر. ژبو پتر پیزانینا ل سهر چیکرنا شی که له کی ددویچونه کا سیلاف دا جه جی عه بدولایین سیری دبیژیستن: هیتشتا نه ز نه بووم ده من باب و مام من که له کفان و که له ک ل سهر رویاری رویشینی، نه وی دکه فیه ناچه را سیریا که فنا سهر ب ناحیا شیلادزیقه و گوندی بالندا یی سهر ب ده فها بارزان فه، چیکری. شی که له کی کاروانی ژ هه ردولاقه ده رباز دکرن و که له کا مه یا تیکی بوو ژه هردو لاقه هاتیه چیکرن و چیکرنا وی ژی فه دکه ریتن بو بهری سالتین ۱۹۳۰ تی. چیکرنا که له کی:

تشتیت که له ک پی چیدکر، پیکهاتن ژ مژانا و داریت ستیریا و چه رمیت په ز و بزنا، و هینگن چوپیت ترومیلا نه بوون، لهوا مه شک بکاردینان ودا پشدهن و ده ری وان گرن و داننه بن دارا، دا نقور نه بن، دا چه رما ده ست خو بیخین نه چاردبووین بچینه ناف ریکانیا و نیروهیا و بهرگارهیا ل مه شکا بگه رین.

که له کا سیری د نه رشیفی روژنامه قانه کی فره نسی دا

به ره فکرن - سامی بنیامین ریکانی

عبدالله سیری که له کفان دوو پشه رگه و روژنامه قانی فره نسی

ژیبیاقه محمد حجی بالندی روونشتی عبدالله عرفات سیری دگهل دوو پېشمه رگه یین نهیلولی ده می چیکرنا که له کی

نیشادان و من زېده تر ژ (۱۰۰۰) شکلیت فوتوگرافی یتت رهنگین و رهش و سپی کیشان، بو هه یاما زېده تر ژ ۴۶ سالان من ل نک خو پاراستبوون. ده می ژ ناخا سورین گه هه شتیمه کوردستانن نهو ژ ی ل ژیر کونترولا سوپاین ئیراقن بوو، نه ز ب که له که کا ساده و که فن، کو ژ پیستق بزنا دروستکربوو، ژروبیاری ده ربازبووم، ههروه کی وی ئاقری پیدای کو ناشوریا بهری ۲۵۰۰ سال پیستق بزنا بو که له کا بکار دینا (۲). نهو که له کا فرانسو لی ده رباز بووی ههروه کی د شکلیدا دیار، که له کا سیرین بوو ده می ل سال ۱۹۶۳ ده ربازی ده قهرا بارزان بووی بکارینایه. نهو شکلیت دیار ژ ی هه می بهری روژنامه فانی نا فهای نه

. ئاقری: که له کفانی نا فبری دژین (۸۴) سالی دا پشته هه فرکی دگهل ئیشه کا دژوار ل شه فا ئیک شه می ۲۵/۲۴-۴-۲۰۱۶ ل نه خوشخانا ئازادی ل دهوکی دچپته بهردلوفانیا خودی ودری وره سمه کی ژهه ژ ی دا دهیته فه شارتن و دهیته زانین کو نا فبری پېشمه رگن ههردوو شوره شیت ئیلون مهزن و گولان بوو.

کاری چهند شریکه کیت دی دانه دگهل خو، نهو ژ ی (ره شیدی عه بدولره حمانن سیری و تاهایی محمه ده ئی سالحن سیری) بوون. ل سال ۱۹۷۵ ده می شو ره شا نهیلولا مهزن بدویماهی هاتی، خه لکی ده قهری ده می مشه ختی ئیرانن بووین، وان ب که له کا خو بن به رامبه ده رباز کربوون، ژبلی کو هه ل ده سته پیکا شو ره شی، وان پېشمه رگه ژ ی بن به رامبه ده رباز دکر و قی که له کی حه تا سال ۱۹۷۷ ئی شولدر، ده می رژیما بهری، پره کا ده می ل سه ر رویاری رویشینی دروستکری یا بهردهوام بوو (۱).

(فرانسو گزاقی لوفا) دپه رتوکا خو یا (کوردستان عیراق) دا دبیژیتن: ل کانوینا مهزن ده می نه ز ل رویاری (دیجله) ی ده ربازبوویم، نه ز روژنامه فانی ئیک یی تیله فزیونی یی بیانی بووم، ل دویف گا زیا (مهلا مسته فا بارزانی) هاتیم بو رومالکرنا چه له نگیت شو ره شا نه ته وه یی یا کوردا، نهوا ل سال ۱۹۶۱ ده سته پیکری و بو هه یاما پینچ مه ها نه ز دگهل بارزانی نه مر و پېشمه رگه و سه رکینشیت کورد ژ یام و د وی ده میدا من راپورته کا (۲۳) ده قیقه یی دروستکر و ل خزیرانا ۱۹۶۳ ل هه می دونیاین هاته

پشتی ل سال ۱۹۴۷ قشلا سیریا ژوری ژلای شوره شکیرت شو ره شا دوی یا بارزان قه هاتیه هه رفاندن بابن وی (عه ره فات سالج) و مامی وی (ئیراهیم) نهو یت بو جارا ئیک ی ل وی ده قهری که له ک چیکری و بکارینای، ژوان که سان بوون کو ریکا ستاندنا قشلی سانا هیکری، نهو بوو رژیمن (عه ره فات) گرت و بره زیندانا میسل، پشتی ده مه کی ژلای رژیمن قه هاته سیداره دان. ده مه کی باش کوریت وی نه شیان وی کاری بکه ن، پشتی مه زنبووین و بووینه زه لام ژنوی جاره کا دی ل ده سته پیکا سالیت شیتان که له ک دروستکره قه. به لی ژبه رکو (حه جی عه بدولا) نه شیا بتنن که له کفانی بکه ت، چمکی هاتن و چوونا کاروانیت بازرگانی بو ده قهرا ئاکری زیده تر لی هاتبوو و ههروه سا هاتن و چوونا پېشمه رگه ی ژ ی ل وی ده می کو شو ره شا نهیلولا مهزن ده سته پیکربوو بزاقا پېشمه رگا بو ده قهرا ئامیدی زیده تر لی هاتبوو، نه چاربوو (محمه د حه جی بالندی)، نهو لی ل سال ۱۹۸۳ دگهل (۸) هزار بارزانیان هاتیه نه نفالکرن و بن سه روشوینکرین، کره شریکی خو. پشتی ده مه کی دی ژبه ر به رفه بوونا

ژیده ر:

- ۱- ل روژا دوو شه می ۲۰۱۶/۱/۱۱ هه قدیته ک دگهل که له کفان (حه جی عه بدوللای سیری ژدایکبو یی ۱۹۳۲).
- ۲- په رتوکا کوردستان- ئیراق شو رشی نهیلول وینه گه لیک له به ره مه پینانی (فرانسو فرانسو گزاقی لوفا) کانونی دووم - گولان ۱۹۶۳/ل (۲۳-۳۱-۳۰) ژ به لاکریت (کوردستان میموری) چاپخانا ئاراس هه ولیتر .

ئیسماعیل بادی

میهره بان بهرواری،

نهری راسته هه بوویه

و

شعر نقیسینه؟

بهراهی:

گه لهك جارا دبیین د ناه به رهه میت شاعریت کلاسیك دا، شیعرهك ل سهر ناقتی گه لهك شاعرا هاتیه قه دکرن، تانکو تیک شیعر بۆ سۆ - چوار شاعرا نقیسیه. میناک ل دور فئی چه ندی دمه شه نه وهك شیعر (بهیتا سه که راتی)، شیعر (که س نییه ئیرو خه بهر کت)، (بهیتا قیامه تی)، ژ وان ژی شیعر، (چ بیژم چ بهیان کم...) ل سهر ناقتی چه ند شاعرا به لاقبوویه، نهری ب دروستی یا کیژ هوزانقانی یه؟

تشتی بالا مه راکیشایی د ناه بهرگن دیوانیت شاعریت کلاسیك دا، شیعره که ل سهر ناقتی چه ند شاعرا ژی هاتییه به لافکرن. ل جهم ههر شاعره کی ب رهنگه کی هاتییه به لافکرن و تنی ل جهم دو شاعرا ل دویمایا وی ناقتی شاعری تیدا هیه.

نهری نهو چ شیعره هو یا خووش و دلقه کهر کو چه ژنکه ریت شعرا کلاسیکی ههر جاری ل سهر ناقتی شاعره کی بنقیسن!! بۆ ههر تیکی جودا بهژمیرن، ژیده ریت وان چ نه و ب دروستی دی یا کیژ شاعری بیت؟ نهری جارا یه کئی ل سهر ناقتی کئی هاتییه به لافکرن و ژ کیشه ئینایه، ژ دهستنقیسا، یان ژ زاردهف هاتییه وهرگرتن!!

222

چه بیژم چه بیان کم، سر و حالان اشگرا کم
کشفیتان از عیان کم، کس بحالی من نزانى
Çend bi bêjim sir û halan, ah ji destê çav xezalan.
Ez dinalim mah û salan, kes bi halê min nizanî.
چند بیژم سر و حالان، آه ژ دستى چاف غزالان
از دنالم ماه و سالان، کس بحالی من نزانى
Mah û salan her dinalim, şev û ro talib wusalim
A'şiqê bejna delalim, kes bi halê min nizanî.
ماه و سالان هر دنالم، شف و رو طالب وصالم
عاشقى بزنا دلالم، کس بحالی من نزانى
A'şiqê bejna letifim, mubtela qamet elifim.
Ez ne xaşim pur zeifim, kes bi halê min nizanî.
عاشقى بزنا لطيفم، مبتلا قامت اليفم
از نخاشم پور ضعيفم، کس بحالی من نزانى
Ez nexaşim pur fename, lew ji dostê ez cudame.
A'şiqê neqşê Xuda me, kes bi halê min nizanî.
از نخاشم پور فنامه، لو ژ دستى از جدامه
عاشقى نقشى خدامه، کس بحالی من نزانى
A'şiqê nûra Xuda me, ger bi bînim can fudame.
Bo cemalê mubtelame, kes bi halê min nizanî.
عاشقى نورا خدامه، گر ببينم از جدامه
بو جمالى مبتلامه، کس بحالی من نزانى
Ew cemala reng qemer bû, meskenê zulfan li ser bû.
çav bidî ta ker bi ker bû, kes bi halê min nizanî.
او جمالا رنگ قمر بو، مسكنى زلفان لسرو
چاف بدیتا گر بگرو، کس بحالی من نزانى
Çav didî dil nale nalbû, şev û royan min xeyalbû.
Lew ji zatê kibriya bû, kes bi halê min nizanî.
چاف بدیتا گر بگرو، کس بحالی من نزانى
لوه جارا یه کئی ل سهر ناقتی کئی هاتییه به لافکرن و ژ کیشه ئینایه، ژ دهستنقیسا، یان ژ زاردهف هاتییه وهرگرتن!!

شيعره ب نافي وى هاتيه بهلافكرن () چ بهرهه مئيت وى يئت ديتر بهلاف نه بووينه.

شيعر ب چهند مالكييت گه لهك سپهه و جوان و په يقيت ليكدايى و سؤك دهست پئدكهت، كو شاعرهك ژ حالئ خو يئ هنافى خه به ردهت و ب رئا فئ شيعرئ هندهك كول و خه مئيت خو دارئتينه، به راهيا وى ب فان مالكان دهست پئدكهت:

تهز چ بيژم چ بهيان كم مه خفيان تهز ناشكرا كم
سرپا دلى ليك عه يان كم كهس ب حالئ من نهزان

ئهف شيعره د هه ر په رتوكه كئ دا ب رهنگه كى هاتيه دارئتن و بهلافكرن، پتريا وان نه خاسمه يئت به راهيئ نافي چ ژئده را نه نفيسينه، كا ژ چ دهسنفيس يان زاردهف وهرگرتينه.

(چ بيژم چ بهيان كم...) نافي وى شيعرئ يه ئه وا كه تيه سه ر نافي چهند شاعرا، ژبلى نافي (فه قبيئ تهيران) ()، د ديوانا (ئه حمه دئ خانئ) چاپا قارلى () دا، د ديوانا (زبانئ كوردئ) يا (شيخ نوره دينئ بريفكانئ) () و ل سه ر نافي (ميه ره بانا به روارئ) ژى كو تنئ ئه ف

١٠ - نهز چ بيژم چ بهيان كم

از چه بیژم چه بیانکم مخفیا اشکراکم سیر و حالا
کس بیانکم کس بحال من نیرانی کس نیرانی
سیر و حالا از دنا ایم مکهو سالان آه ژد سستی چاژ
غزالان کس ایله مهو سالان از دنا ایم
شفور و طالب و صالم عایشی برنا جمالم
کس ایله عایشی برنا لطیفم مبتلا وامت الپفم
خست حالیم پر ضعیفم کس ایله خست حالیم
پر فناکم

میناک ژ دهسنفيسا (ج ٥)

میهره بان بهرواری:

فهریز:

د فهریزا فنی خواندنې دا، ژ هه فبه رکرنا وان ده قیت مه نافرې پیدایې بیت به لاقبووی د ناف روژنامه و کوڅار و په رتوک و دیوانیت فقیی تهران دا، کو شاعر بو شاعریت دیر ژې هاتیه هژمارتن، ثم گهشتینه فان فهریزا:

۱- که سیت ده سنقیس دنقیسین، مه شق ل سهر دکر، گه له ک جارا شاشی د فه گوهازتنی دا کرینه، نانکو شاعرا شاعره کی بو شاعره ک دیر نفیسیه. ژبلی ده سته دان د ده قی شاعری دا، گوهورینا په یف و هه فوکان ل دویت شه هره زایا خو کریه.

۲- نه بوونا نه رشیفخانه به کا ده سنقیس و گروڅنامه یا ل کوردستان، ل ههر پارچه به کا هه بیت، نه خاسمه ل ژیری کو نه کادیمیا کوردی هیه و کاری ویه، لی مخابن وه کو پیدفی شولنه کریه.

۳- شاعرا ل سهر نافی میهره بانا بهرواری، بهری ههر سی بیت دیر (شیخ نوره دین بریفکانی، نه حمه دی خانی و فقیی تهران) مه گوهلیبوویه و خواندیه، ههروه سا هه تا چنده کی په یقیت وان دژیک دویرن و چ ژیده ریت باوه ریپکری نین کو شاعرا وی بیت!!

۴- شاعرا ل سهر نافی فقیی تهران ژ زارده ف هاتیه وه رگرتن و نه ف لبا ده سنقیسا وی کو (س. دیره شی) ژ نه رشیفی (د. جه لیلی جه لیل) وه رگرتی، تنی د ده همه نیت دیوانی دا به لاقکریه و چ مفا بو تویراندنی ژې وه رنه گرتیه.

۵- شاعرا فقیی تهران ههروه ک مه نافرې پیکری، نافی وی ل دویمایه تییدا به لاقبوویه، به لی چ جارا فقی ناسناقی خو ب وی ته خلیتی (فقی تیرا) نه نفیسیه، ب دیتنا مه فه هاندنه کا لپوازه و وه ک مالکیت ل به راهیی ټیکدو هه فنه گرتینه و د قافیا وی دا ژې شاشی هه نه.

۶- شاعرا ل سهر نافی شیخ نوره دین بریفکانی، ل دویمایا وی نافی شاعری تیدا نه هاتیه و ژیده ری شاعر ژې هاتیه وه رگرتن ناشکرا نینه.

۷- په یقیت شاعریت (فقیی تهران) و (شیخ نوره دین بریفکانی)

میهره بان بهرواری کچا مه لا حوسنی بهرواریه، دبیژن خه لکا گوندی (کاره) بوویه، هنده ک نفیسه فان ژې ل وی هزری نه کو خه لکا گوندی (تویله ری) یه. ل سالا ۱۸۵۸ ز هاتیه دنیا یی، وه کی دبیژن: ژنه کا زیده جوان و به ژن بلند و شاهزا و زیره ک بوویه، ژبلی کاری نافرالیی، د کاریت رستن و ته فن و فه هاندنی دا وه ک به رک و ده ستمال دروست کرینه و ب ده سستی دنه خشاندن. ژ بهر هندی گه له ک میر و مه زنیته ده فهری هینگی دل سو تی و عاشقیته وی بووینه، قیانه بو خو بخوازن، به لی میهره بانن چه ز ژ پسمامی خو کریه، میره کی نامیدی چوویه دا بخوازیته و بابی وی قیایه بده تی، به لی میهره بانن چه وان پیژانیه، نه وی شاعره کا پر سوژ و نه فن ل دوژ نه فینیا خو و پسمامی خو بو میری فریکریه، میری ژې ټیکسه ر خو ژ بابه تی فه کیشایه. ل سالا ۱۹۰۵ ز وه غه را داویی کریه.

(م. خه زنه دار) دبیژیت: خه لکا گوندی مایي یه و میری بهرواریا بوو خواستی، وی ژې نه ف مالکا شعری وه کو به رسف ل سهر شعرا وی بو فری کریه:

بو نه فینن نینه چاره، تشته کی روه نه دیاره

ژ داستانا ته ده باره، ههر شوکور نه ی میهره بان ()

ل ژیریا کوردستان ب شاعرا شاعران (میهره بان بهرواری) هاتیه نیاسین، نانکو جارا ټیکنی ل سهر نافی وی به لاقبوویه و هه تا نوکه گه له ک جارا ل سهر به ربه ریت روژنامه و کوڅار و په رتوکان هاتیه چاپکرن ()، به لی مخابن که سی نافرې ب ژیده ری شاعر ژې وه رگرتی نه دایه!.

ده قی شاعری، مالکیت به راهیی گه له ک نیژیک شاعرا د دیوانا فقیی تهران دانه. لی پاشی ل دووماهیی په یف دهینه گوهورین. ژ بهر کو ژمیژیه هاتیه به لاقکرن، ب فهر دینین جاره کادی دانینه بهر چاقیت خوانده فانا:

نه ز چ بیژم چ به یان که م کی ب حالی من دزان؟
مه خفیان کا، ناشکرا که م نا ه ژ فی ده ری گران

نا ه ژ ده ست عشق و نه فینا که فتمه تازی و شینا
کی دی ساخ که ت فان برینا چوو ژ دل سه د ناخ و ژان

ده رده کی زوری گرانه عه قل و هو ش من چ نه مانه
مام په پیک و بی خودانه کی دی یه نه ف زه مان؟!

من نه ما سه بر و قه راره دل ژ من بو پاره پاره
دوژه خه پر نار و ماره چون ژ من هه ست و خوان

دو دلا یه ک دو چه باندن زه حمه ته بیته په فاندن
ثایه تا عشقی دخاندن نا ټینه شه رح و به یان

عه شق نزانیته گه داهی عه شق نزانیته پادشاهی
شوعله که ژ نورا ټیلاهی ههر وه کو روح و ره وان ()

۱۰- پیدئقی بوو بهر هه فکهریت دیوانا، ییت (بریفکانی و خانی)، دیسان دهقی میهره بانا بهرواری، ژیدهریت شیعر ژئی وهرگرتی، ئافرې دابایی و کهفنیا ژیدهری کا کهنگی هاتیه نفیسین و ل کیری دیارکریا، پاشی دا کههینه هندهک فه ریژیت بئ خوش، لی مخابن ژبلی (س). دیرهشی و پ. ئالیخان، کهسی دیت ژیدهر ئاشکرانه کریه. ۱۱- ب قئ

چه ندی شیعر دی بو شاعریت دیت ژئی هیته هژمارتن و نه یا ب ساناهیه ژ دیوانیت وان بینیه دهر، بهلی پشتی قئ فه کولینئ و فان فه ریژا، دی بیژین شیعر پتر بو (فه قی تهیران) دکه قیت، چنکو پتر نیزیکی ئاویئ نفیسینا وی یه و بارا پتر ل سهر نافی وی هاتیه به لافکرن و ده سنقیسه کا شیعرئ ژئی هه یه.

تیکن، ژبلی سهروبنکرنا چهند مالکان، ههروهسا بهیتیت ل دویمایی ژئی د ژیکجودانه. لبا (تهیران)ی دریزتره، ئانکو ژ نیقی پیدانه وه کهه قئ. ۸- ب دیتنا من ب دروستی ئهم نه شین بیژین ئهف شیعره یا (فه قی تهیران) ه، ئان ژئی یا شاعره ک دیتره، ههتا کو چهند ده سنقیسین دیتر دینین و بزاین پتر نیزیکی ئاویئ

نفیسینا کیژ شاعری یه.

۹- دیوانیت هه سئ شاعرا دا، ئاوا و په یف و دهسته واژه، دهر برینئ ژ ههستا شاعری دکهن، دیسان ئچاوانیا نفیسینئ هه نیزیکی رهنگئ وان شاعرانه، بهلی هه که ده سنقیسیت قئ شیعرئ پهیدا بوون، دی شین زیده تر ل بهر هه مئ وان فه کولین، هینگی دیت نیزیکی راستین بین.

عهره بی:	ههولتر - ۲۰۰۲.	ژیدهر:
۱۱. تحسین ابراهیم الدوسکی: جواهر المعانی فی شرح دیوان أحمد الخانی، سبیریز، اربیل - ۲۰۰۵.	۶. عه بدولره حمان دورره: شهرخا دیوانا ئه حمه دی خانی - فه لسه فه و ژیا نا وی، سته نبول - ۲۰۰۲.	په رتوک:
کۆقارو روژنامه:	۷. عه بدوللا ه م. فارلی: دیوان و گویدهدیا ئه حمه دی خانی یید ماین، بهرگئ دووئ، سته نبول - ۲۰۰۴.	کوردی:
۱- کۆقارا: (بهیان) هژمار (۳۶) ئایارا ۱۹۷۶، عه بدولره حمان مزوری، گوتارا: میهره بان خاتوونی بهرواری.	۸. م. خالد سادینی: فه قی تهیران (ژیان، شیعر و بهر هه مین وی)، نووبهار، سته نبول - ۲۰۰۰.	۱. اسماعیل بادی: ژ شیعرئ ئه حمه دی خانی، دهوک - ۱۹۹۶.
۲- کۆقارا (په یف) هژمار: ۶۲ سالا ۲۰۱۲، ئیسماعیل بادی، گوتارا: سه مان شوشی قهفته کا هوزانیت نه به لافکرئ.	۹. د. مارف خه زنده دار: میژوووی ئه ده بی کوردی، بهرگی چواره م، ههولتر - ۲۰۰۴.	۲. جه لیلئ جه لیل: که شکولا کورمانجی، قیه ننا - ۲۰۰۴، (ب لاتینی یه).
۳- روژناما (هاوکاری) هژمار: ۴۶ کانوونا په کی ۱۹۷۱، جهلال دیریشکی، گوتارا: میهره بان خاتوین یا ژ کیه.	۱۰. وحیدالدین قتب الدین: دیوان الشیخ نورالدین البریفکانی، اربیل - ۱۹۹۱.	۳. سه عید دیره شی - پیزانئ ئالیخان: دیوانا فه قئ تهیران، پرتا په کئ، به غدا - ۱۹۸۹.
		۴. سه عید دیره شی: دیوانا فه قی تهیران، چا پا تیکئ، سپریژ، ههولتر - ۲۰۰۵.
		۵. شیخ نوره دین بریفکانی: زبانئ کوردی، بهر هه فکرن: زاهد بریفکانی، وه شانخانا ئاراس،

سه ریورا موخته بهر رهشید عیسی ئه رهدنی دمالباتا مه لیکى دا

چافیپکه فتن: مستهفا عه بدولره حمان یونس ئه رهدنی

۲۰۱۶/۳/۱۸

فهزیلا یاچوو بهر دلوفانیا خودی، موخته بهر نوکه یا ساخه و ل
سه رسنگی دژیت و ب ئه فی رهنگی ل خاری چیروکا خو و مالباتا مه لیکى
فه دگتیریت:
چاوانیا چوونا ئه وان بو ئاف مالباتا مه لیکى دا:

دوو کچکیت ۱۰-۱۱ سالی، خه لکن گوندی ئه رهدنا، نافیٹ وان (موخته بهر
رهشید عیسا و فهزیلا رهشید عیسا) ژئه وان زاروکا بوون ییت دناف مالباتا
مه لیکى دا مهزن بووین، دناقههرا سالیٹ ۱۹۴۰-۱۹۴۲، ههتا ساللا ۱۹۵۷،
ماینه دناف مالباتا مه لیکى دا، ئانکو نیزیکی ساله کن بهری سهروبنا
(انقلاب) ساللا ۱۹۵۸ ز و ههرفاندنا دهسته لاتا مه لیکى ل ئیراقی.

موخته بهر دبیژیت: ئەم چووینە دناڤ مالباتا مهلیکی دا بهری کوچکا مهلیکی ل سەرسنکی بهیته ئاڤاکرن. چەند خانیهک هاتبوونە چیکرن ل گری، بهلئ نه ل جهن نوکه یئ کوچکی بوون، ژ ویری پیدابوون، ئەم ل دەمی چووینە لای مالباتا مهلیکی، مهلیکه عالیا دوان خاناندا بوو، ل وی دەمی نافئ بابئ من هات به نه فهلستین بۆ لهشکه ریئ، دایکا من ئەز دگه ل چار خویشکیت من و هەر سئ برایت من برینه سەرسنکی ئەم هەمی دچویک بووین، ل وی دەمی مالباتا مهلیکی ل سەرسنکی بوو، ب ریکا قەشه عەودیشوی ئەم برینه لای مهلیکه عالیایی، قەشه عەودیشو ئەزمان

پیشنیارکر ئەز و خویشکا خۆ بهیننه دناڤ مالباتا مهلیکی دا، مهلیکه عالیا گه لهک پیخوش بوو، ئەز و خویشکا من فهزیلا ماینه دناڤ مالباتیدا، من خزمهتا مهلیکه عالیایی دکر و خویشکا من خزمهتا مهلیکه صالحایی دکر، زهلامئ مهلیکه جهلیایی سەرۆکی ساخله میا ئیراقت بوو و دبوو برازایی مهلیکه نهفیسایی ههڤژینا مهلیک عهلی و دایکا وهی عەبدولئیلاهی بوو، مهلیکه نهفیسای خه لکا ولاتی ترکیا بوو. خویشکا من دگه ل مهلیکه صالحایی چوو ناڤ مالا وان.

چوون بهر ب به غدا

ل دەمی ئەم ژسەرسنکی چووینە به غدا، ئەم

هەر تیک ب (5) دیناران کریبوون و دناڤ مالباتیدا کاردکر، دیسان هندهک کچکیت خه لکی ولاتی سودانی ژ ل کوچکی بوون، پشتی هینگی سئ کچکیت دیتر هاتن خه لکیت ههڤلیر و سلیمانین بوون، ئەم بووینە 8 کچک، یا ژهه ژیه بیژم، ئەو کچکیت بهری مه ب عەمری خۆ ژمه مهزنتر بوون، هەر کچکه کا هاتبایه شییا و یا به رههڤبا بۆ ههڤژینی که سهک بۆ دهاته دیتن ژلایی مالباتا مهلیکی فه و نه گەر پیک رازی بیان ههڤژینی پیکدینان و مالباتا مهلیکی زۆری ل که سئ نه دکر بۆ شوپکرنی و دقیت ههڤژینی ب دلئ ههردو لایه.

چەپ بۆ راست، مهلیکه به دایکا مهلیکا دایک نهفیسای: بۆ جارا ئیکتییه ئەف شکله دهیته به لافکرن ژنه رشیفن موخته بهری.

دناڤهرا مه و مهلیکه وهردگیڕا، ل وی دەمی مهلیکه عالیا و مهلیکه به دایکا و مهلیکه جهلیلا و مهلیکه صالحا دحازر بوون. دایکا من داخاز ژ مهلیکی کر بابئ من نه به نه لهشکه ریئ، چونکه گه لهک زارۆکیت هویر ددهستی ویدانه و چ سه میان مه نینن، مهلیکی بریاردا و ل بابئ من بۆرین و نه بره لهشکه ریئ، دایکا من بۆ مهلیکی

ب ترۆمبیلیت مهلیکی چووینە میسل، ل میسل ئەم ب شه مهنده فری چووینە به غدا، شه مهنده فری فارگونه کا تایهت بۆ مالباتا مهلیکی هه بوو، هه می پیدقی و تشتومشت و زیره فان تیدابوون. پشتی ئەم گه هشتینه به غدا، ل کوچکا مهلیکی سئ کچکیت دیتر ل ویری بوون، خه لکی ولاتی عه ره بستانا سعودی بوون، ئیتیم بوون و مالباتا مهلیکی

سهره دانیت مالباتا مهلیکی بۆ سەرسنکی: موخته بهر دبیژیت: ل دەمی مالباتا مهلیکی دهاته سەرسنکی و ئەم دگه لدا بووین و ل کوچکا مهلیکی جهوار دبووین، دبیژیت گه لهک شه فان ئەم ل بهر دهری کوچکی دناڤ باخچه پیدا درونشتینه خاری، ل دەمی روناهیی گوندی ئەره دنا دیتن مهلیکه عالیایی دگۆته من موخته بهر، ئەویت هه نی

ناگریت مالا هوهونه کیشک مالا هوهویه؟
من دگوتی، ستی: مالا سهری گوندی
یا مهیه، بهلی نهو ناگر نینه نهو لهمپه
وفانوسن، مه وهکو هوهو کاره ب نینه. ههر
وهسا موخته بهر دبیزیت: مهلیک فهیصهلی
و مالباتا وی گهلهک چه ژ سه رسنکن دکر
و دگوت، خوزایی سهرسنکی وهه وایی سار
وداروبار وناقیت تهزی بیت سهرسنکن
گهلهک دخوشن، ودگوت دی سهرسنکن
کهینه بههشتا سهر دونیایی و مالباتا
مهلیکی، گهلهک چه ژ ده رکهفتن و سواریا
ههسپا و گهریانی دکر، لهوا ده می دهاته
سهرسنکن مهلیک فهیصل سواری ههسپی
دبوو و هندهک جارن مالباتا مهلیکی دگه
دچوون و هندهک جارن بتنی دو کهس
دگه ل بوون دچوونه گهریان و سهریرانا و
ل ناف ناقاری صپنه و ل گوندیت صپنه
دگهریان.

گهریانکه بو سیلافا نامیدی:

موخته بهر دبیزیت: مهلیکه نهفیساین
فهرمان ل لینانگه ها کوچکی کر، خارنهکی
حازرکه ن دی چینه سهریرانهکی ل سیلافا
نامیدی، دبیزیت ل روژا پاشتر سپیدی،
نهم دگه ل مالباتا مهلیکی چووینه سیلافا
نامیدی، ل ده می نهم هاتینه خاری مهلیکه
نهفیساین بهری خو دا وان بهروکه فران و
چیا و پاشی زفیری بهری خو دا گوندیت
نزاری، نانکو گوندیت بهری گاری و گوت
موخته بهر، فیره یا ب ترسه تو بیژی
«مستهفا» ناهیت تهقی ل مه بکهت و مه
بکوژیت؟، مه ره ما وی مستهفا بارزانی بوو؟
من گوتی ستی: کهس ل فیره نینه کورد
میتهقان دوستن و هوین میتهقانن، نه ترسه
کهس چ شاشیا ناکهت، نه خاسمه دهرهقی
مالباتا مهلیکی دا، ستی: مهلا مستهفا
خاندنهفانه و مه لایه و باشی و خرابیی
دزانی و زورداریی ل ژنک وزاروکان ناکهت
و دیسان رازی ناهیت کهس تهقی ل کهسی
بی چهک و سفیل بکهت.

نهفیساین گوت: باشه موخته بهر ته دل
من ته نا کر. دبیزیت، ههتا تیثاری نهم
ماینه ل سیلاقی، مهلیکه نهفیسا و مهلیکه
عالیا و مهلیکه جهلیلا و مهلیکه صالحا و
مهلیکه بهدیعا و هندهک میتهقان ژی دگه
بوون.
چافیکهفتنهک دنافهرا موخته بهری و وهی
عهبدولنیلاهییدا:

موخته بهر دبیزیت، روژهکی ژ روژان
عهبدولنیلاهی هنارته دویف منزا و پرسیار
ژمن کر و گوت: موخته بهر: بوچی مهلا
مستهفا و کورد ژمه توره نه و بوچی شهر
مه دکن و نهم ههر دو کورد و عهره ب
ملله تهک بسرمانین؟.

من گوتی (سیدی): وهسا نینه وهکو بو
جهنابی هوه هاتیه گوتن، کورد ژه وه توره
نین و هوین دقین، چونکه وهکو جهنابی
ته نهم کری نهم ههر دو بسرمانین، بهلی
(سیدی) کوردان خاندنگه ه و سهیدا نین،
لی بهینه پهروه رده کرن بهینه تیگه هاندن دا
کهسیت زانا و خاندنهقان ژنی رابن. دیسان
کوردان خهسته خانه و دکتوریت کورد
نین، نه خوشیت خو دئینه میسل و ههتا
دگه هینه میسل گهلهک بریکتیقه دمرن، کورد
نهمانی عهره بی نزانن کیمهک نه بن، لهوما
دقیت خاندنگه ه بهینه چیکرن و خهسته خانه
بهینه فه کرن دا کورد و عهره ب تیکه ه ل بن،
ههروه سا (سیدی) نه دادپه روه ری ل ده فه را
کوردان ههیه، نهو (تامین)، نانکو نهو کهل
وپه لییت خارنی و شه کری و جلک.. هتد
ل سهر گوندان و خه لکی ده فه ری دهینه
لیکفه کرن دادپه روه رانه ناهینه لیکفه کرن،
بو هنده کا ههیه بو هنده کان نینه، دیسان
ریکا ترؤمبیلی ناگه هیته هه می گوندان،
ژبه ر هندی (سیدی)، هنده کا حکومت
نه قیت و شهرتی حکومتی دکن، نه گهر
دادپه روه ری بهینه کرن، خه لکی هه می
مالباتا مهلیکی و حکومت دقیت. موخته بهر
دبیزیت: پستی نه فان تاخفتنا عهبدولنیلاهی
سهری خو هژاند و گوت، مه نه فه نه دزانی
تو راست دبیزی، ئینشالله دی نه قیت ته
گوتین چاره کهین.

مرنا مهلیکه عالیایی:

موخته بهر دبیزیت، نهز بو ده مه کی
هاتبوومه سهره دانا مالباتا خو ل نهره دنا،
مهلیکه عالیا گهلهک یانه خوش بوو، بهری
هریت برؤسکهک بو سهرسنکی کر و گوتی
ب زویترین ده م موخته بهری بینه ده ف من
بهری نهز مرم دا بینم.

دبیزیت، روژهکی سپیدی زوی ترؤمبیلهک و
دو پولیس هاتنه نهره دنا ژیری و پولیسهک
هاته دویف منزا ل نهره دنا ژووری و گوت
مهلیکه عالیا یا نه خوشه و یا گوتی ب
زویترین ده م بگه هیته ده ف من، من کاری
خو کر و دگه ل پولیس هاتم و سواری

ترؤمبیلی بووم ههتا میسل، ل میسل ههر
بریکا شه مه نده فری و فارگونا تاییهت یا
مهلیکی نهز برمه بهغدا و چوومه خزمهتا
مهلیکه عالیایی، براستی گهلهک یا نه خوش
بوو و گهلهک کهیفا وی ب دیتنا من هات،
پستی هینگی مهلیکه چوو بهر دلؤفانیا
خودی.

دانانا تانجی ل سهر سهری فهیصهلی
وچوونا باژییری بهیرا:

نهو روژا تانج دانایه سهر سهری مهلیک
فهیصهلی، نهزا حازر بووم، پستی تانج
سهر دانانن، پستی چه نده کی ب مهره ما
بخیرهاتنا مهلیکی کویتی، نهم ب فرؤکه کا
تاییهت دگه ل مالباتا مهلیکی و مهلیک
فهیصهلی بهر ب باژییری بهیرا چووین،
چونکه بریار بوو مهلیکی کویتی دگه ل
مالباتا خو بهیته باژییری بهیرا بو پیرؤزکرن
مهلیک فهیصهلی دوی و خه لاته کی گرانها
بو دگه ل خو ئینانده بوو، نهو ژی گه میهک
(یهخت) بوو، خوارنگه ه و هولاً بخیرهاتنی
وژووریت نفستنی و گهلهک تشتیت دیر
تیدا هه بوون، بو ده می چارده روژان نهم
دگه ل مهلیک فهیصهلی و مالباتا مهلیکی
ماینه دیه ختیدا ل سهر ناقی نهم دگه ریان.
(ل دویف ژیده ران نهو سهره دان ل
۱۹۵۳/۴/۴، هاتبوو کرن).

رهوشتی مالباتا مهلیکی:

موخته بهر دبیزیت: مهلیکه گهلهک دشه رمین
بوون ل ده می پاله و جوتیار، یان کهسه کی
دیر ل باخچه ی، یان ده وره رییت نیژیکی
کوچکی کار دکر، نهو نه دهره دکهفتن شهرم
دکر و ل ده می دهره دکهفتن سهر و چاقیت خو
دگرتن و دادپوشین، ههروه سا مالباتا مهلیکی
گهلهک ژ خودی دترسیان و وان دقیا زوری
ل چ کهسان نه هیته کرن و هه می وهکو
تیک پیکفه بژین، دیسان گهلهک ژ نفرین
ولاقیت (دوعا) بیت خه لکی ژار دترسیان
و دگوت، دقیت خه لکی ژار ژمه درازی بن
دا نفرینان ل مه نه کن، چونکه نفرینیت
خه لکی ژار دهینه فه و بجهنمان.

ده رباره ی خارنا مالباتا مهلیکی موخته بهر
دبیزیت: خارنا وان خارنه کا ساده بوو،
گهلهک یا جودا نه بوو ژ خارنا خه لکی
ناسایی و مهلیک فهیصهلی دوی گهلهک
چه ژ برنجا سور دکر، نانکو برنج و باجان،

یان ته ماته ل بهربایه، کابانیی وان خه لکئی ترکیا بوو، نه ز دبیژم یئ گریډایی مه لیکا دایک نه فیسایی بوو، چونکه نه وژی وه کو مه گۆتی خه لکا ترکیا بوو. ههروه سا دبیژیت، مه لیک فه یصه لی بخۆ شکل بو مه دگرتن و نه لبومه ک بو من

((دمالپه ری الخالدون داهاتیه، ل سال ۱۹۵۴ز، کومپانیا بای تایه کئی خو ل به غدا فه کر و پاشی پیشانگه هه کا نامیرییت نه لکترونی فه کر و دناقدا تلفزیون هه بوون، پاشی کومپانیایه کا بریتانی تلفزیون و که ناله کئی تلفزیونئ ل تیراقئ چیکر و ل ۱۹۵۶/۵/۲ز،

که له ک کومبوون دمالا مه دا دهاتنه کرن، وه کو جه لال تاله بانئ و عه لی شنگالی، محمه د صه دیق هروری، معصوم، صالح یوسفی.. هتد، هه ر وه سا که له ک شکلیت ده گمه ن یئت بارزانی و سه رکردییت کوردان مه هه بوون ل به غدا، به لی ل روژه کئی

رویئ وی صندوقا بو پتر ژ (۶۵) سالن هاتیه پاراستن، خه لاتئ مه لیکا دایک نه فیسایی بو موخته به ری کو ژ ولاتئ عه ره بستانا سعودیا ئیناندبوو.

چیکر بوو و که له ک شکلیت ده گمه ن تیدا هه بوون، به لی مخابن دگه ل که له ک تشتییت دیتر ل سال ۱۹۶۳ز، ل ناڤ به رواریا ل ده من شه ری چیا یئ مه تینا هاتنه سوتن و ژناق برن. موخته به ر دبیژیت: ل ده من مه لیکا دایک نه فیسا، یان مه لیکه عالیا دچوو بریتانیا بو سه ره دانا مه لیک فه یصه لی، چونکه ل وی ده می نه و ل به ر خاندنئ بوو ل بریتانیا و ل ده من فه دگه ریان خه لاتیت باش و گران بها بو من دئیناندن، نه ف صندوقه ئیک ژ وان خه لاتان بوو یا پر تشتییت گران بها بوو و خه لاتئ مه لیکه دایک نه فیسایی بوو، هه تا نوکه من پاراستیه، به لی تشتییت دناڤ صندوقیدا نه ماینه. موخته به ر دبیژیت: ل وی ده می تلفزیون نه دکوچکا مه لیکه دا و نه ل تیراقئ نه بوون، مه لیکه داخاز ژ بریتانیا کر هنده ک تلفزیونان بنیره تیراقئ، هنده ک تلفزیونیت ره نگی ن ئینانه کوچکا مه لیکه.

برهنگه کئی فه رمی ژلایی مه لیک فه یصه لی دویئ فه هاته فه کرن)). موخته به ر دبیژیت: نه م نه و کچکییت دکوچکییت مه لیکه دا، مالباتا مه لیکه نه م دهنارتینه سینه مایی و چه ند زیره فانه ک دانه دگه ل مه دا و نه م دبرینه سینه مایی. کومبونییت کوردان دمالا موخته به رییدا ل به غدا: موخته به ر دبیژیت: دسالییت شیستاندا که له ک سه رکردییت کوردا سه ره دانا مالا مه دکر ل به غدا و

پشکنینا حکومه تی هاته تاخی مه ل به غدا، نه م نه چار بووین وان شکلا ژناق به یین چونکه چ ریکییت دیتر نه بوون.

شیخ ئیسلامی هه کاری دیرهشی

(۱۰۱۸ - ۱۰۹۳ز)

و گوندی دیرهشی دژیده ریت میژووی دا

وصفی حسن ردینی

- ۱ - میژوونقیس السمعانی (۱۱۱۲-۱۱۶۶ز) دپهرتوکا - الأنساب - پرتا (۵) بهرپه (۶۴۵)، چاپا بیروت ۱۹۸۸.
- ۲ - میژوونقیس ابن الجوزی (۱۱۱۶-۱۲۰۰ز) دپهرتوکا - المنتظم - پرتا (۱۷) بهرپه (۷).
- ۳ - میژوونقیس سبط ابن الجوزی (۱۱۸۶-۱۲۵۶ز) دپهرتوکا - مرآة الزمان - پرتا (۳) بهرپه (۱۰۸).
- ۴ - میژوونقیس ابن النجار (۱۱۸۳-۱۲۴۵ز) دپهرتوکا - ذیل تاریخ بغداد - پرتا (۳) بهرپه (۱۷۳) و پرتا (۱۸) بهرپه (۱۱۹-۱۲۱) و پرتا (۱۰۸).

زانا وناقدار شیخ ئیسلامی هه کاری، هه کاری، دیرهشی، جهه کئی بهرپه هه دروپه لیت میژوویا دیرین و هه قهه رخ دا هه به. و دهما روپه لیت دیروکا که قنار قه خونین، دی بینین چهن دین ژیده ریت میژووی، به حسا شیخ ئیسلامی هه کاری کریه، و دگهل به حسرنا شیخ ئیسلامی هه کاری، هه روه سا چهن دین ژیده ران به حسا (گوندی دیرهشی) ژی کریه. و ژوان ژیده ریت میژووی، بیت که قنار، نه ویت به حسا شیخ ئیسلامی هه کاری کرین نه قیت خاری:

۳) بهرپه (۱۱۹).

۵- میژوونقیس ابن خلکان (۱۲۱۱-۱۲۸۲ز) دپهرتوکا - وفیات الأعیان - پرتا (۳) بهرپه (۳۴۵) و بهرپه (۳۰۲) و پرتا (۴) بهرپه (۲۵۴).

۶- میژوونقیس ابن الأثیر (۱۱۶۰-۱۲۳۲ز) دپهرتوکا - الكامل فی التاریخ - پرتا (۹) بهرپه (۱۶۹).

۷- میژوونقیس ابن عساکر الدمشقی (۱۱۰۵-۱۱۷۵ز) دپهرتوکا - تاریخ دیمشق - چاپا بیروت ۱۹۹۸ پرتا (۴۱) بهرپه (۲۳-۲۳۸).

۸- میژوونقیس الذهبی أبو عبدالله شمس الدین (۱۲۷۵-۱۳۴۷ز) دپهرتوکا - سیر اعلام النبلاء - پرتا (۱۴) بهرپه (۱۵۰) و پرتا (۱۹) بهرپه (۶۷) و پهرتوکا - میزان الاعتدال - پرتا (۳) بهرپه (۱۱۲) و دپهرتوکا - العبر - پرتا (۲) بهرپه (۳۵۲) و پرتا (۵) بهرپه (۱۳۸).

۹- میژوونقیس الصفدی (۱۲۶-۱۳۶۳ز) دپهرتوکا - الوافی بالوفیات - پرتا (۲۰) بهرپه (۱۱۹).

۱۰- میژوونقیس ابن کثیر (۱۳۰۲-۱۳۷۲ز) دپهرتوکا - البدایه و النهایه - پرتا (۱۲) بهرپه (۱۴۵).

۱۱- میژوونقیس ابن الملقن (ل سالو ۱۳۸۰ و هغه گرگیه) دپهرتوکا - گبقات الأولیاء . چاپا القاہره ل ۱۹۹۴، بهرپه (۴۵۱).

۱۲- میژوونقیس ابن تغری (۱۴۱۱-۱۴۶۹ز) دپهرتوکا - النجوم الزاهره - پرتا (۵) بهرپه (۱۳۸).

۱۳- میژوونقیس ابن العماد الحنبلی (ل سالو ۱۶۷۸ز و هغه گرگیه) دپهرتوکا - شذرات الذهب - پرتا (۳) بهرپه (۳۷۸).

۱۴- الیافعی (۱۲۹۸-۱۳۶۷ز) دپهرتوکا - مراه الجنان و عبره القطان فی معرفه مایعتر من حوادث الزمان ... بیروت ۱۹۷۰ (جوار بهرگن) - پرتا (۵) بهرپه (۱۳۸).

۱۵- میژوونقیس ابن المستوفی الأربلی (۱۱۶۹-۱۲۳۹ز) دپهرتوکا - تاریخ أربل - پرتا (۱) بهرپه (۲۷۲) و پرتا (۲) بهرپه (۴۶۱-۴۶۲) ... بغداد ۱۹۸۰.

۱۶- میژوونقیس ابن العدیم الحلبي (۱۱۹۱-۱۲۶۱ز) دپهرتوکا - بغیه الطب فی تاریخ حلب ... بهرپه (۸۹۸).

۱۷- میژوونقیس شیخ الاسلام ابن تیمیه (۱۲۶۳-۱۳۲۸ز) دپهرتوکا - الوصیه الکبری چاپا کویت ۱۹۸۶، بهرپه (۱۷-۱۸).

شیخ ئیسلامن ههکاری و گوندی دیرهش

دژیده ریټ هه فچه رخ دا:

۱. محمدامین زکی ... مشاهیر الکورد و کوردستان ... پرتا دوو، بهرپه (۷۶) القاہره ۱۹۴۷.

۲. انور مایمی ... الاکراد فی بهدینان - چاپا یه کئی الموصل ۱۹۶۰، و چاپا دووئی، دهوک ۱۹۹۹، بهرپه (۸۸).

۳. عبد المنعم الغلامی ... الأنساب والاسر - بغداد، ۱۹۶۵.

۴. محفوظ العباسی ... اماره بهدینان العباسیه ... الموصل ۱۹۶۹، بهرپه (۱۳۶-۱۳۷).

۵. یاسین عبدالقادر حجی شینو ردینی (۱۹۶۳-۱۹۸۷) ... شخصیات کردیه - شیخ الاسلام الهکاری - روزناما (العراق) ژماره روزا ۱۹۸۴/۱۲/۱۸ بهرپه ۲۴. ب زمانئ عه ره بی

۶. عبد الکریم محمد المدرس (بیاره ی) ... علماؤنا فی خدمه العلم والدين ... بغداد ۱۹۸۳، بهرپه (۳۸۶).

۷. عبدالستار حسن حجی شینو ردینی ... چهند زانیاری ل دور گوندی دیرهش ... گوڤارا کاروان، ژماره (۵۲) هه ولیر سالو ۱۹۸۷.

۸. سعید دیرهشی ... کورتیه ک ژ دیروکا ژینا شیخ علی هه کاری ... گوڤارا (هاڤیون) ژماره (۱۴) نه مانیا ۲۰۰۳.

و پهرتوکا وی که لهین ناڤا، دهوک ۲۰۰۵، بهرپه (۱۷۹-۲۰۰).

۹. سامی هه سنیا نی ... من علماء البلاد الهکاریه .. گوڤارا دهوک، ژماره (۲۰) خزایرانا ۲۰۰۳.

۱۰. درویش یوسف هروری ... شیخ الاسلام علی الهکاری ... گوڤارا دهوک، ژماره (۲۴) ئیلونا ۲۰۰۴.

۱۱. حمدی عبدالمجید السلفی ... شیخ الاسلام علی الهکاری .. گوڤارا دهوک، ژماره (۲۵) کانینا یه کئی ۲۰۰۴.

۱۲. عبدالرقيب یوسف ... سه جهرا شیخ الاسلام علی الهکاری .. گوڤارا دهوک، ژماره (۲۶) نیسانا ۲۰۰۵.

۱۳. صالح شیخو هه سنیا نی ... علماء الکورد والکوردستان عام ۱۹۸۰ .. دهوک ۲۰۱۲، بهرپه (۳۰۶-۳۰۷).

۱۴. د. مسعود مستهفا کتانی ئامیدی ... حه مکئی توفی ... هه ولیر ۲۰۰۱.

ل گه له ک جهان به حسا ری و ره سمیت سه ره دانا مه زاری شیخ ئیسلام ل دیرهش کریه، کچاوان خه لک بکوم دچونه سه ر

ه دانا مه زاری ناڤبری .

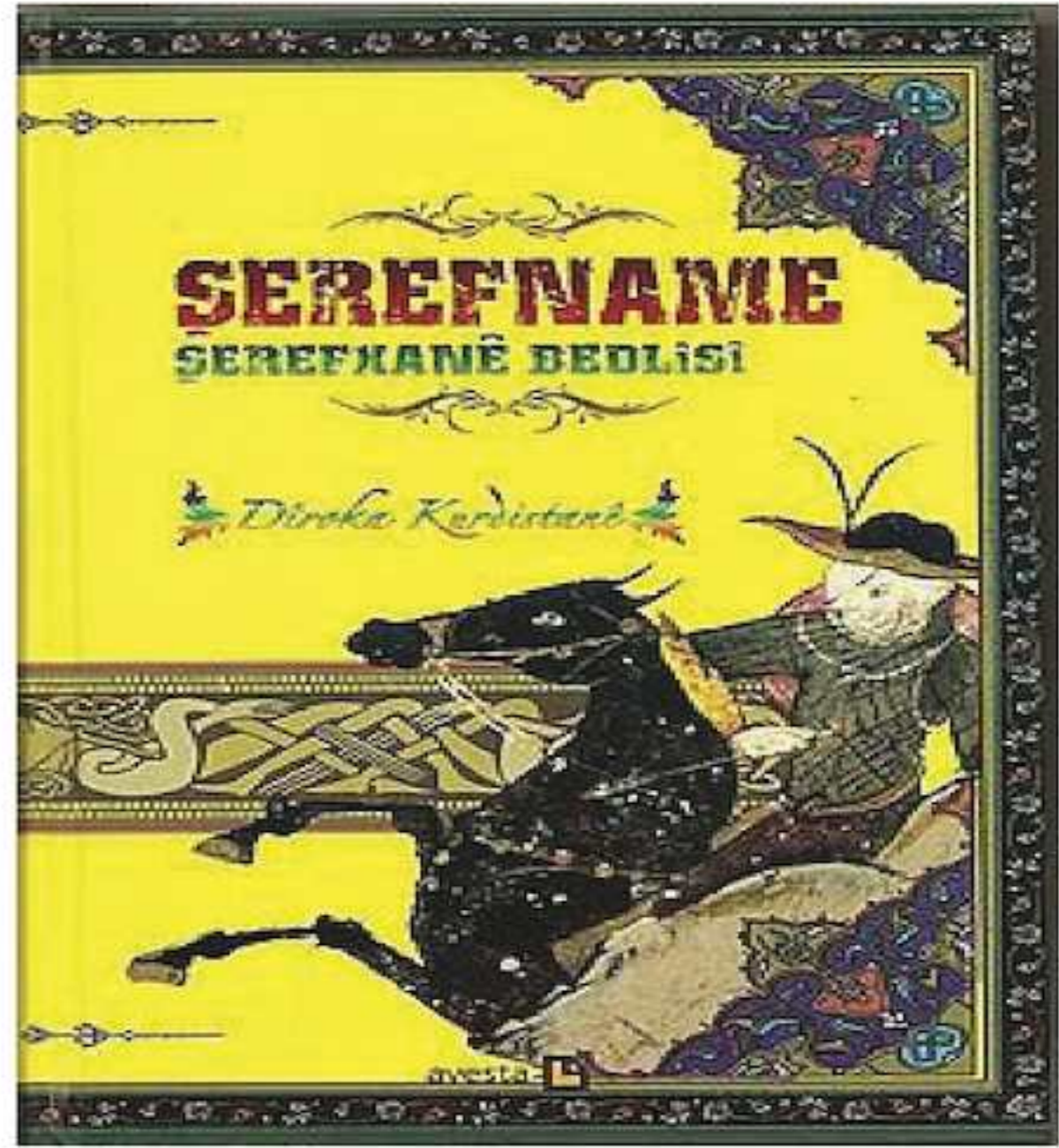
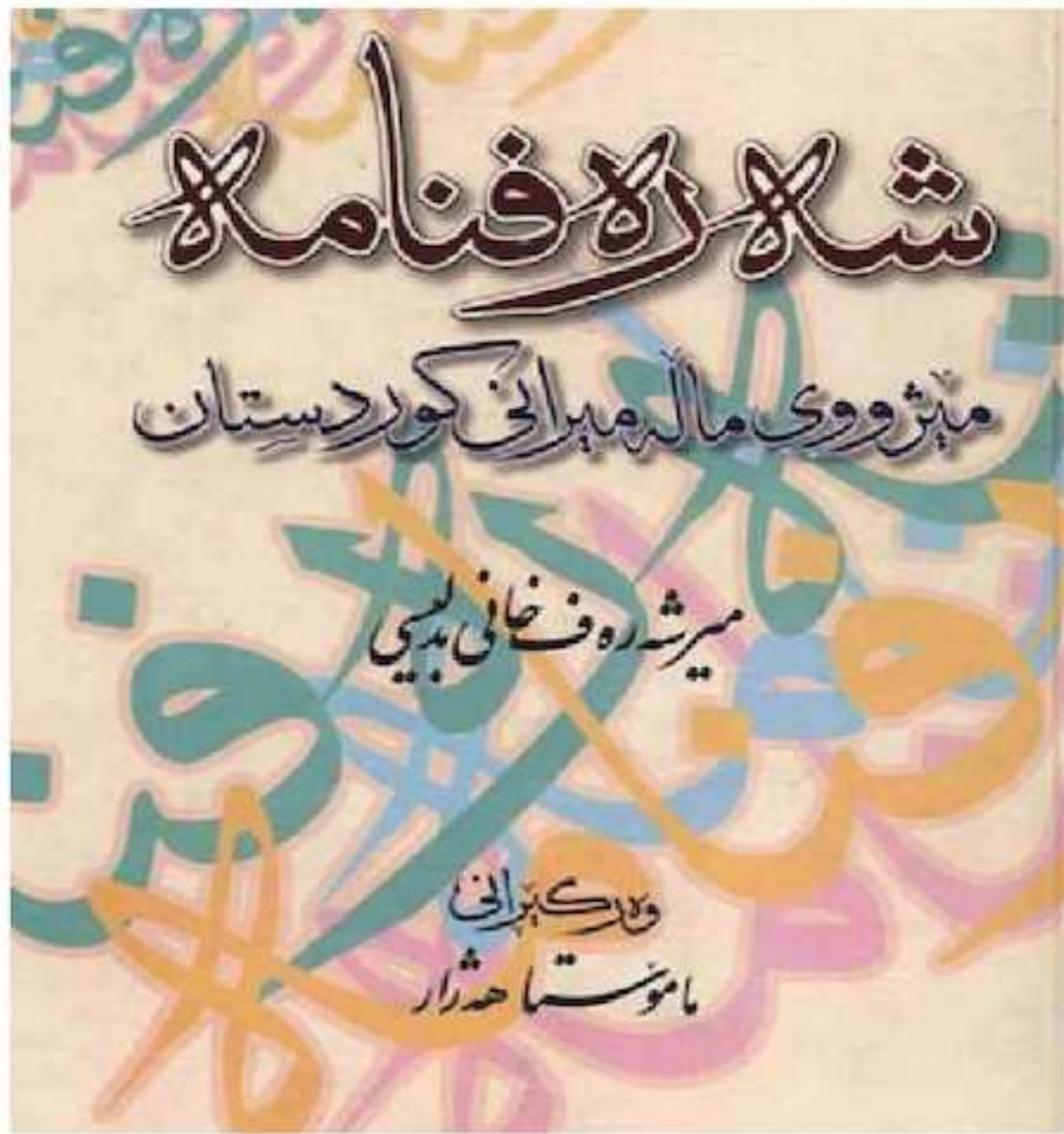
۱۵. بسام أدریس الحلبي ... موسوعه اعلام الموصل ... پرتا یه ک، بهرپه (۴۵۳) الموصل ۲۰۰۴.

۱۶. موسا هه سنی .. تاریخ دوله الاکراد یا (مؤلف مجهول) دهوک ۲۰۱۰. بهرپه (۶۱۴) پهرتوکا ناڤبری به حسا (نجم الدين) نه فیتی شیخ الاسلام کریه، و ئاماژه کریه کو ناڤبری ل سالو ۱۲۵۱ز . گرگه کئی دهوله تا نه یوبی بو ل میری .

۱۷. ته حسین دوسکی ... شیخ عه لی هه کاری ... گوڤارا دیروک، ژماره (یه ک) دهوک هاڤینا سالو ۲۰۱۳.

ناڤبری:

بو زانینا خوینده فانیټ هتزا ئیت سیلاف، ل ۲۰۱۶/۲/۲۹، ب شهف فروکیټ شه رکه ریټ تورکی، ب بهانه یا هه بوونا گه ریلاییت پارتیا کارکه ریټ کوردستانی (pkk) هیرش کره سه ر گوندی دیرهشی و ئیک ژ نارمانجیت وان مه زاری شیخ ئیسلامی بوو و نه و ئاڤاهیئ کو به ری چهند سالان ل سه ر هاتی ئاڤاکرن هاته ژ ناڤبرن و ویرانکرن و نه فئی کریارا له شکه ریا فروکیټ تورکیا بو سه ر فی مه زاری پیروز، هه می حه ژیکه ریټ ریکا وی و خه مخوریټ شوینه وارا و خه لکی فی گوندی و هه می ده فهری دلگرانکرن، به لی تشتی مایه فه مروڤ پی دلخوش بیټ، نه و دربا ب مه زاری شیخی که فتی نه شیا ب دروستی فی جهی پیروز ژ ناڤبهت و نه و ئاڤاهیئ بچویکی ل سالیټ حه فتیا و به ری خو پانا سالو ۱۹۷۵ یی کو ل سه ر ده ستی هوستای ب ناڤ و دهنگی ئاڤاهییا ره مه زان دیرهشی و ب هاریکاری و پشته فانی که سه کی دگوتی صوفی محمد، کو دنیاتا کورده کئی تیزدی بوو و دینی خو گوهوری بوو و بیوو بوسلمان و نه فی که سی خو ب مریدی شیخ ئیسلام دزانی و بو هه یامه کئی دریژ ل گوندی دیرهشی ما و خه لکی گوندی ژی چاڤی خو ددایی و ژبه ر دینداریا وی گه له ک قه دری وی دگرت، نه ف ئاڤاهیئ بچویک ل سه ر گوری وی ئاڤاکر و فی دربی چ کینجا خو ل سه ر نه کر و وه کی خو مایه فه و هه ر وه کی دشکلیداژی دیار.

په‌رتوگا شه‌ره‌فنامه بو جارا ئیکی، دیروک د لینی‌رینه‌کا کوردی دا هاتیه دیتن و نفیسین

فه‌هاد پیربال

ل قیره دی کرۆنۆلۆژی‌ه‌کا کورتا وی شه‌ه‌کارێ و ژيانا نفیسه‌فانی په‌رتوکی (میر شه‌ره‌فخانی به‌دلیسی) پیشکیشکه‌ین.

١٥٤٣/٠٢/٢٥: رۆژا ژدایکبوونا شه‌ره‌فخانی یه، کورێ شه‌مه‌دینی به‌دلیسی، ل گوندی (گه‌رمه‌روود) سه‌ر ب باژیری قومی ل ئیراقا عه‌جه‌م.

١٥٥١ - ١٥٥٤ ز.: ل دیوانخانا شاه‌ته‌هماسپین ئیکی یی سه‌فه‌وی (١٥١٣-١٥٧٦) دگه‌ل کوریت وی دا ژیايه.

١٥٧٦ی، شاه‌ ئیسمائیلی سه‌فه‌وی ل ئیرانی‌لوک و ناسناتی (میری میران) ده‌ته شه‌ره‌فخانی و دکه‌ته سه‌روکی هه‌می عه‌شیریت کوردا ل ئیرانی. هه‌ر د وی ده‌می دا شه‌ره‌فخان خو فیری شکلکیشانی دکه‌ت.

ئانکو ئیک ژ گرنگییت په‌رتوگا نافه‌ری د فی چه‌ندی دایه کو بو جارا ئیکی جه‌ساره‌ت ده‌یته کرن دیروکا کوردستانی و به‌مالیت کوردا د چافی کورده‌کی دا به‌یته قه‌یدکرن. شه‌ره‌فخانی به‌دلیسی کو مه‌زنترین ره‌وشه‌نه‌زری سه‌رده‌می خو‌یه ب نفیسینا شه‌ره‌فنامن نه‌ بتنن گه‌له‌ک پیزانین د باری نه‌توگرافیاپی و ژيانا جفاکی و نه‌ردنیگاری (جوگرافی) و ژيانا سیاسی و ده‌سته‌لاتا کوردی و زمان و پیکفه‌گریدانیته هه‌می ئالیته جفاتگه‌ها کوردی بو‌مه قه‌یدکرنه، به‌لکو میناکه‌کا هویر ژی د ریا وان میناتوران دا لسه‌ر ژيانا کوردستانی د چه‌رخیت پانزدی و شانزدی دا پیشکیشدکته‌ت. و نه‌فه ژ بلی وی گرنگیا هونه‌ریا وان میناتوریت د په‌رتوگا وی دا تینه دیتن.

نه‌ف ساله ٤١٩ سالیته دروست ب سه‌ر تمابوونا ده‌ستنفیسا په‌رتوگا (شه‌ره‌فنامن) دا ده‌رباز دبن، کو وه‌ک مه‌زنترین و که‌فترین (په‌رتوگا دیروکا کوردستانی) و شه‌ه‌کارا گه‌لی کورد ده‌یته نیاسین، کو ژ لای کورده‌کی فه‌هاتیه‌ته نفیسین. نفیسینا شه‌ره‌فنامن، یان ژی دیروکا کورد و کوردستانی یا میر شه‌ره‌فخانی به‌دلیسی وه‌چه‌په‌کا به‌رکه‌تیه د دیروکا کلتوریا گه‌لی کوردستانی دا. چمکی د نا‌فا فی په‌رتوکی دا بو جارا ئیکی ژ لای کورده‌کی فه، دیروک ژ تیکه‌هه‌کی کوردیفه‌هاتیه دیتن و نفیسین، ژبه‌ر کو به‌ری هنگی دیروکا هه‌ر گه‌له‌کی رۆژه‌لاتی د لینی‌رینه‌کا ئیسلامی و به‌رژه‌هه‌ندا (ئومه‌تا ئیسلامن) دا هاتیه دیتن و ده‌اته نفیسین.

FRAEHN تیکه‌مین ئەوروپیه کو پەرتوکا شەرەفنامی بو ئەوروپا و ژ بوی رۆژەلاتناسان دەتە ناسکرن و گرنگیا پربها و پری روناھی یا شەرەفنامی بو دنیایی دەتە خویاکرن. هەر وەسا داخاژی ژ رۆژەلاتناسان دکەت کو ئەف شەرەفناما ئاسیا یا پیدقیه بهیتە فەگوازتەن بو سەر ئەزمانی ئەوروپا، ئەفە ژی د رۆژناما (سانت پیتەرسبۆرگ) دا هاتیە.

دەمان سال دا رۆژەلاتناسەکی دیتەر ب ناڤی وۆلکۆ و WOLKOW ب ئەزمانی فرەنسی د کۆفارا (ژورنال نازیاتیک) دا کو ل پاریس دەتە وەشاندن گوتارەکا بەرکەتی ل سەر شەرەفنامی بلاڤدکەت و هەژیبوونا دیروکیا ڤی پەرتوکی بو دنیایی خویا دکەت.

۱۸۲۸ دەولەتا روسیا د دەما شەری روسیا دگەل ئیرانی دا، دەما کو ب سەرکیشیا ژەنەرال سووختیلین باژیری ئەردبیل داگیردکەن دەست دانە سەر هەمی پەرتوکیت سەفەویا و د ناڤا وان پەرتوکان دا دەستخەتەکی شەرەفنامی ژی بو روسیا فەدگوهیزن و وزارەتا شەری یا روسیا پیشکیشی وەزارەتا رەوشەنبیریا روسیا دکەت ل باژیری پیتەرسبۆرگ و هەتا رۆژا ئەفرۆ ژی یا پاراستیە.

۱۸۳۷ مەحموود رەزا کورپی سابەر عەلی کەربەلایی، ل ۱۹ مەها شەعبان ۱۲۵۲ مشەختی (۱۸۳۷ز) ل گوندی دیلماک ل باژیری سەلماس ل کوردستانا ئیرانی د ناڤا ۲۵۰ بەرپەران دا ل بەکی ژ شەرەفنامی دنقیسیت.

۱۸۵۴ رۆژەلاتناسەک ب ناڤی خانیکوف KHANYKOV کو کونسولن روسیا بو ل ئیرانی، ل دەفەرا دیلماکا ل سەلماسی SELMAS دەستنقیسەکا نوی یا شەرەفنامی دکریت، پاشی دو دەستنقیسیت دیتەر ژی ل پەرتوکخانا یەحیا خانن ئیلخانی (کو فەرماندی کوردیت نازەربایجانی بوو) پەیدا دکەت و هەقبەرکرنی دناڤەرا وان دا دکەت.

خانیکوف دەستنقیسا خو دانیتە بەر دەستنقیسی زینوف ZERNOF. ۱۸۵۳ - ۱۸۵۹ رۆژەلاتناسەک ب ناڤی بارب، هەندەک ژ پشکیت شەرەفنامی تەرجومە دکەتە سەر ئەزمانی ئەلمانی و پاشی ب زنجیرەکی ل کۆفارا زانستیت فیننا پایتەختی نەمسای بەلاڤ دکەت.

۱۸۵۸ ل سەر داخازا کونسولن روسیا ل ئەرزروومی، ئەلکەزەندەر ژابا JABA، مەلا مەحمودی

۱۸۶۸ رۆژەلاتناسی ناڤداری روس شیرەتکاری دەولەتی، پروفیسور شارموا F.BERNARD CHARMOY پەرتوکا شەرەفنامی ب تەرجومەکا نوی بو سەر ئەزمانی فرەنسی و دگەل فەکولینەکی ل باژیری پیتەرسبۆرگ ل روسیا بەلاڤدکەت. ۱۸۷۵ شارموا بەرگی دوویی هەر ب وی رەنگی و هەر ل وی جەمی بەلاڤدکەت. ۱۹۳۰ فەرچولا زەکی ئەلکوردی، ب مفا وەرگرتن و پشت بەستن ب سنی لییت (زینوف) و (سورەیا بەدرخان) و (المدرسە العسمانیە ل حەلەبی) پەرتوکا شەرەفنامی ب ئەزمانی فارسی ل مسری بەلاڤ دەت.

۱۹۵۳ محەمەد جەمیل رۆژبەیانن بو جارا ئیکی شەرەفنامی تەرجومەکی ئەزمانی عەرەبی دکەت و کورا زانیاریا ئیراقی ل بەغدا بەلاڤدکەت. ۱۹۵۸ محەمەد عەلی عەونی تەرجومەکا نوی یا شەرەفنامی بو سەر ئەزمانی عەرەبی دگەل بەراهیەکی و فەکولینەکی ب پینقیسی یەحیا ئەلخەشاب ل مسری بەلاڤدکەت. ۱۹۶۷ یەفجینیا شەمس، شەرەفنامی تەرجومەیی سەر ئەزمانی روسی دکەت و دگەل فەکولینەکی بەلاڤدکەت.

۱۹۷۰ د. محەمەد شەمس کو نقیسەرەکی نازەربایجانی یە باوەرناما دکتورایی ب ئەزمانی نازەری ل سەر (شەرەفناما شەرەفخانن بدلیسی وەک ژێدەرەکی بو دیروکا گەلی کورد) دنقیسینیت و باوەرناما دکتورایی پی وەردگریت. ۱۹۷۲: هەژار موکریانن شەرەفنامی ژ ئەزمانی فارسی دکەتە کوردی و زێدەباری بەراهی و فەکولینیت چاپیت کەڤن، د ناڤا (۱۰۴۷) بەرپەرا دا دا کورپی زانیاری کورد ل بەغدا بەلاڤدکەت.

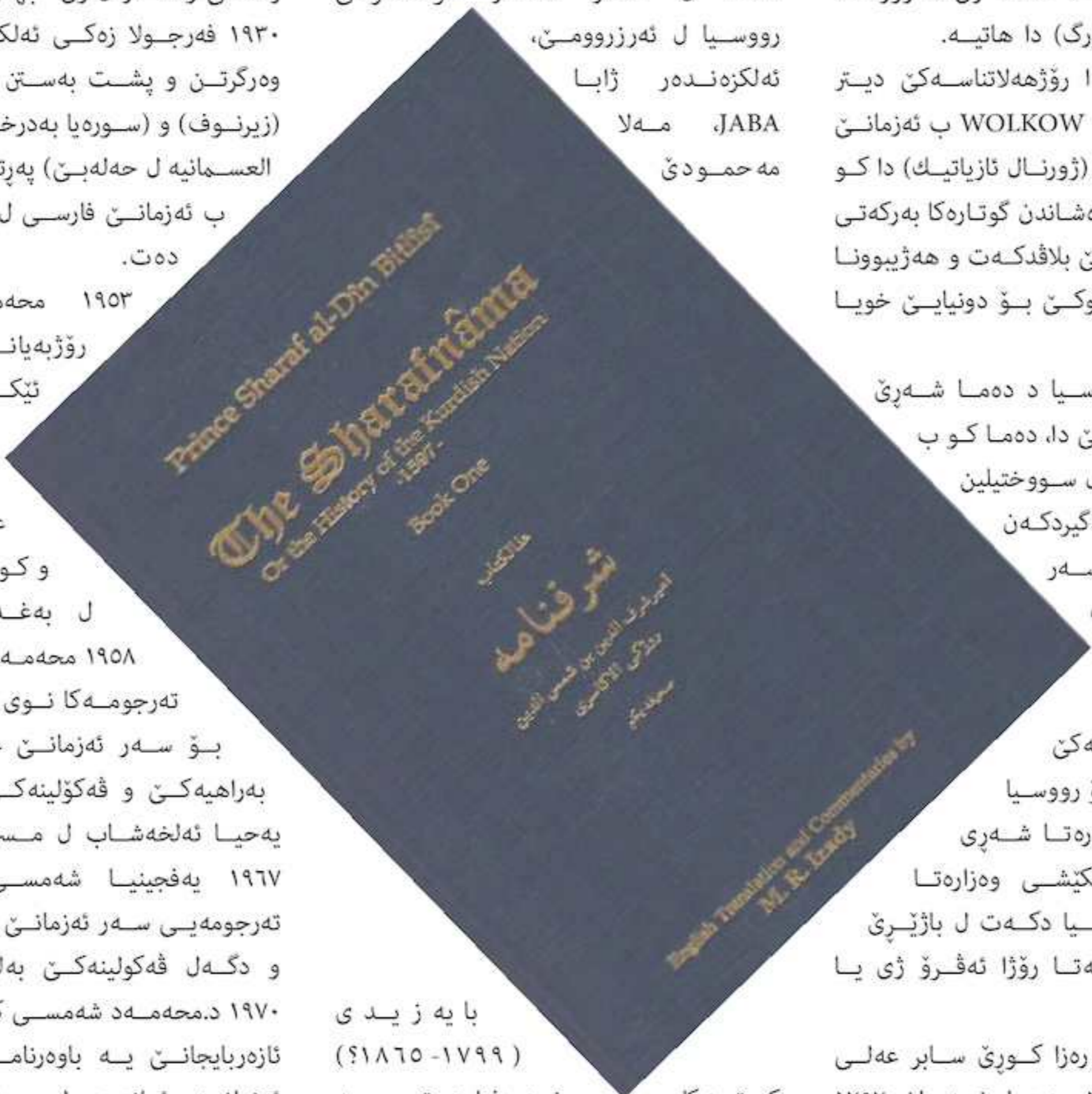
ئاڤری:

ئەف گوتارە د رۆژناما باس دا ب زاری سۆرانی هاتیە بەلاڤکرن، ژبەر گرنگیا وی بو خویندەقانی سیلاف، مە کریه کرمانجی.

با یە زیدی (۱۷۹۹-۱۸۶۵؟)

کورتیەکا شەرەفنامی تەرجومە دکەت سەر ئەزمانی کوردی (دیالیکتا کورمانجی) ب ناڤونیشانیت (تەواریخا قەدیما کوردستان) هەژمارا ڤی دەستنقیسی ل نامەخانا سالتیکوف شدرین ل لیننگراد ئەفەیه، KURD ۳۷. ۱۸۶۰ د رۆژەلاتناسیت روس، فیلیامینوف و زینوف، بو جارا ئیکی د دیروکی دا، پەرتوکا شەرەفناما شەرەفخانن بەدلیسی، دگەل بەراهیەک و فەکولینەکی ب ئەزمانی فرەنسی چاپ و بەلاڤدکەن.

۱۸۶۲ ژ لاین هەر وان هەردو رۆژەلاتناسیت روس فە، بەرگی دوویی یی شەرەفنامی ب هەمان رەنگی دەیتە بەلاڤکرن.

شکهفتا کانی سیفکی شوینه وارەکی بەرزەیه (*)

جەمیل شیلازی

لایئ دیرۆکی فە گرنگییا خو هەیه، چونکە چەندین شوینه وارین گرنگ دناف ئی شکهفتی دا هەنە، لەوما جەئ گرنگی دانئ و هەلشکافتنی یە، ژ لایئ شوینه وارناس و فەکۆلەران فە. هەر چەندە تا نھۆ نە هاتیە زانین کا ئەف شکهفتە ل چ سەردەم و بو چ هاتیە بکارئینان، لئ وەک بو چوونا من، دبیت ئەف شکهفتە وەک ناوسکان هاتیئە بکارئینان، لئ ل شوینا کولانا کەفران، بو وان بساناهی تربیت د نافا شکهفتی دا نافاھیان نافا کەن، و بیت ئەف ناوسکە بو دیرا باگیلی هاتیئە بکارئینان، چونکە ئیزیکترە بو وئ ژ

ژ لایئ جوگرافی فە:

ئەف شکهفتە دکەفتە لایئ باکوژی کۆندی ئینشکئ، ب دویراتیا ئیزیکی (اکم)، بو لایئ روژھەلاتئ کانی سیفکی ب بستیا چیاپی مەتینا فە، ب دویراتیا (۳۰۰م) ژ کانی سیفکی دویرە.. دەری وئ دکەفتە لایئ روژئاڤایی باشووری، کو دکەفتە بەرامبەری دیرە سوژی.

گرنگییا ئی شکهفتی:

ئەف شکهفتە نە وەک شکهفتا ئینشکئ یا سروشتیە، بەلکو ژ

سیرچا ئاقی خویایه، کو ئهف سیرچه بشیوی بازنهیی هاتیه نژنین، کو ئهف سیرچه ژی ب بهر و کسلان هاتیه نژنین و ژ ئاقدا ب کسلئ هاتیه کوتنه کرن دا ئاق خو تی بگریت، تیری نیفا سیرچی (۱۵۰سم) ه و فرهیه، پاشمایئ دیواری کویراتیا وی یی ژئ مایی ژ لایهیی باکووری فه (۱۳۰سم) ژئ مایه و وهکی دی تژی بهر و ئاخ بوویه، فرهیا دیواری وی (۴۰سم) ه.

ژورا ژماره (۲):

هه ب رهخ فی سیرچی فه، پاشمایئ دیوارهکی بازنهیی ههیه، وهکه یی سیرچا ئاقی یه، لی دیت وهکی ژورا ژماره (۱)) هاتیته نژنین، هه نهوژی ب بهر و کسلان هاتیه نژنین، فرهیا تیری وی ژئ (۱۶۰سم) ه و فرهیا دیواری وی دناقبهرا (۴۰ - ۶۰سم) دایه، دیسان نهفهژی تژی بهر و ئاخ بوویه، لهوما دروست ناهتیته زانین کا سیرچا ئاقییه یان ژوره؟

ژورا ژماره (۳):

لایئ روژهلاتئ شکهفتئ (ژورا ژماره (۲))، قلاچه کا شکهفتئ، شکهفته کا بچویک تیدا ههیه، یا سروشتییه، لی بباوهرم وهک جهئ فهحهویانئ هاتیه بکارئینان وهک ژورهکی، دیت مفا ژئ هاتیته بکارئینان، چونکه جهئ دوو کهسان تیدا دکهت، و دیت بو پاراستن ژ سهرمایئ و دلۆپان ژئ شیابن وهک ژورهک بکاربینن.

ژورا ژماره (۴):

لایئ باکووری شکهفتئ، کو نژیکی (۵۰سم) ژ نیفا شکهفتئ بلندتره، پاشمایئ هندهک بهر و کسلان تیدا مایه، کو دیت نهفه کریته ژورهکا مهزن، لی مخابن هیچ ژ پاشمایئ دیواری وی نه مایه، چونکه نهف شکهفته ههمی ژ لایئ کهسانئ ئاست نزم و نه روشهنبیر فه هاتیه ژ ئاقبرن ب مهرهما لی گهریان ل گهنجینان.

دههمهن:

(*) سهره دانه کا مهیدانی بو شوینه وارین شکهفتئ ل روژا (ستی شهمی)، ریکهفتئ (۲۰۱۵/۶/۹).. ل ده مژمیری (۹،۵) سپیدی.

(دیسه سوژی و دیرا ئینشکی)، و فان ههردوو دیران نوسک لی هه نه ژئ.. یان نهف شکهفته وهک کهلهک ئاسئ هاتیته بکارئینان و وهک خاله کا زیره فانیی بیت چونکه دکه فیه هندافی دهقهرا سپهیی، هه ژ سیاره تویکا تا سه رسنکی و هندهک ژ دهقهرا بهری گارهیی. ژ شوینه وارین گوئدی..

نهف شکهفته د شیوازی خو دا سروشتییه، وهکه دوو قاتیئ دهتیته بهرچاق، ل بهر دهری وی وهکه لهیوانه کی ب فرهیا (۲م) و دریزیا (۴م)، پاشی وهکه پهیسکه کا (۱م) سهردکه فیه قاتیئ دوویئ کو نیفا شکهفتئ یه. د ئاقا فی شکهفتئ دا چه ندین شوینه وارین پاشمایئ هندهک دیواران خو یادکهن، نهوژی:

ژورا ژماره (۱):

ل نیفا شکهفتئ پاشمایئ دیوارهکی نیف بازنهیی ههیه، کو دیت پاشمایئ ژوره کا کفانی و ئاقدی بیت، وهکی یین (شکهفتا بهری

شیش ل گوئدی شیلازا)، نهف دیواره ب بهر و کسلئ هاتیه نژنین و فرهیا دیواری (۴۰سم) ه و بلندایا پاشمایئ دیواری لسه رعهردی (۵۰سم) ه و دریزیا کفانی وی (۱۵۰سم) ه.

سیرچا ئاقی:

ب رهخ فی ژوری فه بو لایئ روژهتئ شکهفتئ، پاشمایئ دیوارین

رۆلی مه دره سیټ دینی د وه رار کرنا ره وشه نییری ل ده قه را به هدینا

نقیسین: وه صفی حه سه ن ردینی

ترجه مه کرن ب ده ستکار یقه: کۆفان نیحسان

ئیسلامی دا هه بوو. دناف ره واقیت فنان خاندنگه ها دا، هژماره کا مه زن یا شاگردیت کوردا فیتری ئەزمانی عه ره بی بوون و د ره وشه نییری ئیسلامی دا شه ره زا بیوون. فنان خاندنگه ها رۆله کئی بهرچاڤ د به لافکرنا زانییت ئیسلامی دا هه بوو، هنده ک ژ سه یداییت فنان خاندنگه ها خو

ئه وه خاندنگه هیټ دینیټ ل سهروه ختی ئۆسمانیا هه ین بهرده و امیا خاندنی ل سهروه ختی ئیسلامی بوون. ئه وه خاندنگه هیټ ل سهروه ختی ئۆسمانی ل کوردستانی به لافبووین، گه له ک ژ گوندیت کوردا پی ناقدار بیوون، رۆله کئی بهرچاڤ د پاراستنا ئەزمانی عه ره بی و که لتۆری

هه که ب ره نگه کئی ته قایی سه حکه ینه ره وشا ره وشه نه بییری ل ده قه را به هدینا بهری نۆکه، ریکا بتنی بو خاندنیټ ره وشه نییری خاندنگه هیټ دینی بوون. به لی ل چه رخی نوزدی و ل سهروه ختی ئۆسمانیا، خاندنگه هیټ دینی ب ره نگه کئی باش و مشه به لافبوون. هه ژیه بیژین

بهردا بوو دناف وان زانینا دا، هه لشکافنیت و ان دبوونه ماددی خاندنی، نهو شاگردیت ژ فان خاندنگه ها دهردهگه فتن، شه هادهک وهردگرت دگوتنی (ئيجازا زانینی)، زیده باری (موجازا) نهو بوون بیت دوازه علم تمام دکر (زانستیت ئیسلامی و عه ره بی بوون)، نهوی ئیجازه وهردگرت، دا ژ قوناغا فیزکرنی چیته قوناغا دهرسگوتنی نانکو دا بیته سهیداین وان زانینا بیت وی تمامکرین. د راستی ژی دا نه فان خاندنگه ها روله کئی مه زن د پاراستنا خه تیره و روناها زانینی نهوا ل کوردستان هه تا نه فرۆ هه، هه بوو. دناف فان خاندنگه ها دا گه لهک ژ زانا و نه دیبیت کوردا لی دهرکه فتنه و بووینه ناقتیت تهیسوک، بژلی قئی ژی گه لهک جحلیت کوردا دناف فان خاندنگه ها دا فیربوون، گه لهک ژ وان وهکی شاعریت بژاره دیاربوون، وهکی نه حمه دی خانئی و جزیری و تهیران و باتهیی و نوره ددینی بریفکی و حزنی بریفکی و نه حمه دی نالهند... هتد. هنده کیت دی ژی وهکی زانا دیاربوون، پاشی دی به حسن وان کهین، هنده کا ژ وان ژی قهومینیت دیرۆکی بو مه قهیدکرینه، هنده کا ژی دهستنقیسیت جو دا د بیاقن زانینی دا بو مه هیلاینه، نوکه نهو دهستنقیس وهکی پشکهک ژ دیرۆکا رهوشه نبیری یا ب بها و تیکانه دهینه هژمارتن. نهو خاندنگه هیت دکه فنه دناف گوند و باژیرا دا، ل دهستیکی نافه ندیت به لاقبوونا زانین و رهوشه نبیری بوون. هه ژیه بیژین کو خاندنگه هیت دینی روله کئی بهرچاډ د پاراستنا شعرا کوردی ژ هه شفت و بهرزه بوون دا هه بوو. ل هه خاندنگه کا دینی شاگرده هه بوون دگوتنی (فهقه) نهوان هه فکی ل سه ر ژبه رکرنا شعریت خانئی و جزیری و نالهندي و بریفکی دکر. دا د هه لکه فتنیت دینی دا بو خه لکی گوندي، یان باژیری بیژن، نانکو ژبه رکرنا شعری و پویته دان ب نه ده بی کوردی ژ سه خله تیت شاگردی ناقل و سه رکه تی بوون، هوسا ژ دهوله تسهری وان خاندنگه ه و فهقا نه م شیاین شعریت خو ژ ره سیتبوونی (تلف) پاریزین. باوهر بکه ن هه که نه ف خاندنگه هه نه بان، خاندن و نقیسین ژی ل کوردستان نه دبوو، هه که فهقه و سهیداییت دینی ژی نه بان مه دیرۆک و شعر و دهستنقیس دبیاقیت جو دا

بیت رهوشه نبیری دا نه دبوون. پیدفیه پیتر نه م به حسن قئی بیاقی بکهین، دا پیتر بو خاندنه فانی روهن بیت، دی به حسن هندهک زاناییت به هدینا کهین، نهویت ژ فان مه دره سا دهرکه فتن، پاشی دی به حسن هندهک خاندنگه هیت دینی کهین. ژ زاناییت ب نافودهنگ ل به هدینا شیخ ئیسلامی هه کاری دیره شی (۱۰۱۹-۱۰۹۶ ز) نهوی گه لهک گه ریایی و گه لهک زانا و شیخ دیتین، خه لکی باوهریه کا باش پی هه بوو، وهختی ل گوندي دیره شی (قهزا نامیدی) جهوار بووی، خه لکه کئی مشه ب دویقکهت، خه لیفت وی ل ده فهری نه خاسمه ل کوردستان و نه فغانستان و هندستان به لاقبوون، ژ نافدارترین خه لیفت وی ل کوردستان، شیخ محمه دی مه غریبی بهرواری خودانی (رباعیات رقیقه الطریه فی التصوف) کو ب نه زمانی فارسی بوو، زیده باری شیخ پیرامویسی نهوی ل گوندي زیوی ل نیزیکی بامه رنی هاتیه فه شارتن، شیخ محمه دی موته وه کل نهوی ل گوندي مایی ده فه را بهرواری بالا هاتیه فه شارتن، ههروه سا شیخ عه لی نهوی ل گوندي دزی ل هه کاری هاتیه فه شارتن، شیخ ئیسلام سهیداین سهیداین شیخ عه بدولقادی گهیلانی بوو، نهوی پشتی هنگی ته ریهت ب ناقتی وی به لاقبووی، هه ژیه بیژین کو شیخ ئیسلامی هه کاری یی ل گوندي دیره شی روژه لاتن نامیدی هاتیه فه شارتن، گوری وی ژی یی بوویه مه زاری خه لکی. ژ زاناییت دی بیت به هدینا، نه بو به کری نه لکوردی نامیدی نهوی ل سالا (۱۰۰۶م) وه فاتکری، نه بو سهوودی نامیدی نهوی ل سالا (۹۸۲م) وه فاتکری، نه حمه دی کورپی ئیبراهیمی شه نگاری (۱۷۶۲م)، محمه دی کورپی نه بی به کری خابیری، نهوی ل سالا (۱۳۶۸ ز) وه فاتکری، محمه دی کورپی ئیبراهیمی نامیدی یی حه نه فی نهوی ل سلیمانین دهرس داین، ل سالا (۱۱۳۱م) وه فاتکری، هه ر دیسان حامدی نامیدی (حامدی کورپی عه لی کورپی ئیبراهیمی نامیدی یی حه نه فی) نهوی دهسته کئی باش دناف فهقه و فه ریزه و نه ده بی دا هه، وی گه لهک دانان بیت ههین، ژ وان:

۱_ الفتاوی نه فه ژی د دو موجه له دیت مه زن

- ۱۵.
- ۲_ التفصیل بین التفسیر و التأویل.
- ۳_ ضوء الصباح فی ترجمه ابی عبیده بن جراح.
- ۴_ شرح خطیه الکشاف.
- ۵_ رساله فی الافیون، زیده باری دیوانه کا شعرا و ل سالا (۱۱۷۱ مش) یی مری.
- ژ زاناییت دیتر عبدالله کورپی عه لی شه نگاری نهوی ل شه نگاری ژ دایکبووی و ل دیمه شقن یی مری، ژ کتیبت وی:
- ۱_ البحر الحاوی فی الفتاوی.
- ۲_ نظم المختار یا بن مهوودی میسلی.
- ۳_ نظم السراجیه فی الفرائض. ل سالا (۱۳۹۸م) یی مری.
- دیسان محمه دی کورپی ئیبراهیمی شه نگاری، ل شه نگاری ژ دایکبوویه و داخازا زانینی کریه، د زابلی و حکمی دا یی شه هره زا بوو، نه قلیدیس شو فده دکر و د نوژداریی دا گه لهک پینگاډ هافیتبوون، ژ کتیبت وی:
- ۱_ ارشاد القاصد الی اسنی المقاصد.
- ۲_ نخب الذخائر فی معرفه الجواهر.
- ۳_ اللباب سد الحساب.
- ۴_ غنیه اللیب عند غیبه الطیب.
- ل سالا (۱۳۴۸م) ب ئیسا تاوونتی یی مری.
- دیسان شیخ حه سه نی کوردی یی نامیدی، نهوی ل دیمه شقن ژنینای، ژ کتیبت وی (حاشیه شیخ زاده)، ل سالا (۱۰۴۸م) یی مری.
- شیخ عبدالله ره به تکی (۱۶۵۷-۱۷۴۶ ز)، نهوی گه لهک شه هره زایی د نه زمانی عه ره بی و فهقا ئیسلامی دا هه بوو، ژ کتیبت وی:
- ۱_ ما لابد فی معرفه عقائد الاسلام ل سالا (۱۷۳۵ ز).
- ۲_ رساله فی الاراضی الامیرییه سالا (۱۷۴۵ ز).
- ۳_ زبده القواعد الفقهیه فی ضبط الاحکام الشرعیه.
- ۴_ زواهر الزواجر- نیفشکنی زواجران بن حه جه ری.
- ۵_ هدی الحکم الی خیر الحکم ل سالا (۱۷۰۶ ز).
- ۶_ منظومه الاشکال المنطقیه.
- ۷_ رساله الی خلق الاعمال.
- ۸_ کتاب نهج المنهج فی فهقه الشافعیه.
- ۹_ شرح المنهاج.

وی کتیبه کا دی یا ل سہر تیزدیا ہھی، ٹہوی گہلہک شاگرد ہہوون، ہندہک ژ وان بوونہ زانا، مینا (صوبغہ تلاہ ٹہلحہ یدہری، عہ بدولغہ فوری رہ بہ تکی، یاسینئ رہ بہ تکی). بڑلی ٹہوئیت مہ بہ حسئ وان کری، ہندہک زانائیت دی یئت ہہین کو دیروک وان ژبیرناکت، ژ وان:

زانائئ دینی شہ مسہ ددینئ کوردی، زانا مہ حموودئ کوردی یئ خورتی، ٹہبو فیدا ئیسماعیل شہ نگاری یئ ٹامیدئ، شیخ یونسئ شوشی، شیخ ٹہحمہد محہمہدی کہ شانئ سندی، زانا مہلا یہ حیائی مزیری کو وی تیکہ لہہ کا بہیز دگہل (محہمہد پاشائ رہواندوزی و داوود پاشائ سولتانئ بہ غدائئ) ہہبوون، حہسہن نوحئ قومی خودانئ کتیبہ (المصطلحات الطیبہ)، عبداللہ یئ ٹامیدئ و قوتبئ بارزانی، شیخ تہا مہلا عہ بدورہ حمانئ مایئ خودانئ کتیبہ (تہریقہ تا نہ قشیبہندی) ٹہوئ دنافہرا سالیٹ (۱۸۴۴-۱۹۱۹ز) ژبایی، شیخ عبداللہ شوشی و شیخ یونسئ شوشی و تہہری شوشی ٹہوئ دنافہرا سالیٹ (۱۹۱۸-۱۹۶۲ز) ژبایی، مہلا مہنسورئ گیرگاشی و محہمہد شوکرین موفتئ ٹامیدئ، ئبن حاجبئ کہ شانی و یئت دی.

گوند و باژپریٹ دہقہرا بہ ہدینا ہہر وہ کی مہ گوئی تڑی مزگہفت بوون، بڑلی خاندنگہ ہیت دینی ل قیری و ویراہہنئ ہہبوون.

نؤکہ ژی مہ پئ باشہ بہ حسئ چہند خاندنگہ ہیت دینی ل بہ ہدینا بکہین، دا رویئ دی یئ میژووہا رہوشہ نیبری ل دہقہری دیاربیت (مہرہ ما مہ ژ پھیقا خاندنگہ ہا دینی نہ مزگہفتت گوندانہ، کو ئیمامئ مزگہفتئ بچویکا فیری جزی عہ مایئ، یان تہ بارہ کئ، یان قورنانا پیروژ بکہت، نہ خیر، مہرہم ژئ ٹہو جہ و گوندن ٹہوئیت زانائیت بہرکہفتی لی ہہین، گہلہک ژ شاگردئ دینی ژ دہقہریٹ جوڈا دہاتنہ دہف وان زانایا، دا ٹہزمان و دینئ ئیسلامئ فیربن، ہہتا ئیجازا زانیتت دینی و ہردگرن).

ژ وان خاندنگہ ہیت دینی یئت بہرنیاس:

۱_ خاندنگہ ہا دینی یا گوندئ (بیزہلئ) ل دہقہرا ریکان ل قہزا ٹامیدئ، سہیدائئ وی یئ دینی خہلیفہ نہ جمہ ددین.

۲_ خاندنگہ ہا دینی یا گوندئ (باوان) ل

ناحیا دیرہلوکئ دہقہرا ٹامیدئ.

۳_ خاندنگہ ہا مہلا یہ حیائی مزیری ل ٹامیدئ.

۴_ خاندنگہ ہا گوندئ (گوہہرزئ) ل دہقہرا ٹامیدئ و سہیدائئ وی یئ ناقدار مہلا ٹہحمہدی گوہہرزئ.

۵_ خاندنگہ ہا گوندئ گیرگاشئ ل دہقہرا ٹامیدئ و سہیدائئ وی یئ دینی مہلا پیری گیرگاشئ.

۶_ خاندنگہ ہا مرادخانئ ل ٹامیدئ.

۷_ خاندنگہ ہا (قوپا) ل باژپریٹ ٹامیدئ، خاندنگہ ہا گہلہک کہفن و بہرکہتی بوو، سولتان حسین و ہلی یا نویژہنکری، گہلہک کتیب تیفہ ہہبوون، ژ ہہمی دہقہرا بہ ہدینا شاگردا قہستا وی دکر.

۸_ خاندنگہ ہا تہکیا گوندئ بامہرنئ ل قہزا ٹامیدئ.

۹_ خاندنگہ ہا گوندئ مایئ ل دہقہرا بہرواری بالا قہزا ٹامیدئ، سہیدائئ وی یئ دینی مہلا شیخ تہایئ مایئ.

۱۰_ خاندنگہ ہا دینی یا کیتستہ ل دہقہرا بہرواری بالا قہزا ٹامیدئ، سہیدائئ وی مہلا مہحمویدئ بہرواری.

۱۱_ خاندنگہ ہا گوندئ سپیندارئ ل ناحیا سہرسنکئ.

۱۲_ خاندنگہ ہا گوندئ بازی دہقہرا بہرواری بالا ل قہزا ٹامیدئ.

۱۳_ خاندنگہ ہا گوندئ ہرورئ ل دہقہرا ٹامیدئ، سہیدائئ وی یئ دینی شیخ محہمہد.

۱۴_ خاندنگہ ہا گوندئ یدوہئ ل دہقہرا بہرواری بالا ل قہزا ٹامیدئ.

۱۵_ خاندنگہ ہا گوندئ شیرانہ ل دہقہرا بہرگارئ ل قہزا ٹامیدئ، سہیدائئ وی یئ دینی مہلا یاسین محہمہد ٹہمینئ گوئیانی.

۱۶_ خاندنگہ ہا گوندئ زیوکا شیخا ل دہقہرا بہرگارئ ل قہزا ٹامیدئ، سہیدائئ وی یئ دینی مہلا محہمہد ٹہمینئ بابولی.

۱۷_ خاندنگہ ہا گوندئ دیرگژنیکئ ل ناحیا دوسکیا مانگیشکئ دہوکی.

۱۸_ خاندنگہ ہا گوندئ بہرؤشکا سہعدینی ل ناحیا دوسکیا مانگیشکئ قہزا دہوکی.

۱۹_ خاندنگہ ہا گوندئ مہمانئ ل ناحیا دوسکیا قہزا دہوکی، سہیدائئ وی یئ دینی مہلا ٹہحمہدی سورانی.

۲۰_ خاندنگہ ہا گوندئ نافشکئ ل ناحیا دوسکیا قہزا دہوکی، سہیدائئ وی یئ

دینی مہلا ہاشم پاشی مہلا نعمان.

۲۱_ خاندنگہ ہا گوندئ دہرگہلا شیخا ل ناحیا دوسکیا و سہیدائئ وی مہلا نوری.

۲۲_ خاندنگہ ہا گوندئ بیژکئ ل ناحیا دوسکیا دہوکی.

۲۳_ خاندنگہ ہا گوندئ کہمہکا ل ناحیا دوسکیا قہزا دہوکی و سہیدائئ وی یئ دینی مہلا عیسا ئ کہمہکی.

۲۴_ خاندنگہ ہا گوندئ بادئ ل ناحیا دوسکیا قہزا دہوکی.

۲۵_ خاندنگہ ہا گوندئ ٹہرزئ یا دینی ل ناحیا دوسکیا و سہیدائئ وی یئ دینی شیخ مہتین.

۲۶_ خاندنگہ ہا مزگہفتا ناکری یا مہزن و سہیدائئ وی یئ زانا مہلا ٹہحمہد.

۲۷_ خاندنگہ ہا گوندئ بجیلئ ل قہزا ناکری.

۲۸_ خاندنگہ ہا گوندئ شوشئ ل قہزا ناکری.

۲۹_ خاندنگہ ہا گوندئ باشقال ل روژہلاتئ ناکری.

۳۰_ خاندنگہ ہا گوندئ باکورمان یا دینی ل ناکری و سہیدائئ وی مہلا کہریم.

۳۱_ خاندنگہ ہا گوندئ ہوکی ل دہقہرا زیباریا قہزا ناکری.

۳۲_ خاندنگہ ہا گوندئ کادانا ل دہقہرا زیباریا قہزا ناکری.

۳۳_ خاندنگہ ہا گوندئ ہہرنئ ل دہقہرا زیباریا قہزا ناکری.

۳۴_ خاندنگہ ہا مزگہفتا مہزن ل شہنگاری و سہیدائئ وی مہلا ٹہحمہدی ہوستانی.

۳۵_ خاندنگہ ہا گوندئ کونی رویشی ل شہنگاری.

۳۶_ خاندنگہ ہا مزگہفتا مہزن ل باژپریٹ دہوکی و سہیدائئ وی زانا مہلا محہمہدی عہ بدولخالقی.

۳۷_ خاندنگہ ہا مزگہفتا حہجی مستہفای ل باژپریٹ دہوکی.

۳۸_ خاندنگہ ہا گوندئ زاویتا سہری دہوکی.

۳۹_ خاندنگہ ہا گوندئ بلان ل قہزا شیخان و سہیدائئ وی مہلا ساحئ بیساتی.

۴۰_ خاندنگہ ہا گوندئ بابائئ ل چبائئ مہقلوبئ شیخان.

۴۱_ خاندنگہ ہا گوندئ میرسیدا ل ناحیا مرئی شیخان.

۴۲_ خاندنگہ ہا گوندئ خورتئ یا دینی ل

- قهزا شیخان.
- ۴۳_ خاندنگه‌ها گوندی ده‌کان یا دینی- شیخان.
- ۴۴_ خاندنگه‌ها گوندی بریفکا یا دینی- شیخان.
- ۴۵_ خاندنگه‌ها گوندی ئه‌تریشی یا دینی- شیخان و سه‌یدایی وی یی دینی زانا مه‌لا عه‌بدولهادایی مزیری.
- ۴۶_ خاندنگه‌ها مزگه‌فتا زاخو یا مه‌زن و سه‌یدایی وی مه‌لا ئه‌حمه‌دی عه‌بدولخالقی.
- ۴۷_ خاندنگه‌ها شه‌رانشی یا دینی ل ناحیا سنڊیا- قهزا زاخو.
- ۴۸_ خاندنگه‌ها گوندی رووسی ل ناحیا گولیا- قهزا زاخو و سه‌یدایی وی یی دینی مه‌لا زه‌ین.
- ۴۹_ خاندنگه‌ها گوندی شیلان ل ناحیا گولیا- قهزا زاخو، سه‌یدایی وی یی دینی مه‌لا صوبغه‌تلاها.
- ۵۰_ خاندنگه‌ها گوندی شلون ل ناحیا گولیا- قهزا زاخو سه‌یدایی وی مه‌لا حه‌مدی.
- ۵۱_ خاندنگه‌ها نافه‌ندا ناحیا باتیفا و سه‌یدایی وی یی دینی مه‌لا سالحن لال.
- ۵۲_ خاندنگه‌ها گوندی بوسه‌لی ل ناحیا سنڊیا- قهزا زاخو.
- ۵۳_ خاندنگه‌ها گوندی بیتاسی ل ناحیا سلیقانه‌یا- قهزا زاخو و سه‌یدایی وی شیخ خارانی.
- ۵۴_ خاندنگه‌ها گوندی بیزه‌ی ل زاخو و سه‌یدایی وی مه‌لا ئه‌حمه‌دی بیزه‌ی.
- ۵۵_ خاندنگه‌ها گوندی باکورما ل ناحیا براهیم خه‌لیل- قهزا زاخو و سه‌یدایی وی شیخ عه‌بدولجه‌بار.
- ۵۶_ خاندنگه‌ها گوندی چه‌وسه‌ق ل قهزا زاخو.
- ۵۷_ خاندنگه‌ها گوندی تیان یا دینی ل قهزا زاخو.
- ۵۸_ خاندنگه‌ها گوندی قازیا ل ناحیا سلیقانه‌یا- قهزا زاخو و سه‌یدایی وی مه‌لا عه‌بدوره‌حمان.
- ۵۹_ خاندنگه‌ها گوندی باقیال ناحیا سلیقانه‌یا- قهزا زاخو و سه‌یدایی وی مه‌لا ئه‌حمه‌دی باپیری.
- ۶۰_ خاندنگه‌ها گوندی ئاسه‌هن نافه‌ندا ناحیا سلیقانه‌یا- قهزا زاخو و سه‌یدایی وی شیخ عه‌لیی ئاسه‌هی.
- ۶۱_ خاندنگه‌ها گوندی کاشی ل ده‌قه‌را سلیقانه‌یا و سه‌یدایی وی مه‌لا میسا.
- ۶۲_ خاندنگه‌ها گوندی ئه‌رمشتی یا دینی ل ده‌قه‌را سلیقانه‌یا.
- ۶۳_ خاندنگه‌ها ته‌کیا بارزان یا نه‌قشبه‌ندی.
- ۶۴_ خاندنگه‌ها گوندی ره‌به‌تکی ل ده‌وکی.
- هه‌روه‌کی مه‌ گوئی فان خاندنگه‌هیت دینی (ییت که‌فن) ل به‌هدینا روله‌کی مه‌زن دییائی ره‌وشه‌نبیرکنا خه‌لکی دا هه‌بوو. هیدی هیدی رولی وان د سالیته شیستا دا ژ چه‌رخن بووری کیم بوو، ئه‌فه‌ژی ژ به‌ر کومه‌کا سه‌ده‌ما بوو، ژ وانا:
- ۱_ هاتنوجوونیت بزه‌حمه‌ت و ده‌ستوداری ئابووری یی خه‌لکی گه‌له‌کی نه‌خوش بوو.
- ۲_ ریکیت هویکرنی گه‌له‌ک د ئالوز بوون، د سه‌ره‌کفتی نه‌بوون، کتیب ژی د که‌فن و ئالوز بوون، ئه‌زمانی وان یی ب زه‌حمه‌ت بوو.
- ۳_ وه‌ختی خاندنی یی دیار نه‌بوو، نه‌بوونا پیغه‌را بو شاگردا و وه‌رگرتا قی کتیبی واهه‌نی.
- ۴_ گه‌له‌ک ماده‌ده و پیزانینیت زانستی و سه‌رده‌می و جوگرافی تیدا نه‌بوون، دا

مفایی ژی وه‌ریگرن و به‌رامبه‌ری خه‌لکی ب راوستن، دگه‌ل ژيانا سه‌رده‌می ب ریقه‌بچن.

۵_ ریکا نه‌زانستی یا هنده‌ک سه‌یدایا و دژواریا وان، به‌روبیافیت جفاکی و خوشی دهاتنه به‌رته‌نگکرن. زیده‌باری هنده‌ک سه‌ده‌میت سیاسی و هنافی.

هه‌که‌ ئه‌م به‌ری خو بده‌ینه به‌ری نوکه، حکمه‌کی دروست و پیقای ل سه‌ر وی وه‌ختی بده‌ین، شیائیت ماددی ییت به‌رته‌نگ، پیدقیه‌ ئه‌م رولی وان زاناییت به‌رکه‌تی بلند و هیژا ب سه‌نگینین، د به‌لافکرنا خاندن و ره‌وشه‌نبیریا دینی دناف توپخا عمری خو ل باژیر و گوندا. هه‌ژییه جاره‌کا دی بیژین هه‌که‌ ئه‌ف خاندنگه‌هه (وه‌کی نافه‌ندیته به‌لافبوونا خاندنیت ره‌وشه‌نبیری) نه‌بان و هه‌که‌ مه‌دره‌سیت دینی و سه‌یداییت دینی نه‌بان مه‌ چ هوزانقان و ئه‌دیپ و خه‌تنقیس و دیروکشان نه‌دبوون.

۴_ منهل الاولیاء و مشرب الاصفیاء من سادات موصل الحدباء، تالیف محمد امین خیرالله العمری، الموصل، مطبعه الجمهوریه، ۱۹۶۸.

۵_ جریده (العراق) العدد (۲۰۹۱) لیوم ۱۸/۱۲/۱۹۸۲.

۶_ علماؤنا فی العلم و الدین، للاستاذ عبدالکریم المدرس، بغداد ۱۹۸۳.

۷_ هوزانقانیته کورد، سه‌یدایی صادق بهانه‌ددین، بغداد ۱۹۸۰.

۸_ زیده‌باری چه‌ند چاپیکه‌فتنه‌کا دگه‌ل سه‌یداییت دینی ل تخویبی ده‌قه‌را به‌هدینا.

ژیدهر

۱_ مجله کاروان_ العدد ۲ لسنه ۱۹۸۲_ مقال الاستاذ الفاضل زبیر بلال اسماعیل.

۲_ عجائب الآثار فی تراجم و الاخبار، تالیف العلامه عبدالرحمن الجبرتی_ ج ۱، ط ۱، القاہره ۱۹۸۵.

۳_ الجامع المختصر فی عنوان التواریخ و عیون السیر، تالیف ابن ساعی الخازن، ج ۹، بغداد ۱۹۳۴.

راوستىيى بېرى بگەھىيە نك من، بەلى ئەز دى بېزىمى، ئەي ھىزا ئەرى ما ئەز كافرم، يان كونه ھىكارم، ھەتاكول ناڧ مەيخانا بگەرم و ھەڧزىنا من يا ھەزار نەڧەسەيت خۇ يىت دويمايھىن ھەلدكىشەيت؟ نەعلەتەيت خۇدەي ل مەيخانە و خۇدانەيت وان بن و تاعون وان ھەميا بېت، ھنگى باڧل ئىڧانچ دى ڧەرمانى دەت تە ڧەگوھىزە دنەخۇشخانە ڧە، خۇ ل بن پىت وى ب چەمىنە. باڧل ئىڧانچ، ئەي ھىزا، ئىڧا دلەي خۇ سپاسيا تە دكەين و ھىڧىدكەين ل مە نەگرى ل سەر بەترانى و سەرەدەرىت مە يىت چڧىل، دڧىت، تۇ دگەل مە جوتيارا يى رەق نەبى، ئەرى نە تنى ئەم ھەزى خەبەرىت تەينە، بەلكى ھەتتا پىننازى، ئەم بووينە ئەگەرى دەركەڧتتا تە و پىس بوونا پىلاڧا تە ل ناڧ بەڧرى، باڧل ئىڧانچ دى بەرىخۇ دەتە من ھەچكو دڧىت دانىتە من و دى بېزىت: ھەي بەتران ما تۇ نە دىيىي دلوقانىي ب ڧى ھەزارى بېەي و چاڧى خۇ بدەيى ل جھا تۇ مەست بىي و بھىي خۇ ل بن پىت من ب چەمىنى؟ بخۇدەي تۇ ھەزى لىدانا جەلدايى. ئەرى.. ئەرى.. تۇ ل سەر ڧى چەندى يى راستى، ئەز يى ھەزى جەلدەدانى مە باڧل ئىڧانچ، بلا ئەسمان رتکەتە سەرى من، پاشى ما چىە ھەكە خۇ ل بەر پىت تە ب چەمىنم، تۇ بابى مەيى و سەمىان نىعمەتەيت مەي و مافى تەيە ھىزاين من تۇ تە كەيە ناڧ چاڧىت من، ھەكە من بو تە نەخۇشكر و ل سەر ڧى چەندى بخۇدەي سويند دخۇم، يا تە دڧىت دى كەم و دى ڧەرمانى ب من كەي، ھەكە ھەڧزىنا منا خۇشتى ماترىونايى ساخلەميا خۇ زڧراند و ھەكە تە ڧيا دى بو تە خۇلىڧانكە كا جگارا يا فاخر ئ باشتىن رەنگىت دارى چىكەم، تەپكا بو ياريا كروكىتن و باشتىن گوسكىت دارى بو ياريا بولنجى و خۇ قرشەكى ئى ئ تە ھەرنەگرم، ھەر خۇلىڧانكە كا جگارا ل مۇسكو ب چار روبلايە، بەلى ئەز دى بو تە بى بەرامبەر چىكەم، ھنگى نوژدار دى كەتە كەنى و دى بېزىت: باشە، باشە. ديارە تۇ يى مەستى ھەتتا تە ھاي ئ خۇ نىنە، ھەر ھەكى تۇ دىبىنى خۇشتىا من كا ئەز دى چاوا سەرەدەرىن دگەل كورپت تەخا بلند كەم، ل ڧىرە چ ھىزا نىنن خۇ ل من نەقولەكەن، ئ خۇدەي دخازم كو رىكى

بەرزە نەكەم، سەحكى با چەندى دژوارە، نەشىم چاڧىت خۇ ژبەر دژواريا پالدانا بەڧرى ڧەكەم. و داركۆل (خەرات) ئ ناخۇتتا دگەل خۇدا نە راوستيا، بزاف دكرن كو وى گڧاشتتا ھەستەيت دژوار ل سەر خۇ سڧككەت، گەلەك پەيڧ ل سەر ئەزمانى وى بوون و دىسا ھزر و پسارىت د سەرى ویدا، ئ نىكەكىڧە خەمگىنى ھات، بىي كو ھزر بکەت و چاڧەرىت بىت و نوکە ل سەر وى يە خۇ ئى خلاس بکەت، ئيانا خۇ ب رەحەت و تەنا و بىي كو بزائىت خەم يان كەيڧ چىە برىە و ئنىكەكىڧە و بىي ناگەھدارى نەخۇشەين ھىلينا خۇ ل ناڧ زڧروكىت دلەي ویدا چىكر، مەستى سەر بەردايى دىت كو يى ل جھى بەرپسارىي، خەما يى خۇ ب سەر داداى و ھەڧرىكى دگەل خۇرستى دكەت. ھاتە بىرا گرىگورى كانى شەڧا دى چاوا ئارىشە پەيدا بوو دەمى كو زڧرىە مالى پىچەكى مەست و ھەكى ھەر جار دەست ب خەبەرا كر و گەڧ ب لەپىت خۇ كر، ھەڧزىنا وى بەرىخۇدەيى كو چ جارا ھەسا نە سەحكر بوويى، ھەردەم، دىنرىنەيت چاڧىت ویدا ئ مەلىلى و خۇ شكاندەكا ھەكى نىرىنەيت سەيەكى تىر بووي ئ لىدانى خۇيا دبىت، بەلى ڧى جارى رك چاڧى وى مالى و نەلڧ ھەسا نىرەي، ھەر ھەكى ڧەشە دنىرنە شكىلت پىرۆز، يان بەرىخۇ دەنە مریا، ئ نىرىنەيت وى شەرى ھافى ئارىشە پەيدا بوو و ب رەوشەكا شەپرزە و ھەيەتگرتى، ھەسپەك ئ جىرانەكى خۇ ھەرگرت دا ھەڧزىنا خۇ پى بېتە نەخۇشخانە، بەلكەي ھندەك دەرمان و ملحەما بدەنى، باڧل ئىڧانچ دىت دەربىرنەكا خۇزايى يا نىرنا چاڧىت وى بزڧرىنەيت. و داركۆل بەردەوام دگەل خۇدا دناخۇت، دبىزىت: باشە، گوھداريا من بکە ماترىونا، ھەكە باڧل ئىڧانچ پسار ئ تە كر ما من تۇ قوتاي، پىدڧىە ب نەيى بىت و ئ ئەڧرۆ وىڧە ئەز تە نا قوتم، سويندى ل سەر وى چەندى دخۇم، ما من روژھكى دانايە تە چمكى من كەرب ژتە ڧەبووينە؟ نە، ب ئىكجارى، ھەردەم من يا دانايە تە و من ھاي ئخۇ نەبوويە، ب راستى ژبەر تە ئەز

ھەست ب پەشىمانىي دكەم، باوھرناكەم يىت دىتر ھەكى من پىتەي بدەنى، ئھا تۇ يا دبىنى، دى يا نەيى دڧى سەڧايى بەڧرىن يى ب ھەر و با كەم، دا تە بگەھىنمە خەستەخانە، يا خۇدەي شىانەيت تە بچ بەيىن و خۇدەي ھەز كەت ئەم ئ رىكى دەرنەكەڧىن، ئەرى تەنشتا تە، تە دىشەيت خۇشتىا من؟ ھەتتا ڧى ئى تۇ بوچى نا ناخۇى؟ ئەزى پسار تە دكەم، ئەرى تەنشتا تە، تە دىشەيت؟ ب تىرنەكا ب لەز دىت كو ئەو بەڧرال سەر دىمى پىرەئىنى كوم بووي نا بھوژىت و يا غەرىب ھەم ھەر ئ وى دىمى دچوو، ب دژوارى تىكچوو، شىن، ھەشڧى و نەلڧ، كرە ھەوار و گوت: تۇ يى بەترانى، بەتران... دبىزە تە ئەوا دوپژدانا من دا ل ھەمبەرى خۇدەي، بەلى تۇ يى رژدى ل سەر... باشە و ئەز ل سەرى خۇ سيار دبم و تە نابەمە دەڧ باڧل ئىڧانچى. ھەڧسار دەستى دا سست بوو و ھزرىت خۇ كر، دىشەيت ویدا نەما بزڧرىت و سەحكەتە ھەڧزىنا خۇ، دترسىا و دىسا دترسىا كو جازەكادى پسارىت خۇ لى بکەتەڧە و بىنەيتە بى بەرسڧ، ل دويمايھىن، دا مژارى ب سەرىڧكە بىنەيت و بىي لى ب تىرىت دەستى وى بلندكر و پەرخاند، يى سار بوو، پاشى بەردا و ھەكى پارچەكا دارى كەڧت، ھەواربەك ئى دەركەڧت. ئانكو يا مریە، ھەي بو موسىبەت. ھندى بخەم نە بوو ھندى بىزارىي و ھزرا خۇ كر كانى چاوا تىت بلەز دڧى دونىايى دا دچن، ئارىشە نە ئەو بوو كو دەستپىكرى و دى ب چامەكى ب دويمايك ھىت، دەمى ئەو دەلىڧە نەدایى كو دگەل دا بژىت و بەرى مرنا وى پەشىمانيا خۇ بو ديار بکەت، چل سالا دگەلدا ئيا، بەلى دناڧ مژ و تارىەكا نەلڧرا، چ دەلىڧەكا ھەسا نە بوو بو ھەستەيت جان دناڧ مەستى و ھوسە و ھنگامەيت بەردەوام و ھەژاريا دژواردا، دا دلوقانىي پى بېت، بەلى ل گاڧىت دويمايھىن يىت كو ھەست ب پەشىمانىي كرى، ئەو نەما و بىي وى ئەو نەشەيت بژىت و ئەو دگەلدا يى دژوار بوو و ئەو گەلەك ئىشاندبوو. گوته خۇ: من ڧرىدكر دا ل ناڧ گوندى بزڧرىت نانى

بەلن ئەشيا و
گۆتە خو:
نە يا گرنگە،
ھەسپ بخو
دشیت قی کاری
بکەت، ئەو ریکتی
دزانیت، دفتی
ناقەریندا دشیم
پیچەك بنقم بەری
جەنازە ی بەرھەف
بکەم و نقیژا مریا...
دارکۆلی چاقیت
خو دانانە سەرک
و چوو دنەھشیا
ویدا، پشتی
کیمەکی ھەست
کر کو ھەسپ
ژ چوونئ راوستیا،
چاقیت خو
فەکر، تشتەکی
تاری ل ھەمبەری
خو دیت وەکی
زنجەکی یە، یان
کومەکا قرشی،

پەیداکەت، دشیاندا بوو ەمرئ وئی دەھ
سالیئ دیتەر زیدە ببان، یا دل تیش ئەو
ئەو مر وئی ھزر دکر ئەز ئەو مروقم...
ئە ی دەیکا مە یا پیروژ، ئەرئ ب ھەقی
شەیتانی ئەز نوکە دئی کیفەچم؟ من
پیدفی ب نوژداری ئەما، نوکە من پیدفی ب
گورھکی یە دا فەشیرم.
تەختەرەوانئ خو زفراندەفە و ب شفا خو
ددانا پشتا ھەسپی و سەقا پتر تیکچوو،
وہلئ ھات چ نە دەھاتە دیت و جار جارا
تانیئ تەراشا ب سەر و چاف و دەستیت
وی دکەفتن و ھەلامەتیت رەش دکەفتنە
بەرچاقیت وی.
-ھەکە جارەکا دی دکەل وئی ژیا بام.

و بیرا وی ھات بەری چل سالا ماتریونا یا
دیم شرین و رەح سقک بوو، ئەو ژ مالباتەکا
رەوشا وان یا شر، پشتی مروقتیت وئی دیتی
یئ زیرەکە دشولئ دارکولانیئدا، ئەو رازی
بوون وئی بدەنئ، ھەمی ئەگەر ھەبوون
کو ژیا نا وان یا خووش بیت، بەلن شەفا
دەواتا وان ئەو ھندی مەست بوو ھەتا وی
ھای ژ خو نەبوو، روژا پاشتر ژی ما مەست
و قەت ھشیار نەبوو، ئەرئ وی بیرا دەواتا
خو دکر، بەلن چ تشتەک دژیانا ویدا ناھیتە
ل بیرئ، ب تنئ ئەو مەست دبوو و خو ب
نک کوچکی دادا و شەر دکر، ھوسا چل سال
ژئ چوون.

عەفریت بەفرئ بیت سپی دەستپیکر،
ھیدی ھیدی بەر ب رەنگئ تاری (رمادی)
فە چوون و نیشانا ھندی یە تاری یا نیزیك
دبیت، جارەکادی پسارا خو کرەفە:

-ئەز دئی کیفەچم؟ دفتیت ھزرا خو بکەم
تەرمی فەشیرم، بەلن پا نوکە ئەزئ بو
ریکا نەخوشخانئ دچم، ھەچکو من ئاقلئ
خو یئ بەرزە کری...

و تەختەرەوانئ خو جارەکادی زفراند، بو
فیرھ فیرا ھەسپی و ھیدی ھیدی رەوانیا وی
کیم دبوو، جارەکادی دارکۆلی قامچی لئدان
و دەنگئ فیکەفتنەکی ل پشت خو گوھلئ
بوو، بیئ کو بزفریت دزانئ دەنگئ سەرئ
پیرەزنئ یە یئ ب کیلەکا تەختی دکەفتیت.
ساریا بایی پتر دژوار بوو و ژبەر بەفرئ پتر
بو تاری.

ھەکە جارەکا دی دکەل وئی ژیا بام، دئی
کولینکەکی نۆی کرم و شول کەم و گەلەک
پارا بو ئینم.
ھەفسار ژ دەستا دەرکەفت، بزافکر بگریئ،

چوکیئ وی خو نادەنە بەر و ب ترس کرە
حەوار:

-کانئ پئ من؟ کانئ لنگ و پیت من
ھیژایی من؟

-بیژئ بخیر بچن، ب تیکجاری ببوونە
بەستی، ئەمژئ نەچار بووین بیرین، ھلو...
ھلو... بوچی دکە یە گری؟ تە ژیا نا خو یا
بری و ل سەر ھندی سیاسیا خودئ بکە،
وەکی ئەز ھزر دکەم نوکە تو شیتستی و یا
ژمنشە ئەفە بو تە بەسە.

-ئەزئ خەمگینم، گەلەکی خەمگینم...
و ھیشی دکەم ل من نە گری ھیژایی من.
من چەند ھەز دکر ھەما پینج، یان شەش
سالیئ دیتەر ژیا بام.

-بوچی؟

-ھەسپ نە یئ منە و دفتیت بو خودانی
بزفرینم و دفتیت ھەفژینا خو فەشیرم، ئوھ
ئە ی خودئ.. ل قئ دونیایی تشت چەند
زوی ب دویماییک دەین. بافل ئیفانیچ، دئی
بو تە خولیفانکەکا جگارا ژ باشترین رەنگئ
داری چیکەم و دیسا تەپەکا کروکتیت...

نوژدار ژ وی ملی دەرکەفت و ب دەستی
یئ ئافرئ پئ دەت، ھەر تشتەک ل سەر
دارکۆلی ب دویماییک ھات.

بزافکر رابیئتەفە دا بزانیئ ئەو چ تشتە،
بەلن ھەستەر کو نەشیت بلقیئ و خو
بئ دەنگکر و بیئ بەرھفانی ژ خو کرنئ
دیت و کەفتە دەستیت خەوہکا رەحەت
و کویردا.

وختن ھشیار بووی، خو دژورەکا بەرفرەھدا
دیت، دیواریت وئی د ھونینە و چافئ روژئ
دپەنجەریرا گەش دکر و مروف ل دوریت
خو دیتن، ھەستکرا وی یا تیکئ وی وەسا
تینینادەر کو ئەو ھیژایەکی ریزدارە و زانی
کانئ چاوا سەرەدەرەکا دروست یا ل سەر
وی پیدفی دکەت، گۆتە وان:

-نقیژا ل سەر گیانئ ھەفژینا من گەلی برا،
پیدقیە ھوین ببیژنە قەشەیی...

تیکئ ب دەنگەکی ل سەر خو ئاخفتنا وی
بری:

باشە، باشە، بەلن خو ئالغینیت.
دارکۆلی ب مەندەھوشی فە کرە حەوار و
ئەو یئ نوژداری ل ھەمبەری خو دبیینیت:
بافل ئیفانیچ! سەمیانی نیعەتیت مە، یئ
خودان قەدر.

دقیئا خو پاقیت دا خو ل بن پیت نوژداری
ب چەمینیت، بەلن ھەستەر کو پئ و

سترانانە قان ھەركيا

نەزمى مەسحاحا

و ئەقال خارى تىك ژ وان ستراىت دەواتايە، كو دەتە گۆتن ھەر
وەكى من گوھلى بووى و ل بيرا من ماى:

پوشى رەشا قان ھەركيا دى مالا بەينە كىريا	قان ھەركيا قان ھەركيا وان سەقا دانا مسريا	*****
پوشى رەشا عەبا سۆرا دى مالا بەينە سنۆرا	قان ھەركيا عەبا سۆرا وان سەقا دانە ساتورا	*****
پوشى رەشا عەبا زەرا ئەم دى مالا بەينە سەرا	قان ھەركيا عەبا زەرا وان سەقا دانە خەنجەرا	*****
پوشى رەشا قان ژن جانا دى مالا بەينە زۆزانا	قان ھەركيا قان ژن جانا بى گوته گوتا كولانا	*****
پوشى رەشا مال باركرن دا بچين زۆزان ل مە خوھشكرن	قان ھەركيا مال باركرن پىنج مال ل بارزان قەپەركن	*****
پوشى رەشا مال تەقاندن دا بچين زۆزان ل مە چەراندن	قان ھەركيا مال تەقاندن پىنج مال ل بارزان قەپەراندن	*****
پوشى رەشا ھەرھەرھ دانا سەر دەشتا گەقەرھ	قان ھەركيا ھەرھەرھ وان باركرن تاتى و بەرھ	*****
پوشى رەشا ھاتى ھاتى دانا سەر دەشتا وەلاتى	قان ھەركيا ھاتى ھاتى وان باركرن بار و تاتى	*****
پوشى رەشا دەمە دەمە ھاتنە سەر مە رۆم عەجەمە	قان ھەركيا دەمە دەمە كەرىت بەرخا گرتن چەمە	*****
پوشى رەشا كرە دومە ھاتنە سەر مە عەجەم رۆمە	قان ھەركيا كرە دومە كەرىت بەرخا گرتن جومە	

عەشیرەتا ھەركيا، عەشیرەتەكا گەلەك مەزنە و یا بەلاڤە
ل ھەر سى پارچىت كوردستانى، رۆژھەلات و ژىرى و ژۆرى، ناڤەندا
وان یا مەزن و سەرپشك ل ژىرى كوردستانى، ل ناھیا گەردەسینە، یا
سەر ب دەقەرداريا ناكرى قە، ھەر دكەقندا ژيانا پتريا خەلكى قى
عەشیرەتى لسەر خۆدانكرنا تەرش و كەوالى بوویە و سەخمەراتى
وى چەندى بەردەوام وان قەستا زۆم و زۆزانا كریە، ل ھەمى ھاڤینا
تەرش و كەوالى خۆ ل وان جەھا بخۆدانكریە و زڤستانا ژى قەستا
دەشتى كریە، كو زۆزان و كیستانىت وان ل گەقەرى و كیلەشینى و
تلگەقەر و ملگەقەرى بوون.

پشتى كوردستان بوویە چار پارچە ل دويف ھەقھاتنا ب ناڤ و دەنگا
دبىژنى ساكس پىكو، گەلەك جارا ئەف كوچەرە ل وان تخۆبىت ب
دەستچىكرى، دەستىت لەشكەرىت تورك و فارسادا تویشى ئالۆزى
و ئارىشا دبوون، نەمازە ژى دگەل لەشكەرىت توركا (جەندرمە) و
ھەتا گەلەك جاران شەر و لىكدان ژى ل ناڤەرا واندا چىدبوون و
دقەرىژىدا كوشتى و برىندار ژى گەلەك جارا ھەبوون.

عەجیل قادر ھەركى، ژ زاردەقنى بابى خۆ، كو بابى وى ژى ل سالا
۱۹۲۸ پشكدارى دسەرھكیدا دگەل جەندرمىت توركا كرىو، تىك
ژ مىرخاسىت ھەركيا دقى شەرىدا ب ناڤى زاھر مىرو ئەیواس ژ
قەبىلا مەمەدیا دەیتە كوشتن و دو ژ ھەقالتىت وى ژى برىندار
دبن و دقى شەرىدا ھەژدە جەندرمىت توركا دەیتە كوشتن و
سى ژ وان ئەفسەر بوون و پىنجى جەندرمە ژى ب تىخسىرى
دكەقنە دەستىت واندا و ئەف مرۆڤە ل سى كوژیا تخۆبىیا ھەر
سى پارچىت كوردستانى دەیتە قەشارتن و ھەتا نوکە ژى گورپى
وى مىرخاسى ل وىرى ماىە و دبىژنى قەبرىت زاھرى و ل دور گورپى
زاھرى، عەزیز مەمەد ئەمىن، كود بىتە ئەڤىت زاھرى، بو گۆڤارا
سپە یا ل باژىرى ناكرى دەردكەڤىت، ب درىژى چىرۆكا وى قەگىراپە
و دەھژمار ۵۱۲، د بەرپەرىت چارەدە و پازدەدا بەلاڤبوویە.

ل دەمى بەھارا قان كوچەرا قەستا زۆزانا دكر و كوین و رەشمالیت
خۆ ب ھەسپ و ماھىن و ھىسترا باردكرن و ژنك و زەلام دكەڤتنە
بەراھى و دويف دەواران را، وەكى شاھىەكى دەھاتنە بەر چاف
و ھەتا دگەھشتنە بنەجھا خۆ ژنك و زەلاما دەست ب ھەیتە
ھەیتى دكر و دبەرا ژى ھەر تىكى ژ لایى خۆڤە قىر دكرە سترا

ئىدى كەس خو فىرى دودك و دەۋل و زورنايى ناكەت

زىنار تۆقى

قورتال بن. پىرمۇس رافىنى دۆدكېيىژ و سترانىيژھكى فلكلورىيە دىيىت: ل سەردەمى مە خەلكى خو فىرى دۆدك و زورنايى دكر و مە ھەمى داووت و دىلانئىت خو ل بەر دۆدك و زورنايى دكرن، لى نوکە گەنجى مە نەيى بەرھەقە خو فىرى

فان نامىران بکەن، چونكى نوکە ژيان ب زەحمەت كەفتىە و گەنجى نەقئىت خو ب فان كاران قە مژويل بکەت، ژبەركوچ پىئشە ناھىت و ژيان بو وان تىدا نىنە و نوکە پتريا گەنجى مە يى ھزرا ھندى دکەت كادى چاوا ژيانا خو بو ر نىت، داکو بشىت

پشتى دەرکەفتنا نامىرىت مۆزىكىيىت ھەقچەرخ و مۆزىكا نوى، وەكرىە كو خەلك كىم گوھداريا دۆدك و زورنايى بکەن، ھەرۋەسا نەبوونا پشتەقانىيى بو دۆدكېيىژان وەكرىە كو خەلك ئىدى خو فىرنەكەنى، نوکە پتريا گەنجان ھەز ل سەر ستراانا ھەقچەرخ ھەيە و نەقئىت خو فىرى فان نامىرىت كوردى بکەن و دياركر ژى: لەورا روژ بو روژى ئەف نامىرە يىت دەيىنە ژبىركرن و ستراانا نوى كىنچەكا نەباش لىكرىە، نافھاتى خوياکر ژى: پىدقئىە نوکە پەيمانگەھا ھۆنەرئىت جوان ل دھوكىيى پشكا مۆزىكىيى دۆدكىيى و زورنايى

وەك دەرس بخۆينىن و پشتەقانىيى ل فان نامىرىت كوردەوارى بکەن، ژبەركو تامەكا كوردەوارىيى د نامىرىيى دۆدكىيى دا ھەيە و نەمانا فان

شارەزايەك دىوارىيى فلكلورىيدا دىيىت: ژ نەگەرىيى پەيدا بوونا گوھورىيىت دەمى و مۆزىكا نوکە وەكرىە كو خەلك كىم خو فىرى فان نامىرىت كوردى بکەن، ھەرۋەسا د بەرىيى دا ل گوندان سترانىيىژ دكىمبوون و چ نامىرىت مۆزىكىيى ژى نەبوون، لەورا خەلك نەچاربوون خو فىرى دۆدكىيى و زورنايىيى و دەۋلىيى بکەن، لەوا خەلكى دۆدك ل بەر شقانىيى

بو خو رزقەكى پەيدا بکەت، لەورا ب مخابنى قە دىنم، كو نوکە دودكېيىژ و زورنايىژ گەلەك كىمبووينە و ئەف چەندە نەشىت وەك پىدقئى خزمەتا فلكلورىيى مە بکەت و ب قى رەنگى ئەم يى پشكەكا گرىگ ژ فلكلورىيى خو ژ دەست دەيىن.

نامىران نانكو نەمانا پشكەكىيى ژ مۆزىكا فلكلورىيا كوردىا رەسەنە، ھەرۋەسا كامىرانىيى خوياکر ژى: پىدقئىە رىئەبەرىا رەوشنىبرى ل دھوكىيى مالەكا دۆدكېيىژان ل دھوكىيى قەكەت و ئەقە دىيىتە رىكەكا باش بو پەيداكرنا دۆدكېيىژ و زورنايىژان، ئەف نامىرە دىيى ژمرنى

و گارانىيى لىددان و خوئىيەكا مەزن ژى دىت و ھەرۋەسا ل ھەمى جەھان ژى دۆدك و دەۋل و زورنا ب دەست خەلكى نە دكەتن و خەلكىيى ھەزەكا مەزن ل سەر ھەبوو، كامىران ھەرورى ئەو شارەزايە دىوارىيى فلكلورىيدا زىدەتر دىيىت: لى

کالسیۆم

ههستیا بهیژدئیخیت و سهنگا لهشی کیمدکته

ههکه کالسیۆم د لهشی مروؤفیدا کیمیبت چهند پلانا مروؤف بو ریگريا زیدهبوونا سهنگا خو ددانیت سهرناکهفن، فئجا ههکه مروؤفی بقیبت بهژنا وی زرافیبیت، تقیبا ههروژ هند شیرى فهخوت هندى تیرا لیوازکرنى بکته. نهرى رولنى پهرداخى روژانهى شیرى د وی کریاریدا چیه؟ خارنیته دی بیته شوینگریته وی چنه؟ نه مروژانه پیدفى چهند کالسیۆمینه؟ شکهکن چهغهنگی شیرفهخارنى وهکی دانى روژانه

تقیبا مروؤفنى كههشتى روژانه ب کیمیغه ۹۰۰ ملیگرامیت کالسیۆم وهگریته، بهلیپا جهحیلیت خوینگهرم و سنيله روژانه پیدفى ۱۲۰۰ ملیگرامانه، پیرهژن و پیرهمیتریت كههشتینه ژى بى هیفیبوونى و نهویته ژى وان ژ ۶۵ سالین دهربازبووی و ژنکیته ب تشت و دهیکیت بهرچچک شیر و بچویکیت پهیاورک روژانه پیدفى ۱۳۰۰ ملیگرامانه، لدویف شیرهتیت دهستهکا نهلمانى یا رهنکیته خارنى، نهغه کیمترین چهندا پیدفیه کو هه کهسهک ههرو بخوت و فهخارنا کوبهکن شیرى تیرا پیدفا مه یا روژهکن ناکته.

شههرهزاییت دهلیفى خارنى ل وی باوهریینه کو فهخارنا فن چهندا شیرى تیرا پیدفیته لهشی ناکته و تقیبا سیجا هندى فهخوین، بو زانین، کیمیا ههبوونا کالسیۆم د لهشیدا، دبته نهگهرى پهلهشهبوونا ههستیا و پویتهی فی توخمى بو ددانا ژى گهلهکه. دخترور هینگى دزانن کالسیۆم د لهشى ئیکیدا کیمه، ههکو چریا ههستیته لهشى دپیفن و نهف توخمه و فیتامین "D" ههستیا بهیژ و موکوم دکهن و خو لبهه گهلهک بارى ژى دگرن، نهغه ههه وهکی ژ مالپهرى فیلت

هاتیه فهگوهازتن. کالسیۆم دهورهکن بهرکهتى د سوئنا کالوریت گهرمییدا دگپرت ههبوونا کالسیۆمى د نافع خوینیدا گهلهکا پیدفیه بو مهیاندنا خوینى و تیکچوونا زهفلهکا و دشیت کینهکا باش ل کیمکرنا سهنگا لهشى بکته. فهکولینهکا ل زانینگهها تیتیسى یا نهمریکى لسهر مروؤفا و مشکا هاتیه کرن دیاردکته کو کالسیۆم دهورهکن باش د سوئنا کالوریت گهرماییدا دگپرت. ههه نهو فهکولین دیاردکته هندیکو کالسیۆم د نافع شانیت لهشى مروؤفیدا پیتر بیت، دى کریارا سوئنا روینیت نافع لهشى زیدهتر لیتهت. نانکویا فى نهوه، کیمتر لیهاتنا سهنگا لهشى ب ناشکرایى زیدهبیت. وی فهکولینى دیارکر، نهو مشکیت گهلهک کالسیۆم وهگرته و ل نافع شانیت لهشى وان ههه، دههيامى تیدا فهکولین دهاتهکرن، سهنگا لهشى وان ۴۲% ئى کیمبوو، بهلیپا مشکیت کالسیۆم دگهل خارنا وان نهى تنى ۸% ژ سهنگا وان کیمکر.

هندهک باوهریته خهلهت بو نههیلانا قهلهویى، تقیبا خو ژى بدهینهپاش، وهکی: کیمکرنا کاربوهدراتا

ههکه مروؤف مهعکهرونا و برنجى و پتاتا و نانى نهخوت و خو ژى بدهتهپاش و لهشى خو کاربوهدراتا ب بهر وهرنهکته، هینگى دى لهش نهچاریت بو خو برى ژ روینیت د نافع خو دا عمارکری وهبرگریته. سهرا هندى شیرهتن شههرهزایا ناهیت خارنى (لانگ) بو خهلهکی نهوه، خارنا تشتیت ژ نارى سپى چیدبن و شهربهتیت پر شهکر و خارنیته شیرینکری ب خارنیته دانى ب گوهورن.

فهکولینا لسهر مروؤفا هاتیهکرن دیارکر، نهو کهسیت تشتیت ژ شیرى چیدکهن خارین، پیتریا جارا سهنگا وان کیمترا لیهاتى و پشکهکا مهزنا روینیت لهشى وان ههلیپانه، نه خاسمه بهزى زکی، یى ژ ههه مى تشتا پیتر ترس لسهر ساخهلمیا مروؤفى ههه. مروؤفیت سهروور ههه، شیرهتى ل خهلهکی دکهن، دا

شیرى باش فهخون و نهخاسمه شیرى بزنا و پهزى سپى و میها، نهو شیرى ماددیت (المواد الحافظة) د لهشیدا خرهههبن و شهکر تیدا نهبیت بخون دا سهنگا وان بیتهخارى. نافر ب وی چهندى ژى دهیتهدان، ههکه تیکى بقیته ۱۰۰۰ ملیگرامیت کالسیۆمى د روژهکیدا د لهشیدا ههبن، تقیبا روژى لیترهکا شیرى فهخوت ئان کیلویهکا سهرتویکی بخوت، نهغه بخو ناریشهکا دیبه، ههکه بیت و مروؤف تنى گیاخور بیت ئان سپاتیته ژ شیرى چیدبن نهخوت، ئان خو لبهه کلوکوزى (شهکرا خووستیا دناف شیریدا ههه) نهگریته ئان ههکه زکن مروؤفى ب شهکرا شیرى یا خووستى بوهرمیت.

بهلیپا چارهکا بو فى ناریشه ههه، نهو ژى ههکه مروؤف هندهک ناهیت دی ئان تمامکهریت خارنى بیت کالسیۆم د ناقدنا ههبیت روژانه بخوت، ههروهکی نفیسهفانا ب سهروور زابینه گرون د مالپهرى نهلهکترۆنى (فیلت) دا دبیتیت: ژ زیدهریته باشیت ناهیت خارنى بو کالسیۆمى: ههه مى زهرزهواتیت رهنکی وان کهسک بیت (وهکی نهلهفتى و قههناپیتى و سپیناخى)، ههروهسا تشتیت دهینه شکاندن و پاشى خارن وهکی (گویزى و بندهقى و کهستهناپى و ههروهسا توؤفى کونجیا، چیدبیت کیمیا کالسیۆمى د لهشى مروؤفیدا بهدهلهکته.

تیبینى:

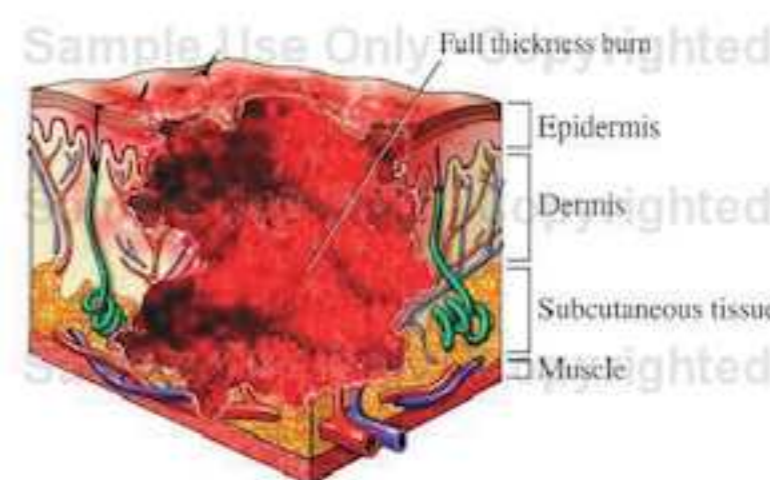
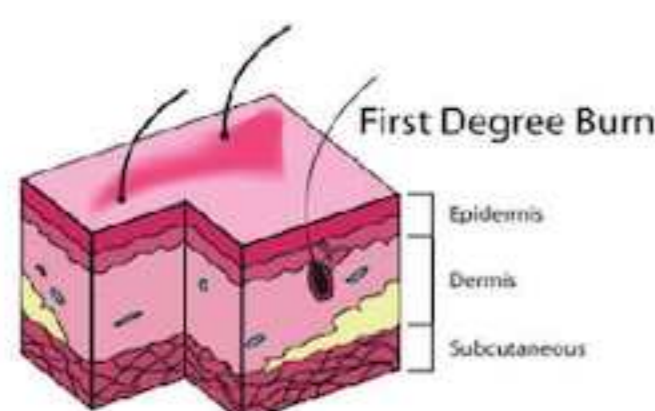
(نهز شیرهتى ل کهسى ناکهه، بهژنا خو ب فى ریکى زرافکته، نهغه سهروورهکه ل جههک و دهههکن ژ فیرى جودا هاتیهکرن، ژ بهر هندى دى یا باشربیت، ههچى بقیته خو لیوازکته پرسا خو ب شههرهزایى ناهیت خارنى بکته، کهسیت نهمازهیى یا هوسا ههه ل فیرى نینن، فئجا باشره لدویف دهستودانى ساخهلمیا لهشى خو و تشتى بو چیبیت و لدویف شیرهتن دخترورى پروگرامهکن خو لیوازکرنى لدویف بچیت. ههمیدى بامهپرنى)

نوژدارئ سیلاف

سوټن ((۱-۲))

د. ناشتی عهبدلحه کیم

۲- سوټن لوکا دوین: هه می ته خه ییت پیستی فه دگریت و نیشانیت وی ژانین دژوارن، سوټوونه کا دژوار، چیبوونا په قیشکیت تژی ئاف و وهرمین. ل فیره سوټن یا کویرتره و کولبوونا وی

ب ساناهیتره. نه گهریت وی گوریا ناگری، ئافا کهل، ده سترنا سوپا هه لکری، رژتنا ماددیت کیمیاوی ل سهر له شی.

سوټن زیانه کا گهرمی یه ب پیستی و شانیه ییت دبندا دکه فیت و دبیته نه گهری ویرانبوونا وان ژبه ر هنده ک پیکه را، وه کی؛ ناگری، ئافا کهل، چافئ روژی، که هره ب گرتن، ماددیت کیمیاوی وه کی تیزابن.

نه گهریت سوټن:

- ۱- نه گهریت فیزیای وه کی گوریا ناگری، ئافا کهل، ژیکرتنا ب هیز.
- ۲- نه گهریت کیمیاوی وه کی ترشین ب هیز.
- ۳- نه گهریت تیروژکی، وه کی تیروژکا چافئ روژی.

لوکیت سوټن:

۱- سوټنیت لوکا ئیک:

ته خه یا سهر فیه یا پیستی د هنگیفیت و یا تیفله ب سوټوونا جهی سوټی و ئیشان. چ په قیشک ل فئ سوټن نا هه وده ن و جهی سوټی ساخ دبیت د هه یامی ۷ روژا دا، بی شوینا سوټن مینیت.

نه ف رهنگ سوټن پتر ژبه ر چافئ روژی په یدا دبیت، دیسان ب ده سترنا ئامانه کی کهل یان رژتنا ئافا کهل یان هه ما ئافئ یان کیمه ک ژ مادده کی کیمیاوی.

هه وارهاټنا سوټنا ژ لوکا ئیک:

- ا- زوی فه گوهازتنا که سن سوټی ژ جهی ل سوټی.
- ب- جهی سوټن ۱۰ ده قیقا بکه د ئافا سار دا.
- ج- پارچه په روکه کی پاقر دانه سهر جهی سوټی.

هه وارهاټنا سوټنا ژ لوکا دوین:

دانانا جهی سوټی ل بهر ئافا سار (نابیت به فر بهیته دانان چونکی دئ شانیه یان ویرانکه ت). هه که جهی سوټی پیچه ک بیت دئ وه کی سوټنا پله ئیک سهره ده ری دگه ل هیته کرن و هه که ر گه له ک بیت دقیت نه ساخ بو خه سته خانی بهیته ره وانه کرن.

سوټن لوکا سن:

ل فیره ته خه ییت پیستی دگه ل شانیه ییت دوه نی و شانیه ییت د بندا هه می دسوژن و هنده ک جارن زه قله ک و هه ستیان ژی فه دگریت. جهی سوټی قه هوایی یان ره ش دبیت و برینیت وی گه له ک ب ئیشن ((یانژی دبئ ئیشن ده می ده مار ژی دسوژن)). نه ف سوټنه گه له ک ب زیانن و زوی کول دبن

و نه دویره ترسئ لسهر ژیاننا مروقی په یدا کهن. جهی سوټی پشتی ساخوونئ ژی شوینا وی دمینیت.

قهلهوی

((۲-۱))

د. ناشتی عهبدلحه کیم

خارن

ناڤمالي بيخش قهلهويي پهيدا دكهن.
۲-كولافي بوون (زیده خارن) ...

پيدفي دبیت مه زبخیت)) و هوسا
قهلهوي پهيدا دبیت.
نانكو قهلهوي كومبوون و
عمباربوونا گهلهك روينيه دناف

لهشي دا ژبه ر خارن و فه خارنيت زيده
كو دنبه سهدهما وهرگرتا تپهناكا
زيده تر ژ پيدفيا لهشي، نهفه ژي
ناريشه په كا ل ههمي وهلاتيت
پيشكهفتي و پاشكهفتي يا بهلافه.
هه رچه نده قهلهوي بخو نه نه ساخي،

بهلي پيكه ره كي سه رپشكي كومه كا مه زنا
نه ساخيانه.

ل دويش ژيي مروفا قهلهوي بو دو رهنگا
دهيته پارفه كرن:

۱- قه له و ي يا زوي:
دهستپيدكته ل ژيي

زارووكيي. ل

څيره هه ژمارا خانه ييت رويني زيده دبیت،
لهوما بهردهوام دميينت هه تا پيري.

۲- قهلهوي يا درهنگ: ل قوناغا گه هشتتن
(بالغبوونئ) پهيدا دبیت، نه خاسم ل
ساليت بيستا و سيها ژ ژيي مروفي. ل څيره
خلولاهيا خانه ييت رويني زيده دبیت،
لهوما پتر مروف دکاريت ب ريكا کيمکرنا
خارنئ بشيئن.

نه گه ريت قهلهوي:

۱- کيم بزافي... کيم لښينا لهشي و دويرکته تن
ژ سپوري نه گه ره كا بهرنياسه بو به لافبوونا
قهلهويي دناف سنيله و گه هشتيا دا،
نه خاسم دناف ملله تيت دهوله مند
دا. مشه بوونا نالافيت فه گوهارتني وهك
ترومبلا و روينشتنا دريژا ل پشت ميژا و
بهر تيله فزيونا و هه بوونا خلمه تکه را لناف

فه خارن ژلايه كي فه، و ساخلمي ژلايي
دي فه موکوم پيکفه دگرديينه. وه رارا بچويکا
و شيانيت مه زنا هه تا چنده كا باش ل
سه ر خارن و فه خارنيت وان دميينت. دسه ر
هنديرا كو ههمي مروف د ژيانا خوډا، ژبه ر
خارنيت شاش يان خارنا پتر ژ پيدفيا لهشي
خو، پتر ژ جاره كي نه ساخبووينه.
خارنا دروست بنياتي ساخلميه كا باشه.
خارنا دروست ژي رامانا وي نه کيم يان
زيده خارنه، بهلکي رامانا وي خارنه كا
هه فسهنگا پري مادديت ب مفايه بو
بهرده و اميا ساخلميا لهش و هنافيت
مروفي.

دهمي خارنئ دخوين و نه و خارن دهيته
گوداستن (حهلاندن) و پاشي دهيته ميژتن
ب دوو رهنگين سه رپشك دگه هيته ناف
خوينئ: رهنگي تيكي (گلوکوز) ه كو
نفشه كي شه کرپه ماکا وي شريناهي و
نشانه، نه ف شه کره زيده ره كي باشي
تپهني ((ووزهي)) يه كو ههمي خانه ييت
لهشي مفاي ژي دكهن. رهنگي دووي يي
تپهني ترشيين رويني ((دوهني)) نه كو
بنياتي وان يي سه رپشك روينيت ناف خارنئ
نه، نه ف ترشيت رويني زيده ره كي دي يي
تپهني يه بهلي مفا ژي ناهيته كرن هه تا
گلوکوزي ناف خويني نه هيته مه زاختن و
نه دميينت. هوسا بو مه ديار دبیت سهنگا
لهشي مروفي فه ريژا هه فسهنگيا نافبه را
تپهنا دگه هيته لهشي ب خارنئ و فه خارنئ
و تپهنا دهيته مه زاختن ب لښيني و ديسان
پاشفه ژه تيت لهشي ييت روژانه مينا دلقتان
و بيهن هه لکيشان و خارن هيران. دهمي
نه و تپهنا ژ خارنئ دگه هيته لهشي پتر بيت
ژ نه واد لهشي دا دهيته مه زاختن ب لښيني
دي لهش تپهنا زيده دناف خانه يين رويني
دا کومکته و عمبارکته ((دا دهمي لهش

لنك پتريا مروفييت قهلهو ترازيا خارنئ و
تپهنا لهشي يا ناليسهنگه، سهنگا لهشي
زيده دبیت هه كو نه و خارنا ژوردكه فيت
پتر بيت ژ مه زاختنا تپهني. مشه بوونا
خارنگه هيت دانيت سفك و پر روين خارن
پيكه ره كي بهرنياسي قهلهو بووني يه.
۳- پيكه ري ميراتگريئ... هندهك فه كولين
ديار دكهن هه فبهنديه كا موکوم دنافبه را
ميراتگريئ و قهلهويي دا هه يه. قهلهوي
يا دايكي يان بابي يان هه ردووان
باندوري ل سهنگا لهشي زارووكا دكته.
ژبلي وي؛ هندهك فه كولينشان هزردهك
پهيدا بوونا زارووكي د چارچوغي مالباته كي
دا كو هه وه سه كا مه زنا خارنا هه بيت و
خارنيت تير قهلهوي به ره فبکته زارووكي
څيري خارنيت خو ش دكته و پويته كي
مه زن دده تي، لهوما ژي پتر بهرنا تافي
قهلهو بووني يه.

۴- گه لهك بتشتبوون و زارووكبوون... شيانيت
ژنيت روژه لاتي بو نافزبووني گه لهكن و
فه ريژا وي گه لهك بتشتبوون و زارووكبوونه.
سهنگا لهشي ژنا پتر ژ هژماريت پيقايي
زيده دبیت ژبه ر کيم لښين و زيده خارنئ.
ديسان دهيا بهر سينگشير هندهك خارنيت
نه مازهييت ب قهلهويا دزهنگين د مه زبخيت،
زيده باري كو روينشتنا دريژ و لښينا کيم
دبيته هاريكاري زيده بوونا سهنگا لهشي
وي.

۵- ژي و توخم... نه و تپهنا دهيته مه زاختن
د لهشي دا بهره ف کيمين دچيت دگه ل ب

نوچه یین زانستی

خودیکه کا نوی وینه دیار ناکت
هه تا خودان نه گرنژیت

ئەندازیاره کی تورک شیا
خودیکه کی چیکه ت شکل مرؤقی
دیارنابیت هه که خودان نه
گرنژیت. ئەف خودیکه یا نه مازیه
ب نه ساخت پهنجه شیرئ قه.
هزارا قئ نویزه نینئ وهک ئەندازیار
دیژیت یا هاتی ژ پسیاره کی:
دی چاوا شین هاریکاریا نه ساخا
کهین ژلای هنافی قه؟. خودیک
د ئەف ساله دا دی که فیته بازارا.

**چین دی مهزترین بنگه هئ
کوپیکرنا که والا ئافاکه ت**

راپورته کی دیارکر کو هه ژماره کا
زانابیت چینئ ئیه ته مهزترین
بنگه هئ کوپیکرنا که والا ل بازاری
(تیانجین) نه وی دکه فیته ژووری
چینئ ئافاکه ت. ئەف بنگه هه دی
کاری وی کوپیکرنا هنده که رهنکیت
که والیت وه کی سه ییت پولیسی و
پهزی و هه سییت بهزی بیت.

ناژانسا (شینخوا) یا چینی
ناشکرار کو مه رهم ژ فی کاری
باشکر و مشه کرنا رفیشتیت
که والایه، زیده باری مسوگه رکرنا
پیدفیتت خارنئ ییت خه لکی. ل
ده ستیپکی دی ئەف بنگه هه دی
سه د هزار سه ریت پهزی د سالیدا
به رهه فکه ت و پاشی دی نارمانج
بیته ملیون سه ر د سالیدا. دی
بنگه ه ل خزیرانا به ییت ب داوی
هیت.

زانابین گهردوونی زیره فانیا
په قینا ستیره کا مهزن دکهن

زانابین گهردوونی ب سه ر ستیره کا
ئیکجار مهزن هه لبوون پشتی
په قینا وی. جارا ئیکئ ئەف ستیره
ل مه ها خزیرانا بووری هاتبوو
دیتن و هه تا نوکه تیهنه کا مهزن یا
ژئ د په سیت. په قینا قئ ستیری
بریسقینه کی دده ت ۵۷۰ جارن
ته مه ت برسقینا روژا مه یه و ب
لهزه کا مهزن د چه رخیت (نیزیکی
هزار جارن د چرکه یه کی دا). ئەو
له شئ ژ په قینا ستیری په دابووی
خلولاهیا وی مه زنتره ژ خلولاهیا
باژپرکه کی مه زنی وه کی له نده ن.
ئەف ستیره ملیار سالی ت رونا هین
یا ژ نه ردئ مه دویره. زانا دیژن
خلولاهیا قئ ستیری به ری په قینا
وی ۵۰ هه تا ۱۰۰ جارن ته مه ت
روژا مه بوو.

**ئه پیل ئای فونه کی د نه فرینیت
ب خاسله تی بارکرنا ژ دویره قه**

ل ده مئ بووری گه له ک پیشینی
له سه ر موبایلا (ئای فون ۷)، ئەوا
کومپانیا ئه پیل ئیه ته هه ی بیخیه
ناف بازاری، هاتینه کرن. لئ تشتت
مسوگه ر نه وه ئەف موبایلا نوی
دی خاسله تی بارکرنا ژ دویره قه تیدا
هه بیت و دی یا زرافتر بیت ژ ئای
فونیت به ری خو.

نافسالقه چوونئ، ئەفه ژئ ئیکه ژ نه گه رین قه له بوونئ
پشتی بالغبوونئ. هه له به ت توخمئ مئ پتر ژ توخمئ نیر
شیانیت عه مبارکرنا روینا هه نه، له و ما پتر به رناتافی
قه له ویئ نه.

۶- پیکه ریت هنافی... ده یته زانین کو پرانیا مرؤقیت
قه له و هه مبه ر خارنئ دلئوازن. هنده ک مرؤقیت
خه مۆکی راهشتنا وان بو خارنئ پتره ژ مرؤقیت نورمال و
هوسا دی بینئ د قه له ون.

۷- پیکه ریت جفاکی... خارنا زادی ئیکه ژ بزاقیت خوشت
جفاکی دناف خه لکی مه دا. بیره اتنیت جفاکی و
دینی ل جه م خه لکی مه هه قبه ندیه کا موم دگه ل
خارنا هه یه، بو میناک؛ هه لکه تنیت داوت و شه هیانا،
به هیا و سه یرانان، مه ها ره مه زانئ و جه ژنیت دینی و
نه ته وی هه می بی خارنه کا مشه نابن. زیده خارنا زادا ل
قان بیره اتن و هه لکه تنه هه میا نه گه ره کی به رچا قه یئ
قه له و بوونئ یه، نه خاسم چونکی ئەف رهنکی خارنا
پری قه له وی و شرینا هی نه.

۸- پیکه ریت فسیؤلوجی... چه ند هپیکه ریت فسیؤلوجی
هه نه، نه دویره قه له وی ژئ چیبیت مینا گهورینیت
هورمونیت له شی هه رچه نده ئەف پیکه ره ته قه زه
مرؤقه کی قه له و بکه ن.

زیانیت قه له ویئ

۱- زیانیت هنافی... که سی ت قه له وهه فرویشی هنده ک
ناریشه یا دبن وه کی ترانه پیکرنئ و قه ده ربوونئ. دیسان
هنده ک مرؤقیت قه له و ژبه ر که له خئ خو یئ ده بیحه،
باوه ری بخو نینه و د کوفاندارن (نالهارن)!!! زیده باری
کو کیم پشکداری بزاقیت سپورئ و جفاکی دبن.

۲- ئیشانا گه ها: پتریا مرؤقیت قه له و گازنده یا ئیشانا
گه ها، وه کی چووکا و قولقولکئ و پیا ژ خو دکهن. ئەفه
ژئ قه ریزا گرانی زیده یا دکه فیته سه ر گه هانه.

۳- جه لتا دلی... جه لتا دلی نه گه را سه رپشکا مرتیه ل
ده قه ریت مه، ئەو ژئ قه ریزا خه تمین و قه پاتبوونا رهه کا
خوینئ یه (ئهو ره ییت ئوکسجینی و ماددیت خارنئ
دگه هینه زه قله کا دلی) ژبه ر کومبوونا روینا دناف
دیواریت وی ره ی دا. هوسا دی ئەو پارچه یا زه قله کا
دلی بی به هر بیت ژ ئوکسجینی و ماددیت خارنئ و دی
مریت. هه که ئەو پارچه یا زه قله کا دلی یا مه زن بیت
یان جه لته ل جهه کی گرنک رویده ت نه دویره خو دان
پئ به ریت.

۴- ده زگه هئ بیهن هه لکیشانئ... ژبه رکه له خئ مه زنی
له شئ مرؤقئ قه له و باره کی گران دکه فیته سه ر
سیهان (پشان) هه تا بشین ئوکسجینی پیدفی بو له شی
مسوگه رکه ن. دیسان کومبوونا ته خه یه کا ستویر یا به ز
و دوهنا ل سه ر زکی بیهن هه لکیشانئ ب زه حمه ت
دنیخیت، له و ما بیهن ته نگی ئیکه ژ خاسله تیت
مرؤقیت قه له و.

((یا مای بو هه ژمارا به ییت))

نژینا دلخویشی د مالباتیدا

ریهر عهبدولا

دلخویشی دناف مالباتی دا *قهدرگرتن: گهلهکا پیدقیه ل ناف مال و دهرقهی مال د نافهرا ژن و زهلامیدا قهدرگرتن هه بیت، چونکی سهنگا مالباتی رادگریت و د بیت هه قیننی چیبوینا دلخویشی دناف مالباتیدا

*باوهری: دهه ر کار و کریاره کیدا دنافهرا ژن و زهلامیدا، نه گه ر باوهری نه ما دناف مالباتی دا نه قه دی بیت هه گهری چیبوینا ناریشا دناف و چ دهرمانه ک بو چاره کرنا فان ناریشا بدهست ناکه قیت تنی دهرمان باوهر پیکرنه.

*لیکتیگه هشتن دناف مالباتیدا: چونکی هه مالباته کا دهنگی ژنی ب سهر یی زهلامی کت، نه قه دهرگه هی دلخویشی ل سهر قی مالباتی هاته گرتن، لهوما گرنگیدان بو لیکتیگه هشتن، باشترین ریکه بو ب دهستقه ئینانا کلیلا دلخوشیا مالباتی. * فیان و خوشتقیاتی: نه قه خاله ش ب خاله کا گرنگ تیت زانین، چونکی بو ئافاکرنا مالباتی فیان و خوشتقیاتی باشترین ریکن بو دلخوشکرنا مالباتی ...هتد.

بخو بین نیکه ل سهرپشکترین خالیت دلخویشی، ژهر هه رکاره کی مروف دکه تقیاب هشیاری پینگافا بو دلخوشبوونن بهافیزیت، لهورا نه زی پشت راستم دهمن دو گه نج دچنه دناف هیلینا زپریندا تقیاب ئاوايه کی راست و دروست مفای ل په ندو شیره تا ل که سیته ل خو مه زنتر وه ربگریت، ب قی سده من دی گه هینه بلندترین پلا ته ناهی و دلخوشی و ئاسوده یی .

لی بهروفاژی نه گه ر نه قه نژیاریت دلخوشیا مالباتی دناف دهریایا کویر و پیلدار و وه ریچیاپی پینه وه ستن مه له فانیه کا زیره کانه بکن، ئاها هنگی مالبات دی روی ب روی گه له ک کاودانیت گران و دژوار بیت و دناف وان پیلادا دی خه ندقیت و پاپورا جفاکیش دی وه رگه ریت. لهورا فهره هه من گه نج (جحیل) بهری پیکنینانا ژيانا هه قزیننی گه له ک پیتی ب پروسیسا دلخوشیا مالباتی بدن، بو قه دیتنا دلخویشی ل دویف باشترین پلان و نه خشه و بهرنامی ژيانی بگه رین، چونکی دلخوشی دناف ژيانا هه قزیننی دا نیشانی لیک تیگه هشتن و پیگه هشتنه کا راست و دروسته.

نه قه خاله گه له ک دگرنگن بو نژینا

نژینا ئافاهیی دلخویشی ژ لای زهلام و ژنی قه تیته کرن و هه ر که سه کی دقیت ژيانه کا خوش هه بیت، نه و که سی دقیت دلخویشی دهست خو بیخیت، تقیاب بیافی ئافاکرنا ئافاهیی دلخویشی دا یی شه هره زان و زانا بیت. تقیاب ئافاهی ب کیره اتنا فان که سال سهر بنیاتی (فیانی و که یفیته اتنی و سوز و نه ختوباری و لینه گرتنی و دل پاقری و هه ر وه تو ف تیگه هشتن و پیگه هشتن) بهیته ئافاکرن. لهوما گه له ک جارا نه قه بنیاتی سهری دبنه خالیت سهرپشک بو ئافایینا مالباته کا دلخوش، رهنگه هنده ک کهس خه ونا بدلخویشی قه بینن، نه قه ش ل بهر بی باوهریا خویه، یان شیانیته خو دناف کار و کریاریت مالباتا خو دا ب کار نائینن، هنده ک که سیته دیش وه هه ست دکهن کو دلخوشی دفن بلندیه و خو مه زنکرنه ل سهر که سیته نزمتر ل خو و هنده کیت دیش دلخویشی ب پاره و سهروهت و سامان وه سف دکهن، نه و که سیته ل دلخوشیه کا راست و دروست دگه ریت، ده سپیکن تقیاب دهنافیت خو دا دهست پی بکه ت، چونکی دلخوشی یا دناف له شی مروفیدا، لهوما دقیت کهس هه ست ب دلخویشی بکه ت، چونکی باوهر

سەرھاتیەکا دلسوژ

هەیفادوسکی

سیامەندی گۆتە ئالینی دئی کلیلا دگەل
خوہ بەم و هەتا دزفەرم، دەمئ
سیامەند دچیت، هەفرویشی
بوویەرەکا ترۆمبیلئ دبیەت و
بئی هوش دبیەت، پشتی
بۆرینا دو روژا سیامەند
هشیار دبیەت و
چاقئ خوہ
دگێرینیت و
هە ئا لە کئ
خوہ بئ پولیس
دبیت ل لایئ خوہ بئ
راستئ، ب ئیشارەتا دبیژیتە
هە ئالی خوہ ب نک منقە وەرە، دەمئ
هە ئالی سیامەندی دەیتە نک دبیژیتئ تو
نیزیکترین کەسئ منی و من باوەریا بتە هە
و گوتئ هەرە دوکانا من قە کە هە ئالا من یا تئقە،
نەکو دایک و بابیت وئ تشتەکی ببیژنئ و گوتئ بەلئ
تۆ بخودئ بلا بابەت بئ قەشارتی بیت، ئەو
ژی دبیژیتئ سوژ بیت، دەمئ ئەو
هە ئالی سیامەندی بەر
ب دوکانئ قە
دچیت،
قفلا
دوکانئ
دشیکنیت و
دبیت ئەو
کچا ددوکانئ
قە خویشکا وی
یە لەوا گەلەک
تورە دبیەت و
تیکسەر ب دەبانجا
خۆ وئ دکۆزیت.

عەشق و فیان،
ئەو تیکهەلیا
دو توخما پیکفە
گریددەت، دبیەتە
ئەگەر کو هە ئالینیا
وان بگەیتە رادەکی
هزر د هەر دەلیقەک و
پینگافەکا دیدا بکەن، دا تیکدو
ببینن، لئ دگەل قئ چەندئ ژئ
پتیا جارن هەندەک ئاریشەیت دی
پەیدادبن.

ئالین و سیامەند، ئەو دو کەسیت پتیا
روچا خوہ حەژیک دکر، هە کە هەمی روژا
وان تیکدو نەدیتبە، گەلەک ژ یک
خەریب دبوون و هەدارا وان
تیک نەدەت، روژەکئ
پیکفە دەردکەفن و ژبەر
جفاکی و عەدەت و
تیتالا، سیامەند و
ئالین، قەستا دوکانا
سیامەندی دکەن،
بۆ هندی ل
ویری ژفانەکئ
دلدار بئ
دانن و
حەزدکەن
پیکفە
روینن
و پتیا

باخفن و
دیسا ئالینی دفا
هە ئالی خوہ بئ خوشتقی
هەمبیزکەت، ئینا سیامەند دبیژتە ئالینی ئەز
دئ دوکانئ گرم و چم هەندەک تشتان کرم دا پیکفە بخوین،

شہلا ریکانی

ناریشہ

ناریشہ (۱)

ہہ کہ تہ ٲو بقیٲ دئی بخوہ ب ریکین فہرمی خوازی۔

ناریشہ (۲)

دئی چہوا زانم ٲہٲینا وی نہ وہخت بوراندنہ؟

کچہ کا ۲۰ سالی دبیٲیت: گہنجہ کئی ۲۳ سالی کو فہرمانبہرہ داخوآزا ٲہٲینئی یا ژ من کری بہلئی ہیٲتا من چ بریار ژ خوہ وہرنہ گرتینہ، ژبہرکو من دٲیٲ ہوین بو من بیٲن کا دئی چہوا

زانم کو ٲو کس یی ژ دلہ نہ وہخت بوراندنہ و و فعلہن بو ہہٲزینئی یہ ٲو ٲئی داخوآزی ژ من دکہت بو زانین ٲہز د سروشتی خوہدا زوی

باوہریٲ ب چ تشتی نائینم و من نہٲیٲ بہٲمہ سہردابرن ٲہٲجا ہوین چ دبیٲن و ٲہز چ بکہم؟

چارہسہری

کچا ہیٲا: دہستٲیکی ٲہم دہستخوشیی ل تہ دکہین تو کچہ کا ژیری و پینگافین خوہ تو ب ٲاقلانہ دہاٲیٲی، ژبہرکو ٲہٲ کہسہ کارمہنہدہ و کاری خوہ ہہیہ و داخوآزا ٲہٲینئی ژ تہ کریہ، ٲہگہر ٲاقلئی تہ ژئی دہریت تو دشیی داخوآز ژئی بکہی کو بہٲت ب فہرمی تہ بخوآزیت ٲہگہر یی ژ دل بیت دئی ہیٲت تہ خوآزیت و ٲہگہر نہ دئی ہندہک ہیٲجہتا گریٲ .

بہرسٲدان: ٲہ کولہری جفاکی عبدالجہبار عبدالرحمن

گہنجہ کئی ۲۰ سالی دبیٲیت: ٲہز و کچہ کا ۱۹ سالی گہلہک حہز ژ ٲیکدو دکہین، ٲہٲہ ماوہیہ کہ، ہہرہوسا ہہر شہٲ ٲہز و ٲو ب موایلئی دگہل ٲیکدو دٲاخٲین، بہلئی مہ گہلہک

ریگری بیٲ ہہین و ناہیلن ٲہم بگہہینہ ٲیکدو ژبہرکو مالباتا وی ہیشتا لدووف عہشیائیریٲ دچن ٲیکجار ٲان روژا ٲہم ژ ٲیکٲہ کرین ٲہٲئی چہندی گہلہک کارتیکرن من کریہ و

بو زانین ٲہز قوٲابی مہ ، ٲہٲجا ہیٲیدارم ہوین چ دبیٲن و ٲہز چ بکہم؟

چارہسہری

گہنجی ہیٲا: ژبہرکو تو قوٲابی دٲیٲ تو ہزر ل خواندنا خوہ بکہی بہیہ سہری پاشی ہزرا ژیانہ ہہٲزینئی بکہی..راستہ ل دہٲ گہنجی خوہ ب شہٲ دگہل کچان باٲٲیت ٲہٲہ ژئ تشتہکی نہ دروستہ چونکہ ٲہگہر خیزانئ زانی دئی ناریشہ بو وی کچیٲ چٲین یا کو تو حہز ژئی دکہی و ژلائیٲ دیٲہ دئی ٲو ٲیکجار کہٲنہ رکی

و نادہنہ تہ، ٲہٲجا دہمی مروٲ حہز ژ کچہکئی بکہت دئی بخوہ ب ریکین فہرمی خوآزیت ٲہگہر دا مروٲی باشہ ٲہگہر نہ دا، مروٲ نہشیت گٲاشتنا ل وان بکہت، تنن تہ ریٲہک ہہیہ ٲہوژی تو ہندہک ریہ۔ سپیا فریکہی مالا وان کو کارتیکرنئ ل وان بکہن کو ٲہوئی کچیٲ بدہنہ تہ، بہلی بلا ہہر ل ہزرا تہ بیت نہ تو دئی بتنی کچہکی ٲینی بہلکو دی تہ پہیوہندی ب خیزانہکی ہہبیت ٲیجا ٲہگہر تہ ناریشہ دگہل وی خیزانئ ہہبن تو خوشیی ناہینی۔

هیلین و وهردهک

شیرین نهحمه د مزویری

هیلین... که یفا وی دهیت و
دچته مال.
- ژنابا وی (بحیته تی قه)
دبیژتین: نه قه چیه؟ ته
نهف کراسه ژ کیفه ئینایه؟؟
هیلین چیروکا خو ههمی
بو دبیژیت.
- ژناب: بو من ژی ههره
بیژتی بلا فی کولکی بکته
قه سر.

هیلین کچه کا جان و دلساخه،
ژی وی پینچ ساله، ل گونده کی
بچویک دژیت ل گهل ژنابا خو،
دهمی ژ دایکبووی، دایکا وی
وههر کر بوو. که هشته ژیی
سی سالی بابی وی نه مانه تی
ژنابی کر، نه قه سی ساله
هیلین بابی خو نه دیتی، یا
خه ریب و خه مگینه، ههر روژ
هیلینا بچویک دچته هنداقی
رویاری بهری خو دده ته پیلیت
ناق، ژ بهرکو بابی وی د وی

هیلین بهر ب وهرده کی قه
دچیت و داخوازا قه سره کی
ژی دکه ت. وهردهک دبیژتین ههره
مال یا درسته..

ریکی را چو بوو، یا ژ وی قه دی نوکه بابی وی زفریت.
لی مخابن، روژ ناقا دبیت و دزفریته ناق کولکی خو یی
بچویک، ل گهل پیره ژنا ژنابا وی.

دهمی دزفریته مال قه سره کا
مه زن دبیت ل جهی کولکی خو،
به لی ههر ژناب یا رازی نینه.

بهاره کا جوان دتیت، سپیده کا خوشه، هیلین ل گهل
دهنگی بلبلا رادبیته قه و دچته سهر کاری خو یی روژانه
ل هنداق رویاری، ل هیقیا بابی خو، ژ نیشکه کی قه،
به ری وی دکه فیته وهرده که کا بچویک کو پیی وی یی
که فیه بن بهر کی:

- ژناب: ههره بیژتی من بکته شاهجوان!!
هیلین دیسا دزفریته دهف وهرده کی و
دبیژتین: ل من نه گره، من دریز کر،
به لی نهز نه شیمه ژنابا خو، دقت
بکویه شاهجوان.

- هیلین: ئوووو وهرده کا منا جان خو نه ترسینه
دی ته قورتال کهم..

- وهردهک: چینه ههره مال دی وی
که مه شاهجوان.

- پشتی پیی ورده کی ژ بن
به ری دبیتنه دهه، وهردهک
دبیژتین: سپاس بو نه
هه قالا من، ته ژانانا من
قورتال کر.. ته چ بقیت دی
بو ته بکه م..

دزفریته مال کو ژنابا وی شاهجوانه،
به لی ب توره یی قه - دبیژتین: نه ری ته
شاهجوانهک دیتیه بیی زیر و زینه ت؟!
دیسا هیلین بهر ب ورده کی قه و دچیت و

- هیلین: من مرادهک یا هه یی .. کو
بابی من بهیته مال و من چ تشتی دی نه قیت.

داخوازا زیر و زینه تا دکه ت. دیسا وهردهک بجه دبیت.
هیلین دچته مال ژنابا وی یا دفن بلنده و چاقی خو
ناده ته هیلین و ل دویف به ژن و بالا خو قه.. پشتی
هه یامه کی بیهنا وی ب فی ههمی نه هات، دیسا ژ
هیلین دخوازیت کو بو وی هه یقی ژ نه سمائی بینه

- وهردهک: خو ب خه م نه ئیخه، دی بابی ته ههر زفریته
مال و دیاریا ته یال دهف من.. (دهستی خو دریز
دکه ته هیلین) کراسه کی لولو و مهرجانا دچته بهر

تشتکی منو!

رهمهزان گهره گوھی

ژ پهرتوکا دبیته چاره
ژ نهسمانی هاتیه خواره
دا مروّف پئی بکهن کاره

ئه و باشتین دهستوره
بو کهسانیت بسپوره
تژی رهوشت و توره

ئه و مهستین دادوهره
پئی شا بوئی پیغهمبهره
گوهدانا وی یا فهره

ههمی دهور و یاسینه
ناقئی خودی لی بینه
روژی دو جارا بخوینه

ئه و چ ژفانه بزانه؟
چیرۆکه یان هوزانه؟
فهرموده یان قورئانه؟

بهرتوکا: یورئانه

خار.

- هیلین: تو ب خودی من ل شهرمن نهده و نهفه
تشتهکی مهزنه. بهلی هیلین نهشیته ژنابا خو و دچیته
دهف وهردهکی و دبیزیت:
- ههفالا من ل من نهگره، نزا دی چاوا بیژمه ته؟ داخوازا
ژنابا من نهوه ههیقی بینیه خار ژ نهسمانی.
- وردهک (ب گرئینغه) دبیزیت: هیلینا من ته ژاننا من
یا قورتال کری ته چ دقیت دی بو ته کهم، ههره مال دی
وهبیت وهکو ژنابا ته دقیت. دهمن دچیته مال تشتهکی
ئنتیکه دبینیت، کو ههر کۆلکی بهری یی زقیری وهکو خو،
بهرب ژورقه دچیت، ل جهن ژنابا خو کیسه لهکا پیر
دبینیت، بهری خو دزفرینت کو وهردهک یا ب رهخ وی فه.
- وهردهک یا دبیزیت: ل من نهگره، نهف فهریژا ههسیدین
یه، ژنابا ته ب چ تشتهکی یا رازی نهبوو. هیشتا ناخفتنا
خو تهمام نهکری. دهنگهکی دلوفان دتیت نهو ژی بابی
وی یه کو یی زقیری مال.
هیلینا دلپاقر ژ کهیفا دا باوهر ناکهت. بابی خو ههمیز
دکهت و ههمی چیرۆکا خو بو دبیزیت. بابی وی ژی ب خهم
دکهفیت ژ بهر ههفژینا خو و چ ژی ناهیت، مرادا هیلین
حاسل بوو، نهو ژی دیتنا بابی خو بوو. تشتی ئنتیکه نهوه
نه قهسر ما و نهزینهت، ژبلی کراسی لۆلو مهرجانا یی
وهردهکی بو کریه دیاری، نهو ژی فهریژا باشی و چاکیا
وی بوو.

دارا چل فیقی.. فلیقانیا هونهری و چاندنی

دنیا یی ئیناینه ویری هه لبوو، وی باشر دیت وان فیقی هه میا ب پیکرنی و په ترومه کرنی ب پاریزی، نهو زی فه گوهازتنا پشکیت به لگیت داره کی بو ئیکا دی چیدیت.

به لپیا فه ریژا وه ستیانا وی یا بسالا و شه هره زایا د واری چاندنی دا یا ژ مالباتا خو گرتی پیتر ژ کاره کی هنهری پیقه هات.

شان تیکن دیتریت "ب هزارا رهنگیت فیقی ژ بهرقوق و خوځ و مژمه و که رهزا و پیتر ژ هه نه کو تیدی ب چاڤا نابین، نهو ریکیت نوکه فیقی پی دهیته چیکرن ژ چنده کا کیم فیقی زیده تر بو بازاری نهنیریت، و بهرده وام و بی فه پرین هنده ک رهنگیت فیقی ژ بازاری بنبردین."

حه تا نوکه شازده داریت ژ فی رهنگی هاتینه چیکرن و شولی بهرده وامه هیتر پیتر ژ وان دارا چیکه ن و ل هه می وه لاتیته ئیکگرتیته نه مریکا به لافکه ن.

ژیده ر: جهزیره

زانینگه ها سیراکیوز ل نیویورکی داره کا چریسه تا هه ی کو چل فیقی پیقه دهین، نهو دار پشکه که ژ پروژه کی شول لسه ر دهیته کرن دا ل هه می وه لاتیته ئیکگرتیته نه مریکا بهیته به لافکرن، نهو دار بهری

هزارا سهیدایه کی هنهری د چاندنی دا شه هره زایه.

نهو دارا نوکه ل نیقه کا مهیدانا مه زنا زانینگه هی یا بوویه تشته کی بالکیش و خه لک دهین دا ببین، هه ر وه خته هیشتا بهری وی گه هشتی و نه گه هشت هه می ژ لای خه لکی د وارا را دهیت و دچیت دهیته خارن.

هنه ر بوو، وه ل سهیداین هنه ری یی زانینگه ها

سیراکیوزی سام شان تیکنی کری، هزر د فی پروژهیدا بکه ت، چنکی وی دقا داره کا جانی یا گه له ک رهنگیت گولا بده ت هه بیت. ده می نهو ب پروگرامیقه خوځه یی مژویل بسه ر گه له ک رهنگیت داریت فیقی ییته بو هزارا سالا دزقرنه فه کو ژ هه می جهیت

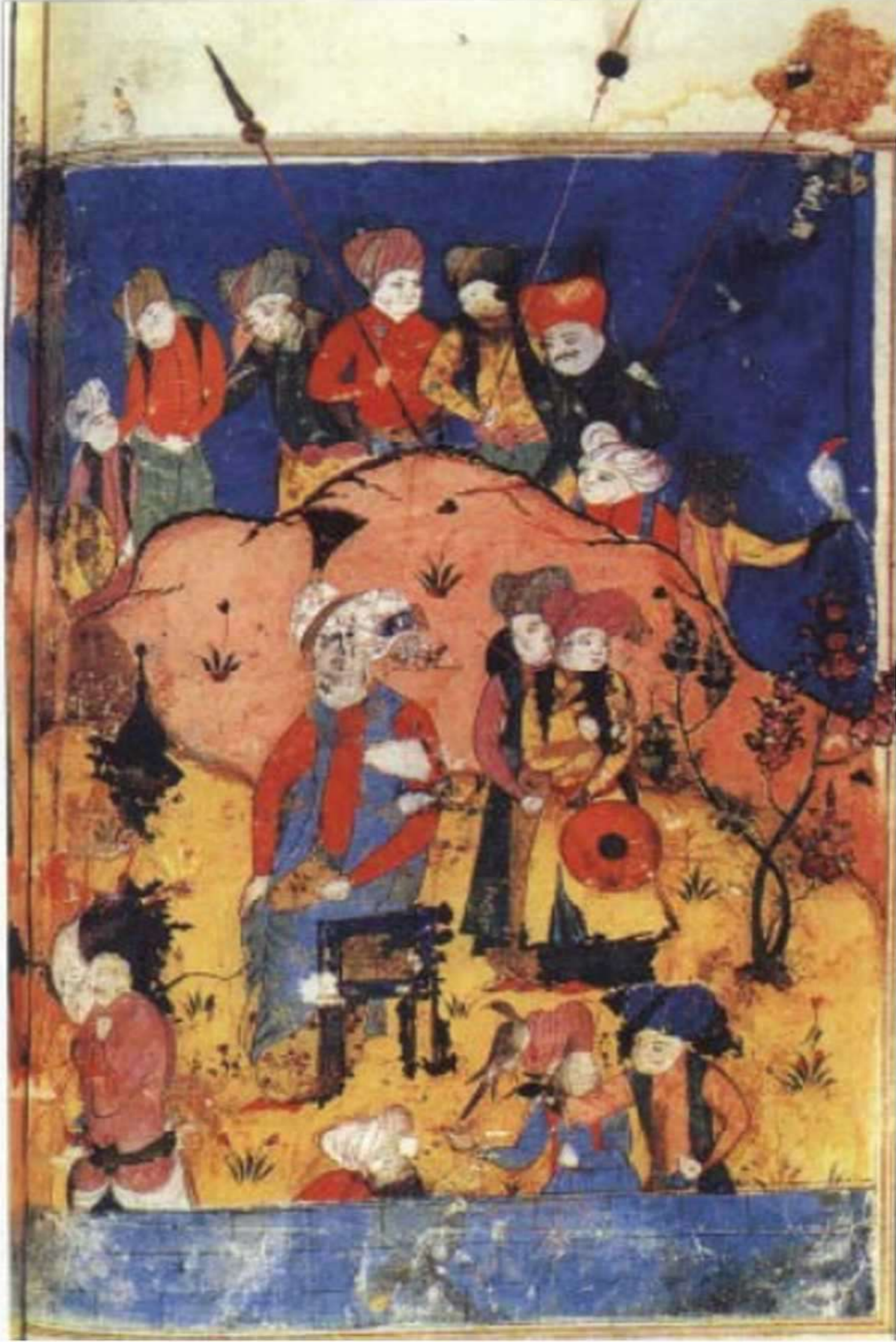
برج و بهخت

 <p>جهمک ۵/۲۱ - ۶/۲۱</p> <p>نهوی تو بتنی یی هه ی و چاڤی وی ب تنی یی ل ته، نه هیله توشی چ نه خوشیا ببیت.</p>	 <p>گا ۴/۲۰ - ۵/۲۰</p> <p>شان هه یاما تو ب ریکه کا نه باش و شاشدا دچی، هیس زوی ل خو بزقره.</p>	 <p>کافر ۲/۲۱ - ۳/۱۹</p> <p>هشیاری خو به، خو ژ وی کچی دوبریخه و چاڤی ته ل هه فزینا ته بیت.</p>
 <p>کچ ۸/۲۲ - ۹/۲۲</p> <p>چ جارا تشتا ژ مالا خو، نه خاسمه دایابیت خو، نه فه شیره. کهس هندی وان هه ژ ته ناکه ت و ته نا پاریزن.</p>	 <p>شیر ۷/۲۳ - ۸/۲۲</p> <p>هه یامه که تو گه له ک خارنی دخوی، هشیاری خوبه هه که تو ب چ رهنکا نه شپی ساخله میا خو ب پاریزی.</p>	 <p>کیقرآله ۶/۲۲ - ۷/۲۲</p> <p>قه ت خو ل سه ر وی مژاری بیده نگ نه که و ل دویف مافن خو هه ره.</p>
 <p>کشان ۱۱/۲۲ - ۱۲/۲۱</p> <p>چ تشیت خو ژ مالا خو نه فه شیره و ب ناشکه رای بیژنی نه زی فی شولی دکه م.</p>	 <p>دوپیشک ۱۰/۲۳ - ۱۱/۲۱</p> <p>دوپیشک: هه یامه کی دریزه تو و مالباتا خو هه فرویشی هنده ک ناریشا بووین، خو ژ وان جودا بکه بو ته باشره.</p>	 <p>ترازی ۹/۲۳ - ۱۰/۲۲</p> <p>ترازی: هه می بزاقا بکه د نه ف ساله دا شولیت خو ییته هه فزینی و دهواتی ب سه ریکفه بینی.</p>
 <p>نه هنگ ۲/۱۹ - ۳/۲۰</p> <p>هشیاری مالا خوبه و بلا نه یا بهردای بیت و ریبه ریا وان ب جانی بکه.</p>	 <p>سه تل ۱/۲۰ - ۲/۱۸</p> <p>پشتی هه یامه کی چاڤه ریکرنی ل شان نیزیکان دی چاڤیت ته ب دیتنا وی که سی روهن بن.</p>	 <p>گیسک ۱۲/۲۲ - ۱/۱۹</p> <p>شان هه یاما دهستی خو بگره و گه له ک قه را نه که، هه که دی باری ته گه له ک گران بیت.</p>

دهولەتا کوردستانى و هەفرکیىت روژههلاتا ناڤین

د هه‌می دیرۆکا دویر و نیزیكا روژههلاتا ناڤیندا، چار سه‌ریت ب هیز ل قى ده‌قه‌رى هه‌فرکی ل سه‌ر ناخا وى کرینه و خیر و به‌ره‌که‌تیت وى ژى ل ناڤه‌را واندا هاتینه پارقه‌کرن، نه‌وژى: ئیران، تورکیا، سعودیا و زیده‌بارى وه لاتى مسرى و هه‌ر ل سه‌ر قى بنیاتی و ژبو راوستاندنا فان هه‌فرکیا و ریگرتن ژ ریپنا خوینى، ئیک ژ پیشنیاریت راپورتا بیکر-هاملتون، ل سالا 2006، یا پیکهاتى بوو کو پیدقیه روله‌کى باستر و ب هیتر وه‌کی ددیروکیدا هه‌ی بده‌نه وه‌لاتیت مه‌زیت ده‌قه‌رى کو نه‌و ژى (ئیران و سعودیا و تورکیانه)، کو نه‌و بخو بخوژى بو هندی بوو داكو شاشیت بوشى پی بهینه راسته‌کرن، کو وى پشتی نازادکرنایراقى روله‌کى گه‌له‌ک له‌واز دا فان هه‌ر سى وه‌لاتا و دگه‌له‌ک بیافادا ژى دژاتى و لیدانا به‌رژه‌وه‌ندییت وان کربوونه ئارمانج و دبیت گه‌له‌ک جارا مه‌ که‌یفخوشیا خوژى ب قى سیاسه‌تا بوشى ئینابیت، چمکی مه‌ هزر دکر ته و یى شوله‌کى باش دکه‌ت و بو مه‌ دى باش بیت، ژبه‌رکو وان وه‌لاتان، نه‌خاسمه‌ تورکیا و ئیرانى و سعودیا ژى ب ره‌نگه‌کى نه‌ ئیکسه‌ر، ب دریزیا دیرۆکى نه‌م بى تخویب ییت ئیشاندین و گه‌ل و وه‌لاتى مه‌ یى به‌ر ب نه‌ مانى فه‌ برى و نه‌م ل سه‌ر قى هزرکرنه‌ خو ده‌ه‌قبووین و نه‌ف دیتن و تیفرنا قى لژنى ل سه‌ر بنیاتی راستییت دیرۆکی هاتیه‌ بلندکرن، چمکی چ خش تیدا نینه‌ کو جوگرافیا قى ده‌قه‌رى، هه‌م ژ روینى سیاسى فه‌ و هه‌مژى ژ روینى ئابوورى و له‌شکه‌رى فه‌، چار جوگرافییت سه‌رپشک هه‌بووینه و هه‌که‌ خو شاش ژى نه‌ که‌ین نوکه‌ ژى هه‌ر ییت هه‌ین و رۆلۆ خو ده‌مه‌ی گه‌ه و بیافادا هه‌یه، ژبه‌ر هندی ژى نوکه‌ نه‌میریکا سیاسه‌تا خو ل هه‌ مبه‌رى ئاریشه‌کا مه‌زن دبینیت، کا دى چاوا شیت ترازیا هیزا ل قى ده‌قه‌رى راسته‌که‌ته‌فه‌ و چ زیان ب هیز و به‌ رژه‌وندییت وى نه‌که‌فن.

نوکه‌ نه‌میریکا کو سه‌رکیشا دونیایى دده‌ستیت ویدایه، یا قى پساری ژ خو دکه‌ت کانى نه‌و دى چاوا شیت جاره‌کا دى نه‌خشى قى ده‌قه‌رى ل دويف به‌رژه‌وندییت خو گوهوریت، ب وى مه‌رجى گه‌له‌ک زیان ب فان هه‌ر چار سه‌ر و جوگرافییت ل سه‌رى مه‌ ئاڤرى پیدای، نه‌که‌فن و نه‌بنه‌ هه‌فرک و هه‌فدژیت نه‌میریکا ل ده‌قه‌رى و یا فه‌ره‌ نه‌مژى قى پساری بکه‌ین: نه‌رى پشتی قاقارتنا به‌رژه‌وندی و چه‌رتکرن و ژیکجودا کرنا هه‌فرکییت دینی و مه‌سه‌بى و جوگرافی، دقى ده‌قه‌رىدا، کورد دى چ ژ قى ریسى فه‌چنن و چاره‌نقیسى کوردستانى دى دکیش کوژى به‌رژه‌وندییت نه‌میریکا را هیته‌ پاراستن و به‌ره‌فانى لى هیته‌ کرن؟ نه‌رى کورد بو قى قوناغى و گوهورینیت ب سه‌ر قى ده‌قه‌رىدا ده‌ین، دبه‌ره‌فن، ب دیتنا مه‌ کوردا گه‌له‌ک قوناغیت فه‌رپژیت فان هه‌ردو پسارا برینه و ب تنى له‌وازی د نه‌ ئیکگرتنا ناڤخویدا ده‌يته‌ دیتن و ل دويف شروقه‌ و هزرکرنه‌ پته‌ر هالدن، کو ده‌وله‌تیت نوی چیدبن ب تنى پشتا خو ب فاکته‌ریت ناڤخویا جفاکا گه‌رم ناکه‌ن، کو نه‌و ژى دقیت مله‌ته‌ک هه‌بیت و ل سه‌ر ناخه‌کى بژیت و ریڤخسته‌نه‌ک هه‌بیت، به‌لکو پشته‌فانى و به‌ ره‌فانیکرنا ده‌رفه‌، سه‌رى ژ وان فاکته‌را هه‌میا دستینیت و ریڤکى ل به‌ر هه‌می هه‌جه‌تیت دیتر دگریت، نه‌ م د وى باوه‌ریى داینه‌ کو چ جارا وه‌کی نوکه‌ کورد نه‌ که‌فینه‌ دناڤ چارچۆپه‌ و بازنى به‌رژه‌وه‌ندییت نه‌ میریکا دا، دبیت نه‌ ئیکگرتن و نه‌ ئیک روئیا مه‌، ئاسته‌نگا دانیه‌ پیشیا قى هیفیا کوردا، به‌لى نابیه‌ ریگر ل هه‌مبه‌رى قى پیفاژوینى، نوکه‌ کورد ییت بووینه‌ هه‌ژماره‌کا گه‌له‌ک گرنگ ده‌مه‌ی پیقانییت ده‌قه‌رىدا و هیزا ئیکى یه‌ ل سه‌ر عه‌ردى دشیت به‌ره‌فانىی ژ ته‌ناهییا هه‌می دونیایى بکه‌ت، له‌وا ژى نه‌فرۆ پتریا وه‌ لاتیت دونیایى پشته‌فانىا سه‌ربخویا کوردستانى دکه‌ن.

تابلويہڪ ڙ شهره فنامي